

glasnik HAZU

ISSN 1849-4838 (TISAK)
ISSN 1849-6091 (ONLINE)

ČASOPIS HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI GODINA IV./ BROJ 7./ ZAGREB, 2018./ CIJENA 25 KN

TEMA BROJA

Rad i Ljetopis Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

RAZREDI HAZU

VI. Razred za književnost

ZNANSTVENI ZAVODI HAZU

Centar za znanstveni rad HAZU u Vinkovcima

MUZEJI, GALERIJE I ZBIRKE HAZU

Memorijalna zborka Maksimilijana Vanke u Korčuli

PROJEKTI HAZU

Općeslavenski lingvistički atlas i Europski lingvistički atlas

BLAGO KNJIŽNICE, ARHIVA I ZBIRKI HAZU

Isprava o posveti kotorске katedrale iz godine 1166. u Arhivu HAZU

IZLOG IZDANJA HAZU

Diplomatički zbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije

MEĐUNARODNA SURADNJA

Transfer kulturnih dobara u regiji Alpe – Jadran tijekom XX. stoljeća

IZJAVE HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI

U FOKUSU

Dani otvorenih vrata HAZU / Slika Susret pape

Lava I. Velikog s Atilom

KRONIKA

Nagrade i priznanja Događanja u drugom polugodištu 2017. .

SADRŽAJ / Content

GLASNIK HAZU (godište IV., br. 7., srpanj – prosinac 2017.)

GLASNIK HAZU

ČASOPIS HRVATSKE AKADEMIJE
ZNANOSTI I UMJETNOSTI
Godina IV., broj 7., Zagreb, 2018.

Nakladnik / Publisher:

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

Za nakladnika / For the Publisher:

akademik Pavao Rudan, glavni tajnik HAZU

Glavni urednik / Editor-in-Chief:

akademik Ivan Gušić

Urednik / Editor:

prof. dr. sc. Tihomil Maštrović

Likovni urednik / Design Editor:

Damir Fabijanić

Uredništvo / Editorial Board:

prof. dr. sc. Stella Fatović-Ferenčić,
dr. sc. Alemko Gluhak, akademik Ivan Gušić,
prof. dr. sc. Vjera Katalinić, dr. sc. Bojan Marotti,
prof. dr. sc. Tihomil Maštrović,
prof. dr. sc. Snježana Paušek-Baždar

Tajnik uredništva / Secretary

of the Editorial Board:

Marijan Lipovac

Nakladničko vijeće / Publishing Board:

predsjednik HAZU: akademik Zvonko Kusić,
potpredsjednici HAZU: akademik Jakša Barbić i

akademik Velimir Neidhardt,

glavni tajnik HAZU: akademik Pavao Rudan
tajnici Akademijinih razreda: akademik Andrej Dujella,
akademik Stjepan Jecić, akademik August Kovačec,
akademik Vladimir Marković, akademik Frano Parać,
akademik Pavao Pavličić, akademik Marko Pećina,
akademik Franjo Šanjek

Lektorica i korektorkica / Copy Editing

and Proof-Reading:

Maja Silov Tovernić

Prevoditelj / Translation into English:

Graham McMaster

Autor logotipa, likovnog rješenja i vizualnog identiteta Glasnika HAZU / Author of Logo, Visual and Brand Identity:

Zoran Filipović, LIKARIJA d.o.o.

Layout / Graphic Design and Typesetting:

Ivana Čukelj

Tisk / Printed by:

Tiskara Zelina d.o.o.

Adresa uredništva / Editorial Office:

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti,

Uredništvo Glasnika HAZU,

Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb

E-mail: glasnik@hazu.hr

Telefon+telefaks / Phone+Fax: 385/01/4895366

Marketing, preplata / Marketing, subscriptions:

glasnik@hazu.hr

Glasnik HAZU izlazi dva puta godišnje

Cijena jednog broja: 25 kuna

Godišnja pretplata: 40 kuna (uključena poštarnina)

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

Poslovni račun broj HR5123600001101541734

kod Zagrebačke banke d.d., Zagreb

Redakcija ovog broja zaključena je 31. ožujka 2018.

Tiskanje Glasnika HAZU novčano je potpomogla

Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

3 Tema broja / Feature

Rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti /

The Rad of the Croatian Academy of Sciences and Arts

Akademik Zvonko Kusić, predsjednik HAZU

Ljetopis Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti /

The Chronicle of the Croatian Academy of Sciences and Arts

Akademik Pavao Rudan, glavni tajnik HAZU

11 Razredi HAZU / Academy Departments

VI. Razred za književnost / VI. Department for Literature

Akademik Pavao Pavličić

15 Znanstveni zavodi HAZU / Institutes for Scientific Research

Centar za znanstveni rad HAZU u Vinkovcima /

The Scientific Research Centre in Vinkovci

Akademik Slavko Matić, Anica Bilić

21 Muzeji, galerije i zbirke HAZU /

Museums, Galleries and Collections of the Croatian Academy

Memorijalna zbirka Maksimilijana Vanke u Korčuli /

The Maksimilian Vanka Memorial Collection in Korčula

Ivana Gržina

25 Projekti HAZU / Academy Projects

Općeslavenski lingvistički atlas i Europski lingvistički atlas /

The Common Slavic Linguistic Atlas and the Linguistic Atlas of Europe

Akademik Ranko Matasović

29 Blago Knjižnice, Arhiva i zbirke HAZU / The Treasures

of the Academy Library, Archives and Collections

Isprava o posveti kotorske katedrale iz godine 1166. u Arhivu HAZU /

A Document Concerning a Dedication of Kotor Cathedral of 1166 in Academy Archives

Damir Karbić

33 Izlog izdanja HAZU / Academy Editions

Diplomatički zbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije /

The Diplomatic Codex of the Kingdom of Croatia, Dalmatia and Slavonia

Damir Karbić

37 Međunarodna suradnja / International Collaboration

Transfer kulturnih dobara u regiji Alpe – Jadran tijekom XX. stoljeća /

Transfer of Cultural Objects in the Alpe Adria Region in the 20th

Century (TransCultAA)

Jjerka Dulibić

39 Izjave Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti / Public

Statements by the Croatian Academy of Sciences and Arts

41 U fokusu / In Focus

Dani otvorenih vrata HAZU / Croatian Academy of Sciences and Arts

Open Door Days

Gordana Poletto Ružić

Slika Susret pape Lava I. Velikog s Atilom / The Meeting of Pope Leo I

the Great with Attila (painting)

Višnja Bralić

51 Kronika / Past Events

Nagrade i priznanja / Awards and Commendations

Događanja u HAZU u drugom polugodištu 2017. / Events at the

Croatian Academy in in the Period July – December 2017

76 Suradnici u ovom broju Glasnika HAZU /

Contributors in this Issue

76 Popis likovnih priloga / Figures and tables

RAD
JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE
ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

Knjiga I.

U ZAGREBU 1867.

U KNJIŽARNICI FR. ŽUPANA (ALBRECHTA I FIEDLERA) NA PRODAJU.

Rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Akademik **Zvonko Kusić**, predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Najstariji i najpoznatiji Akademijin časopis *Rad*, ujedno i najstariji hrvatski znanstveni časopis s kontinuiranim izlaženjem, započeo je izlaziti 1867. i u proteklih 150 godina, unatoč promjenama država i društvenih uređenja, održao je kontinuitet izlaženja. U razdobljima 1867. – 1941. te 1946. – 1991. godine izlazio je pod naslovom *Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, a 1942. – 1945. te od 1991. do danas kao *Rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*.

U tom su razdoblju objavljene 532 knjige *Rada* prema kontinuiranoj numeraciji, što je u prosjeku nešto manje od četiri knjige godišnje, kako su to i zamislili pokretači časopisa. U *Radu* je objavljeno 3.479 znanstvenih i umjetničkih priloga, a u njihovu je nastanku sudjelovalo 2.228 autora. Najplodniji autor bio je prvi predsjednik Akademije Franjo Rački sa 61 prilogom. Ukupni opseg svih knjiga *Rada* premašuje 115.911 stranica.

Važnost *Rada* u povijesti hrvatske znanosti i umjetnosti prepoznaje se i u osobama koje su u njemu objavljivale. To su, uz ostale, bili: Franjo Rački, Ivan Kukuljević Sakcinski, Bogoslav Šulek, Spiridion Brusina, Vatroslav Jagić, Baltazar Bogišić, Ivan Tkaličić, Mijo Kišpatić, Tadija Smičiklas, Dragutin Gorjanović Kramberger, Andrija Mohorovičić, Milutin Milanković, Vladimir Nazor, Lavoslav Ružička, Miroslav Krleža, Antun Barac, Grga Novak, Ljudevit Jonke,

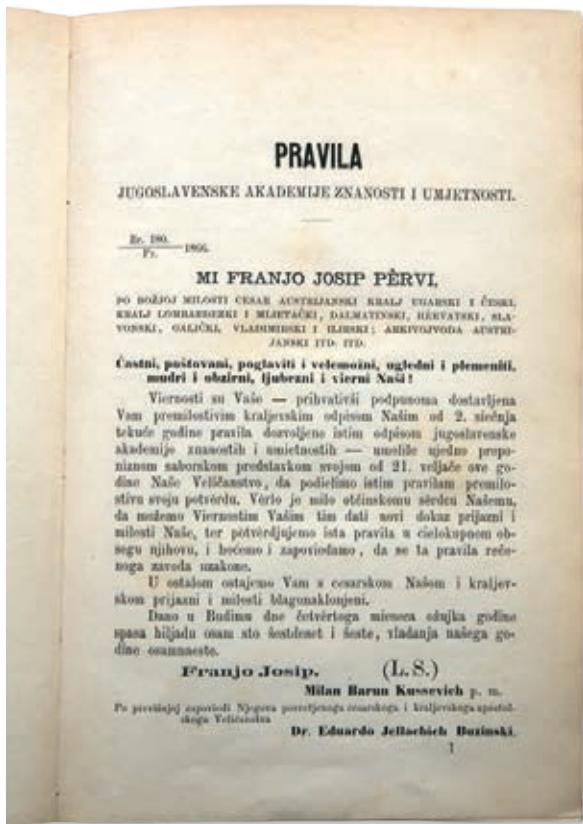
Dragutin Tadijanović, Marijan Matković, Matko Peić, Ivo Padovan, Eugen Pusić i Vladimir Ibler.

Svoje rade u *Radu* su objavljivali i znanstvenici iz Češke, Mađarske, Rusije, Slovenije, Srbije i drugih zemalja.

Od samog početka izlaženja *Rada* najveća pozornost posvećivala se znanostima koje su bile osobito važne za nacionalnu kulturu i povijest, no velika pozornost posvećivala se i prirodnim znanostima, medicini, matematici i tehničkim znanostima.

Izdavanje časopisa u kojem će članovi Akademije i drugi znanstveni i kulturni radnici moći objavljivati svoje rade bila je jedna od najvažnijih zadaća novoosnovane Akademije, u čijim prvim pravilima stoji da Akademija „oglašuje radnje svojih članova kao i die-la inih spisateljih, ako su iz koje pridieljene joj struke i vredna da ih primi“ te da „daje u časopisu, prema materijalu izlazećem, neprestan pregled o svom poslovanju i oglašuje u njem priobćene joj stvari.“

Prva knjiga *Rada* objavljena je 1867. u nakladi od tisuću primjeraka. U njoj se, osim znanstvenih rada, nalaze i tekstovi *Pravila i Poslovnika Akademije* te *Pravila Narodnog zemaljskog muzeja*, koji je u to vrijeme bio pod upravom Akademije, zatim popis članova, tekstovi govora pokrovitelja Josipa Jurja Strossmayera, predsjednika Franje Račkog i tajnika Đure Daničića održanih na prvoj svečanoj sjednici Akademije godine 1867.

Kako se radovi iz različitih znanstvenih područja ne bi objavljivali zajedno, od 1882. zasebno se tiskaju rasprave Matematičko-prirodoslovnog razreda te Filologičko-historičkog i Filozofičko-juridičkog razreda. Od 1935. izlazi i treći niz u izdanju Umjetničkog razreda. Budući da se povećavao broj Akademijinih razreda, povećavao se i broj nizova te ih danas ima devet. Tajnik pojedinog razreda ujedno je i glavni urednik niza koji pripada njegovu razredu. *Rad* Razreda za matematičke, fizičke i kemijske znanosti objavljuje se od 1997. na engleskom, kao i *Rad* Razreda za medicinske znanosti od 2007.

Svi brojevi *Rad* dostupni su i u digitaliziranom obliku preko Digitalne zbirke HAZU (Dizbi). Digitalizacija svih dotadašnjih brojeva dovršena je 2009., a njome je omogućeno i pretraživanje tekstova po bilo kojoj riječi iz svih knjiga *Rad*, odnosno kombinacijom elemenata pretraživanja (autor, naslov, broj knjige).

Nijedan drugi hrvatski znanstveni časopis nije bio pokrenut s tako ambicioznim ciljevima i s tako velikim nadama, nijednom drugom nije bila od početka namijenjena tako velika uloga u razvitku hrvatske znanosti. Hrvati su tek s pojavom *Rad* dobili časopis kojim su dostojno pred domaćom i svjetskom javnošću mogli prezentirati rezultate svojih znanstvenih istraživanja. Posebna vrijednost tog časopisa ogleda se i u njegovoj otvorenosti prema znanstvenim i kulturnim suradnicima te prema svim znanstvenim i umjetničkim vrijednostima, što mu, uz vrhunsku znanstvenu kvalitetu, osigurava počasno mjesto među svim znanstvenim časopisima u Hrvatskoj. Zahvaljujući takvoj orientaciji, *Rad* je od svoje pojave do danas ostao pojam znanstvene kvalitete, kao časopis u kojem se objavljaju samo provjereno najvažniji znanstveni rezultati, odnosno književna djela.. ●

The Rad of the Croatian Academy of Sciences and Arts

The oldest and best known of the periodicals of the Academy, *Rad*, which is also the oldest uninterrupted published scientific periodical in Croatia, starting coming out in 1867. In the last 150 years, in spite of changes of states and political systems, it has continued to come out regularly. From 1867 to 1941 and from 1946 to 1991 its title was *Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, and from 1942 to 1945 its title was *Rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*, as it has been again since 1991.

In this period 532 *Rad* books have been published, according to the continuous numeration, which is on average a bit less than four books a year, as the founders of the journal imagined. *Rad* has published 3,479 papers concerned with sciences and arts, and 2,228 authors have taken part in the writing. The most prolific author was the first president, Franjo Rački, who published 61 articles. The total length of all the books of *Rad* together exceeds 115, 911 pages.

The importance of *Rad* in the history of Croatian scholarship and science and the arts can be seen in the persons who have published in it. Among them are Franjo Rački, Ivan Kukuljević Sakcinski, Bogoslav Šulek, Spiridion Brusina, Vatroslav Jagić, Baltazar Bogićić, Ivan Tkalčić, Mijo Kišpatić, Tadija Smičiklas, Dragutin Gorjanović Kramberger, Andrija Mohorovičić, Milutin Milanković, Vladimir Nazor, Lavoslav Ružička, Miroslav Krleža, Antun Barac, Grga Novak, Ljudevit Jonke, Dragutin Tadijanović, Marijan Matković, Matko Peić, Ivo Padovan, Eugen Pusić and Vladimir Ibler..

Also publishing their papers in *Rad* were scholars and scientists from the Czechia Republic, Hungary, Russia, Serbia, Slovenia and other countries.

From the very beginning of the issue of *Rad* the greatest attention has been devoted to studies that were of particular importance to the national culture and history, but there was also considerable attention accorded to the natural sciences, medicine, mathematics, and technical sciences.

The publication of a journal in which members of the Academy and other people in scholarship, science and the arts could publish their work was one of the biggest tasks of the newly founded Academy, in the first rules of which it said that the Academy would “publish the works of its members and the works of other writers if they were from the discipline assigned to it and worthwhile receiving” and that “in the journal, according to the material published, a constant review

of all operations in it would be given, and things communicated to it would be announced.”

Rad Book I came out in 1867, with a print order of one thousand. Apart from works of scholarship, it also contains the Rules and Standing Orders of the Academy and the Rules of the National Land [Provincial] Museum, which at that time was governed by the Academy. It contained a list of members, texts of the speeches of the patron, Josip Juraj Strossmayer, of the president, Franjo Rački, and the secretary, Đuro Dančić, given at the first official session of the Academy in 1867.

So that works from different areas of science and scholarship should not be published together, from 1882 works from the Department of Mathematics and Natural Science and from the Philological, Historical, Philosophical and Juridical Department were published separately. From 1935, a third series was started, in the publication of the Department for Art. Because the number of departments in the Academy increased, so did the publications, and today there are nine series. The secretary of a given department is also the editor-in-chief of the series belonging to that department. Since 1997 the *Rad* of the department for mathematical, physical and chemical sciences, and since 2007, that of the department for medical sciences, have come out in English. All numbers of *Rad* are accessible online via the Digital Collection (DIZbi) of the Croatian Academy of Sciences and Arts. The digitisation of all the numbers to date was complete by 2008, and it enables the searching of texts under any search term from all the volumes of *Rad*, or any combination of search elements (author, title, number of volume).

No other Croatian academic journal has been launched with such ambitious objectives and such great hopes, and to none other has been assigned such an important role in the development of Croatian science and scholarship. Only with the appearance of *Rad* did the Croats obtain a journal with which they could fittingly present the results of their research work to the local and the world public. The particular value of this journal can be seen in its openness to scientific and cultural collaborators and to all scientific and artistic values, which, along with its top scientific quality, assures it a place of honour among the academic journals in Croatia. Thanks to its orientation, ever since its first appearance, *Rad* has remained a byword for academic quality, a journal that publishes only scientific or literary works that have been proved to be of the highest value. ●

LJETOPIS

JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE

ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

PRVA SVEZKA

(1867—1877.)

U ZAGREBU 1877.

TISKOM DIONIČKE TISKARE.

Akademik Pavao Rudan,
glavni tajnik Hrvatske
akademije znanosti i
umjetnosti

Ljetopis Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Kad je 29. travnja 1861. biskup Josip Juraj Strossmayer s dobrim mu genijem Franjom Račkim stvorio instituciju pod nazivom *Academia Scientiarum et Artium Slavorum Meridionalium*, Akademija je postala simbol građanske, demokratske i narodne svijesti, koja se želi potvrditi i u borbi protiv tudinskog imperijalizma s kapitalnim zadatkom hrvatske politike XIX. stoljeća: ponovno sjedinjenje Dalmacije s ostalom Hrvatskom i očuvanje našeg vlastitog hrvatskog jezika. Od tog vremena Akademija je negacija stranog duha i sile, pretvorena u najplodniju znanstvenu i kulturnu instituciju hrvatskoga naroda i svih građana, danas Republike Hrvatske, donoseći potom u XX. stoljeću i u naše prostore, a suradnjom i s drugim akademijama te njihovim članovima, bogatstvo toliko različitih svjetova i kultura. Mnogi od njih kroz suvremenu su npr. historiografiju i suradnju na tom području donijeli i nama, ponavljajući iz dubina povijesti, odsjaje i našeg vlastitog postojanja.

O tome u brojnim svescima *Ljetopisa*, čak i u prvom broju, puno je napisano.

U prvom svesku *Ljetopisa*, u kojem je prikazan de-setgodišnji rad Akademije u razdoblju 1867. – 1877., piše: „Evo rada akademije za prvi deset godina, nacrtana sa malo crta; da je taj rad dosta plodan, priznat će svaki, koji se obazre na prosvjetnu atmosferu našega naroda, u kojoj naš zavod živi, pa i na duševna i novčana sredstva, kojimi se služiti može.“ U za nas olovnim vremenima početka XIX. stoljeća, a sve je moguće iščitati u *Ljetopisu*, sretni smo bili kada su veličanstvene ljudske ideje, ideje o slobodi, bratstvu i jednakosti, o pravima čovjeka i građanina,

ipak dospjele i u našu sredinu te prožele i naša bića. Za nas, za koje su neki i tada smatrali kako smo za historiju možda i potpuno suvišna agrarna masa čija je konstantna zaostalost evidentna, koja ne spada u kategoriju civilizaciji potrebnih naroda, bile su to ideje što su i u nas budile nadu.

I naša današnja intelektualna promišljanja i streljjenja mogu, možda, biti i putokaz kako i kamo treba usmjeriti naše težnje u jednom obrazovno zapuštenom narodu, a na što su Strossmayer i Rački s pravom ukazivali. Sve se to iz prvoga sveska, a potom i u drugim svescima *Ljetopisa*, iščitava; oni djeluju kako bi uistinu došlo do korjenitih promjena i u našem društvu ističući pri tome uvijek i domoljublje, ali i rodoljublje! To su bili ljudi koji su se svojim djelom uistinu uzvisili nad čitavim XIX. i XX. stoljećem.

Oduševilo me u prvom svesku *Ljetopisa* i poglavljje pod naslovom: „Društva i zavodi kojim Jugoslvenska akademija znanosti i umjetnosti svoja djela u zamjenu ili na dar šalje“. Po abecednom redu napisani su gradovi, te u njima ustanove, a na prvom je mjestu: „Beč: Geografsko društvo. Antropološko društvo....“. Kao antropologa, taj podatak duboko me se dojmio.

Držim uistinu interesantnim spomenuti kako se i u svjetskim ratovima šalju Akademijina izdanja u razmjenu, a što je sve zapisano u svescima našeg *Ljetopisa*. Tako u vrijeme Prvoga svjetskog rata u svesku *Ljetopisa* 32/1, za godinu 1917. piše: „I tako usred rata, a uprkos općih briga, hrvatski narod izgleda dve nove, za njegov napredak znatne i ponosne institucije. Naše kr. sveučilište Franje Josipa I. upravo

je sada blizu davno željenom cilju, da dobije četvrti svoj, medicinski fakultet, a Akademija upotpunjuje svoj rad otvorenjem četvrtoga: umjetničkoga razreda.“ Iz mnogih izvještaja možemo razabrati, kako se, „i od godine 1914. dalje radilo u Akademiji u istome pravcu i s jednakom brigom, kao i prijašnjih godina; naša je naime Akademija jedan od onih rijetkih prosvjetnih zavoda Europe, koje rat nije mogao spriječiti u postojanom izvršivanju naučnih zadataka. Za pomenuto razdoblje od tri godine može Akademija i u gospodarskom poslovanju zabilježiti isti onakov napredak, kakvome je od godine do godine bila navikla u prijašnjim mirnim vremenima. (...)“

Proteklo je dvadeset godina. Godine prolaze, mnogi se događaji redaju, zabilježeni su u *Ljetopisu*.

Za dopisnog člana Akademije 1940. izabran je hrvatski književnik Ante Tresić Pavićić.

U razdoblju 1943. – 1949. godine *Ljetopis* ne izlazi.

Poslije Drugog svjetskog rata u knjizi *Ljetopisa* nalazimo brojne izmjene i vrlo je sličan po strukturi današnjem *Ljetopisu*. Tiskan je 1. siječnja 1949. kao *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti za godine 1946. – 1948.*, Zagreb, 1949., a prvi se put jasno ističe ime glavnog tajnika Akademije – akademika Branimira Gušića – kao uredniku.

U vrijeme Domovinskog rata, s pravom smatrajući kako je ime Jugoslavenska akademija obesmišljeno, Skupština naše Akademije na svojem redovitom

zasjedanju mijenja joj ime u Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, koje svi mi danas s ponosom prihvaćamo. U knjizi *Ljetopisa*, u svesku 95. za godinu 1991. (tiskanome 1992.), vidi se kako je: „.... 24. srpnja 1991. godine stupio na snagu novi Zakon o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, kojim je Hrvatski sabor ispunio izraženu želju članova Akademije i cijelog hrvatskoga naroda da njegova najviša znanstvena ustanova nosi i njegovo ime, ne potirući time kontinuitet cjelokupnoga dosadašnjeg rada Akademije. Zakonom se o Akademiji utvrđuje da je Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti najviša znanstvena i umjetnička ustanova u Republici Hrvatskoj.“

Knjige *Ljetopisa* Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti tijekom 140 godina bile su izuzetno potrebne kako bi i u ovom dijelu svijeta ostala zabilježena brojna događanja s kojima se suočavao, u kojima je sudjelovao, radio i živio velikim dijelom, nažalost, obrazovno zapušten narod.

Akademija je od onih, za nas olovnih, pamučnih vremena XIX. stoljeća – upravo svojim znanstvenim i umjetničkim djelovanjem, a što je sve zapisano i dostupno u do danas objavljenih 120 knjiga *Ljetopisa*, kao što reče jedan od mojih prethodnika na mjestu glavnog tajnika, akademik Miroslav Krleža – buknula s vremena na vrijeme „čistim plamenom intelektualno-moralne savjesti“. Neka nam bude na ponos!●

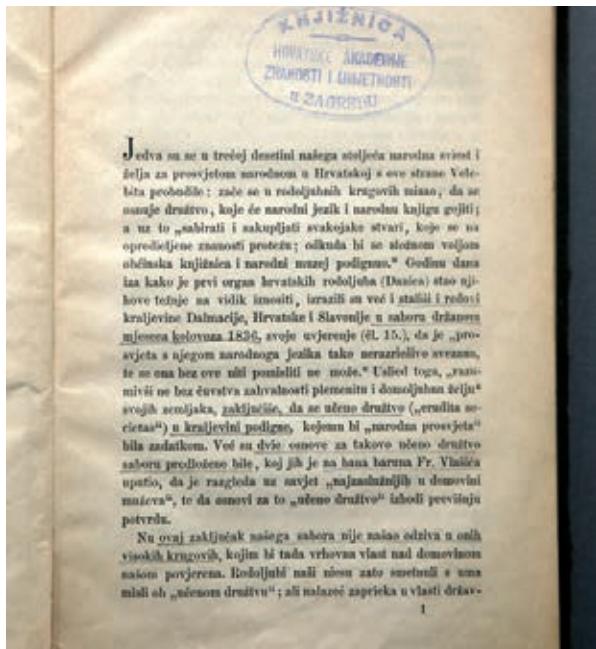
The Chronicle of the Croatian Academy of Sciences and Arts

When on April 29, 1861, Bishop Josip Juraj Strossmayer, with his good genius Franjo Rački beside him, created the institution entitled Academia Scientiarum et Artium Slavorum Meridionalium, the Academy became a symbol of civil, democratic and national consciousness. Its wish was to prove itself in the battle against alien imperialism, with the major task of Croatian politics of the 19th century, that is, the reunification of Dalmatia with the rest of Croatia and the preservation of our own Croatian language. From that time the Academy has been a negation of foreign spirit and force, transformed into the most fruitful scientific and cultural institution of the Croatian people and all citizens of today's Republic of Croatia. In the 20th century it brought into our spaces, in association with other academies and their members, the wealth of worlds and cultures so very different from each other. Many of them, through contemporary historiography, for in-

stance, and through collaboration in this domain, have also provided us, mostly from the depths of history, reflections of our own existence.

Much about this has been written in the many volumes of the *Chronicle – Ljetopis* – even in the first number.

In the first volume of the *Chronicle*, featuring the ten-year work of the Academy from 1867 to 1877 is written: “Here is the work of the Academy for the first ten years, limned in a few lines. That this work has been fairly fruitful will be admitted by all who pay attention to the educational atmosphere of our people, in which our institution has its life, and to the spiritual and financial means of which it can make use.” In what were for use the leaden times of the beginning of the 19th century, and it can all be read off from the *Chronicle*, we were happy when the magnificent human ideas of freedom, fraternity and equality, the rights of man and of the citizen, nevertheless made their way to our milieu and

Jedva su se u trećoj desetini našega stoljeća narodna snaga i želja za prosvjetom narodom u Hrvatskoj s ove strane Velebita preobradi: znaće se u robožajnih kragovih misao; da se mnoge dravne, koje će narodni jezik i narodna knjiga gojiti; a ne to „sabirati i sakupljati svakojake stvari, koje se na opredijeljenim znanostima protjeru; otkudna bi se stvorio valjan obitinska knjižnica i narodni muzej podignuo.“ Godinu dana taa kako je prvi organ hrvatskih robožaja (Danice) stao njihove težnje sa vidik imoći, izrasti un već i stalni i redovi kraljevine Dalmacije, Hrvatske i Slavonije u saborsku državnu mjesnu knjigova 1826., svoje uvjerenje (čl. 15.), da je „prosvjet s njegovom narodnoga jezika tako nerazumljivo svršava, te ona bez ove niti possilje se može.“ Ustolič tog, „ranjivili ne bez čvrstva zahvalnosti plemenitu i donosljivu delju“ svog zemljaka, zaključile, da se ulicu dravne („veradlu se cesta“) u kraljevini podigne, kojemu bi „naroda prosvjetu“ bila zadatnik. Već su dvije emere za takovo něme dravne saboru predložene bile, koj jih je na hana baruna Fr. Vlašić uputio, da je razgleda u svjet „njazoslovnijih u domovini naime“, te da omisli za to „něme dravne“ izhodi povećuju potrebu.

Nu ovaj zaključek našega sabora nije nasao odlike u oslik visećim kragovim, kojim bi tada vrhova vlast nad domovinom sačinio povjerenja. Rođajući nali nismo zato smetnji u vama misli ob „něsem dravne“; ali način zaprička u vlasti dravne.

permeated our beings too. For us, who were then considered to be for history a completely surplus agrarian mass whose persistent backwardness was clear, which did not fit within the category of nations requiring civilising, these were ideas that awakened hope.

Our current intellectual reflections and aspirations too might, perhaps, be a signpost whither and how we should direct our aims in an educationally neglected people, to which Strossmayer and Rački, with good reason, referred. All of this can be gleaned from the first book and then from the other volumes of the *Chronicle*. They acted in such a way as genuinely to arrive at radical changes in our society too, always stressing love for the homeland and for the nation. These were people who with their work truly rose above the whole of the 19th and 20th centuries.

I was delighted in the first volume of *Chronicle* to see a chapter entitled “The associations and institutes to which the South Slav Academy of Sciences and Arts sends its works as gifts or for the purpose of exchange”. In alphabetical order were written the cities, and in the first place came the city of Vienna [Beč in Croatian] and in it “Geographical Association, Anthropological Association.” Since I am an anthropologist, this information made a deep impression upon me.

I think it also very interesting to mention that even in the world wars the Academy's editions were sent as exchanges, all of which is written in the volumes of the *Chronicle*. Thus at the time of the First World War, in *Chronicle Volume 32/1*, for 1917, the following is written: “And thus in the midst of war, in spite of the universal cares, the Croatian people have seen two new proud institutions, important for its advancement. Our Royal Franz Joseph I University is now close to its long-wished objective of getting a medical faculty, and the Academy

is complementing its work by the opening of a fourth department, an artistic.” From the many reports we can gather that “from 1914 on work still went on in the Academy in the same way and with the same concern, as in previous years. Our Academy is one of those few educational institutes in Europe that the war could not hinder in the persistent execution of its scientific asks. For this period of three years the Academy can in its economic activity record the same kind of progress to which it was accustomed in the previous days of peace...”

Twenty years went past. The years went by, event followed event, and were recorded in the *Chronicle*.

Croatian writer Ante Tresić Pavičić was elected a Corresponding Member of Academy in 1940.

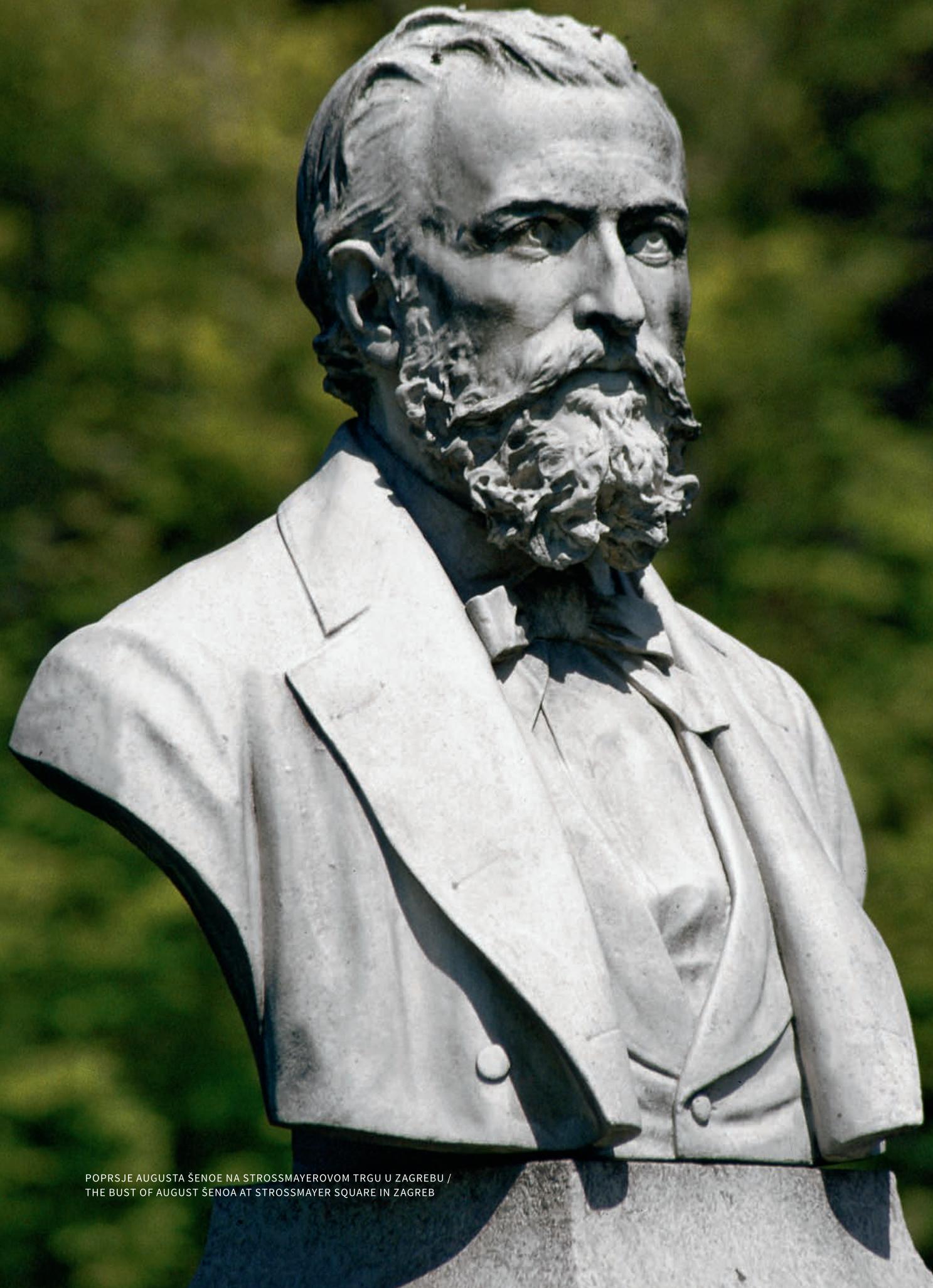
From 1943 to 1949, it did not come out.

After World War II in the book of the *Chronicle* we will come upon many alterations and it is very similar in structure to the *Chronicle* of today. It was printed on January 1, 1949, as *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti za godine 1946. – 1948.*, Zagreb, 1949. For the first time the name of the Academy's secretary general was given as the name of the editor – Full Academy Member Branimir Gušić.

At the time of the Homeland War, thinking with good reason that the name Yugoslav Academy had become beside the point, the regular assembly of the Academy changed its name to the Croatian Academy of Sciences and Arts, a name that we, all of us, today accept with pride. In the book of the *Chronicle*, no. 95, for 1991 (printed in 1992) we can see that “on July 24, 1991, a new Law on the Croatian Academy of Sciences and Arts came into force, in which the Croatian Parliament met the expressed wish of the members of the Academy and of the whole of the Croatian people that its highest scientific institution should bear its name, without thereby eradicating the continuity of the whole of the previous work of the Academy. The Law on the Academy establishes the Croatian Academy of Sciences and Arts as the highest scientific and artistic institution in the Republic of Croatia.”

For these 140 years, the books of the Academy's *Chronicle* have been exceptionally necessary for the recording in this part of the world of numerous events that it had to face, in which an unfortunately largely educationally neglected people took part, lived and worked.

From those leaden, unpropitious times of the 19th century, as they were for us, it was with its scientific, scholarly and artistic activity, all of it written down and accessible in the 120 volumes of *Chronicle* printed to date, as one of my predecessors in the office of secretary general, Full Academy Member Miroslav Krleža, wrote, that the Academy would from time to time “flare up with a pure flame of intellectual and moral conscience”. Let us take pride in it! ●

POPRSJE AUGUSTA ŠENOE NA STROSSMAYEROVOM TRGU U ZAGREBU /
THE BUST OF AUGUST ŠENOA AT STROSSMAYER SQUARE IN ZAGREB

VI. Razred za književnost

Akademik Pavao Pavličić

U odnosu na većinu drugih Akademijinih razreda, Razred za književnost ima tu specifičnost što nije posvećen isključivo znanosti nego u isto vrijeme i znanosti i umjetnosti. Nastao je on, kao zasebna jedinica, godine 1954., kad se Odjel za jezik i književnost podijelio na Odjel za jezik i Odjel za književnost. U početku se zvao Odjel za suvremenu književnost, ali se poslije, kad su Akademijini odjeli preimenovani u razrede, ustalilo ime Razred za književnost. To je pak bilo logično utoliko što je išlo ukorak u jednu ruku s razvojem humanističkih znanosti, a u drugu ruku s promjenom mesta književnosti u društvenom životu: takav profil Razreda omogućuje da se u njegovu sastavu okupljaju na jednoj strani oni ljudi koji književnost proučavaju (stariju koliko i noviju), a na drugoj strani oni koji tu književnost stvaraju, kao pjesnici, prozaici, dramski pisci ili eseisti. To je pak vidljivo u jednu ruku po sastavu Razreda, a u drugu po njegovu djelovanju.

U radni sastav Razreda ulazi se po dva kriterija: po umjetničkom i po znanstvenom. Samo se po sebi razumije da su ti kriteriji međusobno prilično različiti: dok se kod znanosti svagda inzistira na egzaktnim kriterijima, kod umjetnosti takvih kriterija ne može biti. Zato znanstvenici bivaju izabrani u sastav Razreda na sličan način na koji napreduju u svojim matičnim institucijama (fakultetima, institutima itd.), to jest na temelju objavljenih radova i načina na koji su ti radovi prihvaćeni u struci. Kod umjetnika je taj kriterij nešto širi, i ujedno nešto nesigurniji: potrebno je procijeniti ne samo estetsku kvalitetu njihovih djela nego i odjek tih djela u javnosti te njihov doprinos općoj kulturnoj

razini hrvatskoga društva. Upravo zato, kriteriji moraju biti dinamični, pa se prilikom primanja novih članova svagda vodi računa i o njihovoј sposobnosti da unaprijede djelovanje Razreda i djelovanje Akademije kao cjeline. A s obzirom na prije spomenuti specifični karakter Razreda, potrebno je uzeti u obzir i znanstvenu i umjetničku stranu njihova djelovanja, pa zato nije nimalo čudno što u današnjem sastavu Razreda ima više članova koji su u isto vrijeme i znanstvenici (proučavatelji književnosti) i umjetnici (romanopisci, pjesnici ili dramski pisci). Tako je bilo i posljednjih desetljeća.

Njihovo pak djelovanje ima dva vida, od kojih bismo jedan mogli nazvati unutarakademiskim, a drugi javnim, premda granica među njima nije odviše oštra. Kad je riječ o onome što Razred čini unutar matične institucije, onda svakako treba spomenuti Akademijine znanstvene jedinice diljem Hrvatske, a prije svih Zavod za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe u Zagrebu. Na čelu književnoga segmenta te ustanove uvijek se nalazi redoviti član Razreda, dok Razred funkcionira kao znanstveno vijeće Zavoda te se brine ne samo o njegovu normalnom radu nego i o znanstvenom napredovanju suradnika koji su ondje zaposleni. Uz neke varijacije, slično vrijedi i za djelovanje onih Akademijinih zavoda u drugim našim gradovima kod kojih književna komponenta igra važniju ulogu, poput zavoda u Požegi, Bjelovaru, Vinkovcima, Vukovaru i drugdje.

Među unutarakademiske djelatnosti Razreda broji se i briga o publikacijama što ih izdaju spomenuti zavodi (poput npr. *Kronike*, koja kao časopis izlazi u

Zagrebu), a i o uglednom časopisu *Forum*, koji izlazi već više od pedeset godina, dok članovi Razreda redovito čine većinu njegova uredništva. Obveza je Razreda i da se brine o onim Akademijinim izdanjima koja imaju dugu tradiciju, ali u posljednje vrijeme – ponajviše zbog nerazumijevanja nadležnih državnih tijela – jedva da još i postoje, poput. npr. *Rada HAZU* ili *Građe za povijest književnosti hrvatske*.

Od javnih zadaća Razreda, treba svakako spomenuti brigu za očuvanje identiteta i dostojanstva naše literature, jer i to, nažalost, ponekad dolazi u pitanje. Zato se s vremenama na vrijeme treba očitovati o statusu hrvatskoga jezika, o nacionalnoj pripadnosti dubrovačke književnosti i o sličnim pitanjima koja su u javnosti dolazila na dnevni red posljednjih godina.

Isto je tako zadaća Razreda i da se brine o očuvanju baštine hrvatskih književnika, što je u nekim slučajevima i pravno formalizirano: Akademija je nosilac autorskih prava Miroslava Krleže i Dragutina Tadijanovića, te Razred vodi računa da se s njihovim tekstovima postupa na dostojan način.

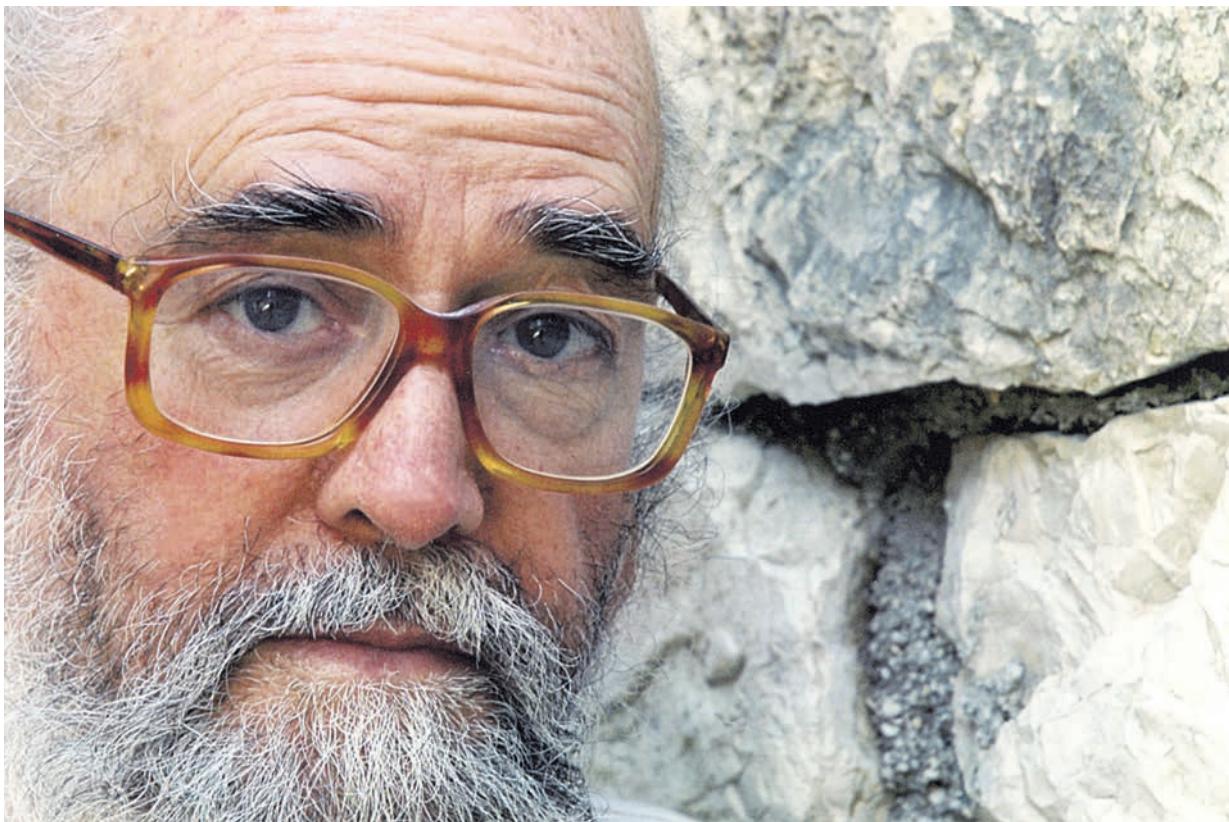
Kad se već spominju ta imena, treba odmah reći da Razred ima važnu ulogu prilikom dodjele nagrade iz Zaklade Dragutina Tadijanovića, ali isto tako i nagrade iz Zaklade Stipana Bilića Prcića. Razred daje

prijedlog i za književni dio godišnje nagrade koja se dodjeljuje u povodu Akademijine obljetnice svake godine u travnju.

Formalni poslovi i zadaće Razreda za književnost mogli bi se i dalje nabrajati, ali se mora dodati da osim njih postoji još jedan vid djelovanja članova Razreda koji se ne može obuhvatiti statutarnim odredbama. Riječ je o njihovu javnom djelovanju, umjetničkom, ali i znanstvenom. Članovi Razreda, naime, često istupaju u javnosti, govoreći pri tome u svoje vlastito ime, pa koliko god da njihovi stavovi nisu i stavovi Razreda ni Akademije u cjelini, ipak oni svojim autoritetom znatno pridonose ugledu naše institucije.

O tome svjedoči i činjenica da danas s ponosom ističemo da su članovi Razreda bili takvi umjetnici i znanstvenici kao što su Miroslav Krleža, Dobriša Česarić, Marijan Matković, Ivo Frangeš, Aleksandar Flaker, Slobodan Novak, Slavko Mihalić, Antun Šoljan, Vlatko Pavletić, Matko Peić i drugi. A današnji članovi Razreda – kojih ima 16 redovitih, 10 članova suradnika i 15 dopisnih – drže za svoju zadaću da sačuvaju onaj ugled što su im ga prethodnici namrli te da – u skladu sa zahtjevima novoga vremena – učine Razred sposobnim za izazove što ih donosi budućnost. ●

SLOBODAN NOVAK

VI. Department for Literature

Unlike most of the other departments of the Croatian Academy of Sciences and Arts, the Department for Literature is not devoted entirely to science or scholarship, for the arts too are within its purview. This kind of profile enables it to comprise, on the one hand, those who study literature, and on the other, those who make it. And so it is not at all surprising that the Department will often consist of members who are at the same time academics (literary historians or theorists) and artists (novelists, poets, playwrights). Their activity takes two forms. Within the home institution, the Department takes part in the work of the Academy's scientific units throughout Croatia, taking care of the literary segments of their activity, and in some playing the role of their scientific council. Particularly important in this respect is the part played by the Institute for the History of Croatian Literature, Theatre and Music in Zagreb, in the work of which members of the Department have a significant share. Among the regular activities of the Department is care for publications, such as the prestigious journal *Forum*, which has been coming out for more than fifty years and which is edited by members of the Department. Among the public tasks of the Department, certainly

needing mention is its work on the protection of the identity and reputation of our literature, including the preservation of the legacy of Croatian writers. The Department also plays a part in the award of literary recognitions from the foundations that exist within the Academy, and makes suggestions for the literary part of the prize that is awarded to help mark the anniversary of the founding of the Academy each year in April. Particularly importantly, members of the Department often appear in public and although their stances are not necessarily those of the Department or the Academy as a whole, with their authority they contribute significantly to the reputation of our institution. This is evident from the fact that artists of such standing as Miroslav Krleža, Dobriša Cesarić, Marijan Matković, Ivo Franješ, Aleksandar Flaker, Slobodan Novak, Slavko Mihalić, Antun Šoljan, Vlatko Pavletić and Matko Peić, to name but some, were members of the Department. Today's members of the Department hold their task to be to cherish the reputation that their predecessors have handed down to them and – in line with the demands of the new times – to make the Department capable of meeting the challenges that the future will bring. ●

HRAST LUŽNJAK / COMMON OAK

Centar za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Vinkovcima

Akademik Slavko Matić, Anica Bilić

Centar za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Vinkovcima otvoren je 1969., nakon što su otvorene Akademijine znanstvenoistraživačke jedinice u Rijeci 1945., Dubrovniku 1949. i Zadru 1954. Prva je i najstarija Akademijina jedinica u kontinentalnoj Hrvatskoj izvan Zagreba i jedina u Slavoniji do 1974., kada je otvoren Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku. Nastao je iz konkretnе potrebe za organiziranjem znanstvenoga i istraživačkoga rada u istočnoj Hrvatskoj te je prvo imenovan Centrom za organizaciju naučno-istraživačkoga rada JAZU Vinkovci, a poslije je preimenovan u Centar za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti Vinkovci, kada prerasta u Akademijinu jedinicu osposobljenu za obavljanje znanstvenoga i istraživačkoga rada, što potvrđuju u njemu dosad realizirani znanstvenoistraživački projekti i objavljeni zbornici radova i monografije. Voditelji Centra bili su akademik Marijan Matković 1969. – 1973., akademik Teodor Varićak 1973. – 1977. i akademik Dušan Klepac 1977. – 2004., a od 2004. voditelj je akademik Slavko Matić; upravitelji su bili Dionizije Švagelj, prof., 1970. – 1985., i dr. sc. Katica Čorkalo, znanstvena savjetnica, 1985. – 2004., a od 2004. tu funkciju obnaša dr. sc. Anica Bilić, znanstvena savjetnica. Rad Akademijina Centra u Vinkovcima predočen je dvjema obljetničkim spomenicama: K. Čorkalo, *Spomenica Centra za znanstveni rad Hrvat-*

ske akademije znanosti i umjetnosti 1969./70. – 2000., i A. Bilić, 40 godina Centra za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 1969./70. – 2010.

Već gotovo pedeset godina Centar se očituje kao čuvar prirodnih, ponajprije šumskih i kulturnih, dobara te proučavatelj povjesne, znanstvene, jezične i književne baštine, ali i glasnogovornik suvremenih aktualnih tema konkretnoga prostora. Sudjeluje u profiliranju istoka Hrvatske kao važne sredine ostvarujući pozitivno, kreativno ozračje i prepoznatljivost u djelokrugu svojega rada ne samo na lokalnoj razini nego i šire.

Centar se bavi znanstvenim istraživanjima u području biotehničkih i humanističkih znanosti, posebice u polju šumarstva te u polju filologije, ponajviše u granama kroatistike i povijesti književnosti, potom organizacijom znanstvenih i stručnih skupova te izdavačkom djelatnošću. Organizatorom je okruglih stolova, predavanja, predstavljanja knjiga i časopisa, izložbi, književnih priredaba i recitala te obilježavanja važnih obljetnica. Suradnja Centra sa znanstvenim, prosvjetnim, kulturnim i crkvenim ustanovama u Hrvatskoj i inozemstvu vrlo je intenzivna i produktivna. Voditelj Centra akademik Slavko Matić i upraviteljica Anica Bilić uključenošć u rad brojnih odbora, vijeća, udruga, društava i uredništava daju svoj prinos razvoju društva znanja. Sudjelovanjem na znanstvenim skupovima i objavljinjem radova u

Hrvatskoj i inozemstvu brinu se o prisutnosti Centra u znanstvenom svijetu. Centar organizacijski i finansijski prate jedinice lokalne i regionalne samouprave, Grad Vinkovci i Vukovarsko-srijemska županija te resorna ministarstva i Zaklada HAZU. Prezentan u tiskovinama i na portalima, u radijskim i televizijskim emisijama lokalnih postaja te na HTV-u, vinkovački Centar popularizira znanstveni rad u javnom medijskom prostoru povećavajući ugled i ističući značenje Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

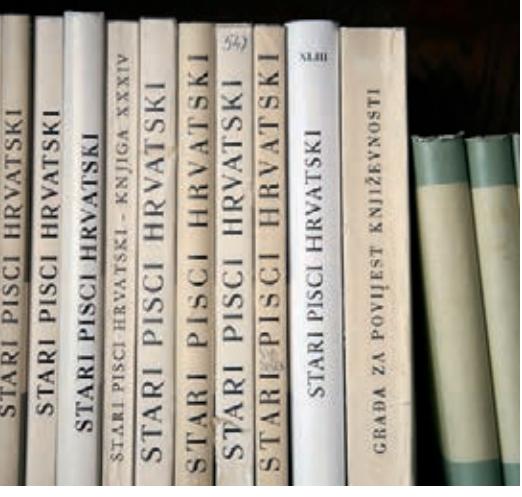
Znanstvenoistraživačka djelatnost Centra odvija se već pola stoljeća u projektima iz šumarstva: *Oplemenjivanje i selekcija stablastih vrsta vrba; Fitogeografska raščlanjenost šumske vegetacije u Slavoniji i Baranji; Stogodišnjica znanstvenoga i organiziranoga pristupa šumarstvu jugoistočne Slavonije; Pedološka istraživanja; Istraživanje stranih vrsta drveća u šumarstvu kontinentalne Hrvatske; Varijabilnost i oplemenjivanje hrasta lužnjaka; Efekt intenzivnih proreda na priраст i kvalitetu sastojina hrasta lužnjaka i graba; Iz povijesti šumarstva s osobitim osvrtom na šumarski rad Josipa Kozarca i šume Brodske imovne općine; Matematička statistika i primjena elektroničkih računala; Život i djelovanje Antuna Levakovića; Proučavanje stabilnosti višenamjenske šume s ekološkoga i proizvodnoga stajališta u Slavoniji i Baranji; Kompleksno istraživanje višestruke bjeljike hrasta lužnjaka; Šumarski znanstvenici iz Vinkovaca i vinkovačke okoline; Postotak iskorištenja drvne mase; Šumarstvo i šume Slavonije u Domovinskom ratu; Hrast lužnjak u Hrvatskoj; Optimalni broj stabala hrasta lužnjaka u biljnoj zajednici šuma hrasta lužnjaka s velikom žutilovkom i biljnoj zajednici šuma hrasta lužnjaka s običnim grabom; Najveća cjelovita šuma hrasta lužnjaka u Hrvatskoj Spačva; Retrospektiva i perspektiva gospodarenja šumama hrasta lužnjaka u Hrvatskoj; – u projektima iz filologije: *Dijalektološka i onomastička istraživanja; Slavonistička istraživanja; Polonističko-kroatistička istraživanja; Prinosi franjevačkih pisaca iz Slavonije hrvatskoj književnosti; Život i djelo Kaje Agjića; Književnopovijesna kroatistička istraživanja; Arhivska istraživanja književnosti i kulture; Udio Slavonije u hrvatskoj književnosti i kulturi; Mali i(l) zanemareni pisci; Život i djelo Stjepana Adžića; Krnjaški pisci; Latinistička baština Slavonije; – u bio-bibliografskim istraživanjima iz medicine i veterine: *Istraživanje endogenih uzoraka infertiliteta goveda i svinja u Slavoniji i Baranji; Utjecaj razine hormona u krvi na reproduktivne osobine goveda; – te iz povijesti i arheologije: *Povijest kolonizacije Slavonije; Povijest Vukovarsko-srijemske županije; Hrvatski ban Josip Šokčević; Urbanizacija Cibala i razvoj keramičarskih središta.****

Centar je bio organizatorom dvadesetak znanstvenih skupova: *Doprinos Slavonije hrvatskoj književnosti*

1966.; *Slavonska Vojna krajina 1967.; Prosudbe o Matiji Antunu Relkoviću 1971.; Sto godina znanstvenog i organiziranog pristupa šumarstvu jugoistočne Slavonije 1974.; Josip Kozarac, književnik i šumar 1986.; V. znanstveni sabor Slavonije i Baranje: Slavonija i Baranja od 16. do 18. stoljeća 1987.; Znanstveni skup o Antunu Levakoviću 1990.; Znanstveni skup o Kaji Agjiću 1993.; 250. obljetnica Vukovarsko-srijemske županije 1995.; Hrvatski ban Josip Šokčević 1996.; Retrospektiva i perspektiva gospodarenja šumama hrasta lužnjaka s naglaskom na Spačvu 2002.; Šume hrasta lužnjaka u promijenjenim stanišnim i gospodarskim uvjetima 2008.; Znanstveno-stručni skup u povodu Međunarodne godine šuma 2011.; Život i djelo Stjepana Adžića 2012.; Rijeka Bosut i Pobosuće u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti 2014.; Ivanu Kozarcu, o 130. obljetnici rođenja i 105. godišnjici smrti i književnoznanstvene manifestacije Knjiški Krnjaš I. 2015.; Josipu Kozarcu, u povodu 110. obljetnice smrti i Knjiški Krnjaš II. 2016.; Stjepan Đaković, Horatius cybaliensis, u povodu 155. obljetnice rođenja i Knjiški Krnjaš III. 2017.*

Centar je sudjelovao u suorganizaciji znanstvenih i stručnih skupova te okruglih stolova: *Okrugli stol Zemlja 2012. u Vinkovcima; Proizvodnja hrane i šumarstvo – temelj razvoja istočne Hrvatske 2013. u Osijeku; Josipu Kozarcu, u povodu 155. obljetnice rođenja / I. Dani Josipa Kozarca 2013. u Lipovljanim; Poplavne šume / II. Dani Josipa Kozarca 2014. u Lipovljanim; Molitvenici u hrvatskoj književnosti / III. Dani Josipa Kozarca 2015. u Lipovljanim; Fra Bernardin Leaković: o 200. obljetnici smrti 2015. u Bošnjacima; Josip Lovretić, jedno stoljeće poslije u povodu 150. obljetnice rođenja 2015. u Otoku; Hrvatski jezik u Slavoniji u prošlosti i sadašnjosti / V. Dani Josipa Kozarca 2017. u Lipovljanim i dr.*

Izdavačka djelatnost Centra ogleda se u edicijama *Radovi i Posebna izdanja* s pedesetak objavljenih monografija, zbornika radova, brošura i kataloga. Sva su izdanja Akademijina Centra za znanstveni rad u Vinkovcima, objavljena od 1971. do danas, digitalizirana te dostupna široj javnosti na mrežnim stranicama Digitalne zbirke Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (DiZbi HAZU). Zahvaljujući Centru za znanstveni rad u Vinkovcima, tijekom gotovo pedeset godina njegova djelovanja, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti postiže svoj cilj oživljavanja i održavanja znanstvenih i stručnih istraživanja u Vinkovcima, gradu i kraju punom prirodnih, kulturnih i književnih dobara, a ujedno jača udio Slavonije u hrvatskoj znanosti u skladu s riječima prvoga Akademijina predsjednika Franje Račkoga (1866. – 1886.): „Naša je Akademija osnovana ponajprije da hrvatskom narodu služi, da ispituje njegov jezik, njegovu povijest i književnost, domovine njegove prirodne odnošaje.“ ●

The Scientific Research Centre of The Croatian Academy of Sciences and Arts in Vinkovci

The Croatian Academy of Sciences and Arts Scientific Research Centre in Vinkovci, which was opened in 1969, is the oldest of the Academy's research units in inland Croatia, and was for a certain time the only such centre. Since its founding, for some fifty years it has taken care that science and scholarship should be represented in the east of Croatia and that this space should have a share in Croatian and European learning. It is engaged in research in the domain of the biotechnical and the humanist sciences, particularly in forestry and in philology, and especially in branches of Croatian studies and the history of literature. It organises academic and professional conferences, and is engaged in publication as well. The Scientific Research Centre of the Academy in Vinkovci is primarily concerned in its research with the rich natural, literary and linguistic heritage, and also the recent events in eastern Croatia. During these fifty years, numerous scholarly and scientific research projects have been produced in the area of forestry, in particular projects related to forests of common oak and the history of forestry in Slavonia. In the field of philology the Centre is assiduous in developing research into Slavonian, dialectical and Latin studies. It has organised a score of conferences, mostly from forestry, philology and history, as well as round tables, lectures, book launches

and journals, exhibitions, multimedia presentations, literary events and recitals, and has also taken part in the commemoration of important anniversaries.

The publishing work of the Centre can be seen in the series *Radovi* [Papers] and *Posebna izdanja* [Special Editions], with their fifty monographs, books of proceedings, brochures and catalogues. The proceedings and monographs published in the Vinkovci Scientific Research Centre since 1971 have been digitised and are publically accessible on the web site of the Digital Collection of the Croatian Academy of Sciences and Arts (DiZbi HAZU).

The Centre collaborates very vigorously and productively with scholarly and scientific, educational, cultural and ecclesiastical establishments as well as with local authorities in Croatia and abroad. The Centre popularises academic work in the public media space, as confirmed by features and guest appearances in radio and television broadcasts of local stations and on the national radio and television network. Its work is regularly covered by the media, which can be seen in printed outlets and on internet portals. Firmly embedded in current events and supported by the milieu in which it operates, the Croatian Academy of Sciences and Arts Research Centre in Vinkovci is looking forward to celebrating its fiftieth anniversary of work and to prospering henceforth. ●

POGLED NA GRAD KORČULU IZ MEMORIJALNE ZBIRKE MAKSIMILANA VANKE /
THE VIEW AT TOWN OF KORČULA FROM THE MAKSIMILJAN VANKA MEMORIAL COLLECTION

Memorijalna zbirka Maksimilijana Vanke u Korčuli

Ivana Gržina

Uz Zbirku starih majstora, fundus Strossmayerove galerije starih majstora HAZU tvori još osam umjetničkih zbirki, od kojih su neke dislocirane u odnosu na matičnu ustanovu. Vila Vanka, zajedno s pripadajućom Memorijalnom zbirkom, nalazi se u gradu Korčuli, nedaleko od dominikanskog samostana sv. Nikole, tik uz morsku obalu, u sjeni tamarisa i agava. Kuća je izvorno bila u vlasništvu inženjera Alfreda Peyera i njegove supruge, slikarice Danice (Dune) Peklić-Peyer, koja ju je nakon razvoda sredinom 1930-ih prodala obitelji Stetten-Vanka. Zdanje samo po sebi zaslužuje primjereni ciljano istraživanje, koje bi, među ostalim, trebalo rasvijetliti ulogu Drage Bona, arhitekta koji se sporadično u literaturi o hrvatskoj međuratnoj arhitekturi dovodi u vezu s korčulanskom vilom Vanka. Memorijalna se zbirka zasniva na donaciji vrijednih umjetničkih radova i arhivske ostavštine slikara Maksimilijana Vanke, koje je njegova udovica Margaret darovala Akademiji, uz uvjet da se umjetnine izlože u obiteljskoj vili, koja je tako također postala Akademijino vlasništvo. Skrb i stručno-znanstvena obrada zbirke prepuštena je dječatnicima Strossmayerove galerije. Postav je svečano otvoren u svibnju 1968., uz nazočnost donatorice i njezine kćeri Peggy. Svečanost je upriličena i na tridesetu godišnjicu toga događaja, u povodu obnove u međuvremenu dotrajalog izložbenog prostora. Zbirka Vanka uključuje osamdesetak umjetnina, mahom slika i crteža te nekoliko primjeraka sitne plastike, i popratni arhiv s vrijednom pisanom i fotografskom dokumentacijom o umjetnikovu životu i radu. Od nedavno je dio umjetnina izmješten radi osiguranja

primjerenijih uvjeta čuvanja, pa su tako radovi na papiru pohranjeni u Kabinet grafike HAZU, a keramički predmeti u čuvaonicu Strossmayerove galerije.

Maksimiljan Vanka (Zagreb, 11. listopada 1889. – Puerto Vallarta, Meksiko, 2. veljače 1963.) važan je hrvatski umjetnik, djelatan od drugog desetljeća prošlog stoljeća sve do smrti. Kako je četvrt stoljeća živio izvan domovine, njegov je velik i raznolik opus nedovoljno istražen među domaćim povjesničarima umjetnosti, te je široj javnosti razmjerno nepoznat. U rijetkim recentnim pokušajima evociranja Vankina stvaralaštva više je pozornosti privlačila njegova osebujna pojavnost i živopisna privatna biografija, posebice nerazjašnjeno podrijetlo. Matična knjiga rođenih zagrebačke Župe svetog Marka uključuje zapis o rođenju Maksimilijana Josipa kao nezakonitog djeteta. Ime oca izostavljeno je, dok je kao majka navedena Katarina Vanka, posjednica, s prebivalištem u Brnu u Moravskoj. Djetetova je krsna kuma bila primalja Marija Salavari. Arhivsko gradivo tako opovrgava popularnu tezu koja se provlači kroz niz napisa o Vankinu podrijetlu: da je naime sam odabrao to prezime kako bi naglasio da je bio odbačeno dijete ili da ga je pak, iz istog razloga, stekao kao pogrdan nadimak. Slovenac Luj Adamić, slikarov američki prijatelj, koji je u dvjema knjigama romansirao njegov životopis, piše da su Vankini roditelji bili pripadnici visokog austro-ugarskog plemstva. Njegova je baka navodno, saznavši za izvanbračnu trudnoću, kćer iz Moravske poslala zajedno sa sestrama u Zagreb, njoj posve nepoznatu sredinu, gdje je živjela „pod izmišljenim imenom uz pomoć primalje stručno osposobljene

za takve slučajeve, sve dok se dijete nije rodilo i bilo kršteno“. Prema riječima Vankine udovice – kako je zabilježeno u katalogu najrecentnije izložbe njegova stvaralaštva – slikar je svoju majku vidio tek nekoliko puta, a tajnu o njezinu identitetu nije podijelio čak ni sa suprugom. Autorica kataloga, na temelju imena obilježenih na listu istrgnutom iz knjige o grbovnom znakovlju europskog plemstva, koji je pronašla među slikarevom ostavštinom o kojoj još skrbi obitelj, zaključuje da imena Vankinih roditelja valja tražiti među pripadnicima plemenitaških obitelji Von Fürstenberg i Zu Salm. Dječaka je, uz redovitu finansijsku potporu koja je, čini se, pristizala posredovanjem primalje, udomila i odgojila siromašna seljakinja Dora Jug u zagorskom selu Kupljenovo. Kada je navršio osam godina, predan je u ruke profesionalnih skrbnika te je otad živio u dvoru Brestje. Izdašna obiteljska novčana sredstva omogućila su mu primjereno školovanje. Pohađao je realnu gimnaziju u Zagrebu, a od 1908. Privremenu višu školu za umjetnost i obrt. Između 1911. i 1914. studirao je pri Kraljevskoj akademiji lijepih umjetnosti u Bruxellesu te ubilježio nemale uspjehe, među ostalim i osvajanjem zlatnog odličja na Međunarodnoj izložbi 1914.

Godine 1920. započinje nastavničku karijeru na zagrebačkoj Višoj umjetničkoj školi, gdje predaje do 1936., kada trajno napušta Hrvatsku. U međuvremenu se oženio Amerikankom iz imućne obitelji Stetten, za čiju se ljubav i preselio u njezinu domovinu. Isprva su živjeli u New Yorku, a potom su se preselili u idiličan krajolik Bucks Countyja, u saveznoj državi Pennsylvania. Nastavio je karijeru likovnog pedagoga, kao predavač na obližnjem koledžu, između 1947. i 1955. U štaglju obiteljske farme White Bridge uredio je atelijer u kojemu je stvarao do kraja života, okončanog nikad razjašnjениm utapanjem kraj rta Porto Vallarta u Meksiku. U Americi se proslavio zidnim oslikom crkve sv. Nikole u Millvaleu kraj Pittsburgha. To je katolička župa lokalne hrvatske iseljeničke zajednice, a narudžbu ondašnjeg župnika Alberta Žagara, koja je Vanki ostavljala podošta umjetničke slobode, slikar je realizirao u tri navrata: 1937., 1941. i, u manjoj mjeri, 1951. godine. Miljevski ciklus i u oblikovnom i sadržajnom smislu podjednako duguje tradiciji i modernitetu. U likovnom je izričaju moguće iščitati Vankino poznavanje bizantskih ikona, europskih starih majstora, moderne i avangarde, kao i meksičkih murala. U uvriježene je ikonografske obrasce uklopio elemente hrvatskog folklora te prizore iz američke industrijske svakodnevice, a u zadanu tematiku utkao osudu ratnih sukoba i društvene nejednakosti. Socijalna je tematika važna sastavnica cijelokupnog Vankina opusa, a osim tvorničkih i lučkih radnika i rudara, portretirao je različite manjinske i obespravljene skupine (Afroamerikance, beskućnike i pripadnike vlegradskog polusvjeta). Poznat je po nizu kompozicija

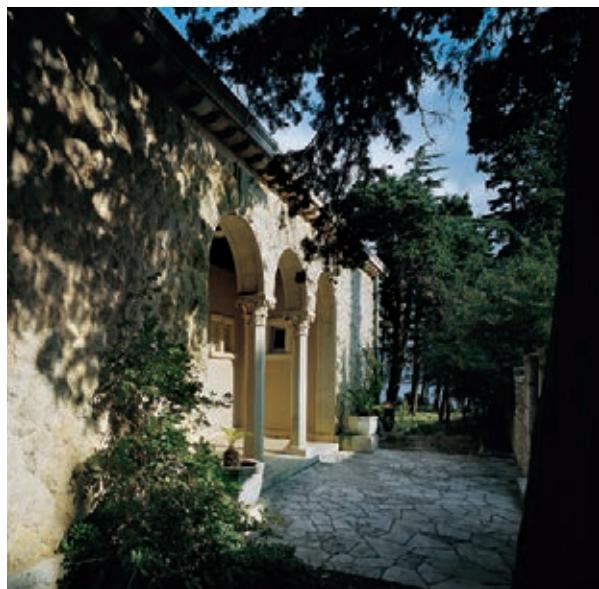
pučko-religiozne tematike te kao autor krajolika, mrtvih priroda i portreta, posebice onih izrađenih sangvinom (crvenom kredom) na papiru. Izrađivao je nacrte za kazališne kostime i scenografiju, plakate i likovnu opremu knjiga. Uz James A. Michener Art Museum u Doylestownu i zagrebačku Modernu galeriju, Akademijina zbirkira okuplja najveći broj Vankinih djela. ●

The Maksimiljan Vanka Memorial Collection in Korčula

In addition to the Collection of Old Masters, the holdings of the Strossmayer Gallery of Old Masters of the Croatian Academy of Sciences and Arts consist of eight more collections of art, some of which are located at a distance from the main institution. The Villa Vanka, with its Memorial Collection, is sited in the city of Korčula. The collection is based on the donation of artworks and archival records of the painter Maksimiljan Vanka, gifted to the Croatian Academy of Sciences and Arts by his widow, Margaret, on condition that they be exhibited in the family's villa. The opening ceremony of the exhibition came in 1968. Next to the James A. Michener Art Museum in Doylestown and the Modern Gallery in Zagreb, the Academy's collection has the largest number of works by Vanka. It has eighty or so art works, mainly paintings and drawings, and some examples of small-scale sculpture. Maksimiljan Vanka (October 11, 1899 – February 2, 1963) is an important Croatian painter. However, since he lived a quarter of a century out of his home country, his large and diverse oeuvre is under-researched among Croatian scholars, and relatively unknown to the general public. In rare recent attempts at the evocation of Vanka's work, more attention has been drawn to his picturesque appearance and his private biography, particularly his unclear origins. He was born on the wrong side of the blanket to two members of the Austro-Hungarian nobility, perhaps from the Von Fürstenberg and Zu Salm families. With financial subsidies from his relatives and brought up by a guardian, he obtained an excellent education. He studied at the Royal Academy of Fine Arts in Brussels, and had no small successes, including taking a gold medal at the International Exhibition of 1914. After fifteen years of work at the Academy of Fine Arts in Zagreb, in 1936 he went with his American wife to settle down for good in her country. They lived at first in New York and then on a farm in Bucks County, Pennsylvania, where along with teaching at a local college he went on with his art. In America he made his name with a series of wall paintings for the Croatian Church of St Nicholas at Millvale by Pittsburgh. An important component of Vanka's art is the social subject matter. As well as miners, stevedores and factory workers, he portrayed various minority and disenfranchised groups (Afro-Americans, the homeless, members of the demimonde of the big cities). He is also known for a series of compositions of vernacular

religious topics, and as author of landscapes, still lifes and portraits, particularly those done on paper in red chalk. He also created drawings for theatre costumes and set designs, posters and book jackets. ●

HRZZ

Općeslavenski lingvistički atlas i Europski lingvistički atlas

Akademik Ranko Matasović

Općeslavenski lingvistički atlas i Europski lingvistički atlas projekt je koji osigurava sudjelovanje Hrvatske u međunarodnim projektima Općeslavenski lingvistički atlas (OLA) i Europski lingvistički atlas (ALE, *Atlas Linguarum Europae*). Projekti su to od međunarodne važnosti, u kojima se na jezičnim kartama, uključenima u pojedine sveske atlasa, prikazuju jezične pojave važne za cijeli obuhvaćeni jezični areal – općeslavenski, odnosno europski.

Oba međunarodna projekta traju već desetljećima i zasigurno će još dugo trajati, jer je količina podataka koje treba prikupiti i obraditi golema. Istaknuti jezikoslovci, u prvoj redu dijalektolozi i etimolozi iz Hrvatske i inozemstva pri matičnim akademijama znanosti i sveučilištima, a u okviru međunarodnih projekata, surađuju na projektu OLA od 1958., a na projektu ALE od 1970. U Hrvatskoj je suradnju na oba projekta dugo koordinirao akademik Dalibor Brozović, naš vodeći stručnjak za slavensku dijalektologiju, a od 2014. Hrvatska zaklada za znanost financira znanstveni projekt koji vodi akademik Ranko Matasović, član Razreda za filološke znanosti HAZU. Podvoditeljica je radne skupine za OLA članica suradnica Razreda za filološke znanosti Mira Menac Mihalić, a podvoditeljica

radne skupine za ALE Dunja Brozović Rončević, redovita profesorica na Sveučilištu u Zadru. Članovi su radne skupine za OLA dijalektolozi iz Hrvatske i inozemstva: Anita Celinić, Anđela Frančić, Boris Kuzmić, Mijo Lončarić, Silvana Vranić, Vesna Zečević, Pavlo Hrytsenko, Martina Ireneova, Karmen Kenda-Jež, Gabriela Múcsková, Petra Přadková, Walentina Pavlovna Rusak, Jana Villnow Komarkova, Jadwiga Waniakowa i Sonja Wölke. Članovi su radne skupine za OLA Dubravka Ivšić, Timen Pronk, Jožica Škofic i Ivana Štokov, a konzultant je za obje radne skupine akademik Goran Filipi, član Razreda za filološke znanosti HAZU. Suradnica za kartografiranje jest Ivana Štokov, a početkom 2018. projektu se priključuje i doktorand Pavao Krmpotić.

Za OLA je po posebnom upitniku istražena građa u 850 naselja te je stvorena najbogatija dijalektoloska kartoteka u Hrvatskoj, a objavljen je i niz knjiga. Hrvatski sudionici potprojekta OLA pripremaju i nova izdanja i redovito sudjeluju u radu Međunarodnoga povjerenstva OLA. Međunarodna radna zasedanja toga povjerenstva organiziraju se svake godine u drugoj slavenskoj zemlji, a 2015. zasjedanje je održano u dvorcu Lužnica kod Zaprešića, pod pokroviteljstvom HAZU. Mnogobrojne publikacije i

karte nastale u sklopu OLA mogu se vidjeti na adresi <http://slavatlas.org/publications.html>.

I u sklopu potprojekta ALE hrvatski znanstvenici surađuju s onima iz drugih europskih zemalja u prikupljanju i obradi građe, te redovito sudjeluju u radu Međunarodnog povjerenstva ALE. Povijesnim aspektima razvitka europskih jezika posvećena je knjiga akademika Matasovića *Jezična povijest Europe* (Matica hrvatska, Zagreb, 2016.).

Članovi projekta, uz rad na terenskim dijalektološkim istraživanjima, obrađuju prikupljenu građu te s kolegama dijalektologima i arealnim lingvistima iz inozemstva razmjenjuju sredene podatke o fonetskim, fonološkim, morfološkim, tvorbenim i leksičkim sustavima velikoga broja govora. Time se omogućuju čvrsto utemeljena proučavanja jezičnoga razvitka europskih jezika i prikuplja se građa za komparativna i tipološka istraživanja jezičnih sustava u slavenskom i neslavenskom svijetu. Hrvatsko se jezično gradivo tumači povijesno i arealno, te se utvrđuju lingvistički odnosi između podataka iz istraženih govora. Zaključuje se o povijesti i razvitku jezikâ, o odnosima među njima, a time i o odnosu dijelova hrvatskog jezika prema susjednim i udaljenim govorima. U obliku zemljovida i komentara ti se sinkronijski i dijakronijski odnosi predstavljaju u knjigama OLA i ALE.

Iako se nelingvistima može učiniti da je žarište interesa u tome projektu samo na prikupljanju podataka te da će rezultati biti zanimljivi samo specijalistima iz područja slavenske dijalektologije i arealne lingvistike, to nipošto nije tako. Pažljivo proučavanje

zemljopisne rasprostranjenosti riječi i jezičnih pojava često dovodi do povjesno relevantnih rezultata, a lingvistička istraživanja u tom su području izrazito interdisciplinarna. U ovom će kontekstu morati poslužiti samo jedan primjer, koji prikazuje povezanost dijalektoloških istraživanja odraza nekih kulturno važnih riječi u našim govorima i istraživanja distribucije različitih oblika riječi u raznim europskim jezicima. Moguće je, naime, utvrditi da su riječi za čaj u svim europskim jezicima (uz vrlo rijetke iznimke poput poljskoga *herbata*) posuđene iz kineskoga *cha ye*, ali su u Europu pristigle različitim putovima: u jednoj skupini jezika posređovali su mongolski i turkijski jezici, pa u hrvatskom i ruskom imamo oblik čaj, kao i u grčkome (*tsai*), turskome (*çay*) i portugalskome (*chá*), dok je u nekim hrvatskim govorima (npr. na Braču i u Varaždinu) zabilježen oblik *te*, koji je preko talijanskoga (*tè*) i njemačkoga (*Tee*) posuđen iz španjolskoga *té*; španjolska je riječ pak preko malajskoga (*teh*) iz istoga izvora kao i čaj, tj. iz kineskoga *cha ye*. Ta dva oblika riječi za „čaj“, predstavljena kao čaj i te, odražavaju različite trgovачke puteve kojima je taj napitak iz Azije pristizao u Europu tijekom ranoga novovjekovlja.

Projekt *OLA i ALE*, istražujući rasprostranjenost riječi i drugih jezičnih pojava, pridonosi ne samo boljem razumijevanju jezične raznolikosti već i jezične i kulturne povijesti hrvatskoga i drugih slavenskih i europskih jezika. Za potrebe projekta izrađene su mrežne stranice na kojima su prezentirani najvažniji rezultati i metode istraživanja. Mrežne se stranice redovito održavaju na poslužitelju HAZU, na adresi: <http://ola-ale.hazu.hr/>. ●

The Common Slavic Linguistic Atlas and the Linguistic Atlas of Europe

The Common Slavic Linguistic Atlas and the Linguistic Atlas of Europe (OLA and ALE) is a project financed by the Croatian Science Foundation since 2014. It ensures the participation of Croatian linguists and dialectologists in the international projects bearing the same names. The object of these projects is the mapping of the distribution of individual words and various linguistic features in Slavic languages and, more generally, in the languages of Europe. The principal researcher is Full Academy Member Ranko Matasović, and the research team leaders are Mira Menac Mihalić (for the Common Slavic Linguistic Atlas) and Dunja Brozović Rončević (for the Linguistic Atlas of Europe).

The project team has collected the largest dialectological database in Croatia, constructed several dialectological maps and published a number of books and articles on Croatian and Slavic dialectology and language history. Project members regularly participate in the international congresses on Slavic dialectology and co-operate with linguists working in related projects in other European countries. The project contributes to our understanding of the linguistic diversity of Europe and the Slavic countries in particular, as well as of the history of various Slavic and European languages. The website of the project is <http://ola-ale.hazu.hr/>. ●

POGLED NA OTOČIĆ GOSPE OD ŠKRPJELA KRAJ PERASTA U BOKI
KOTORSKOJ / THE VIEW AT THE GOSPA OD ŠKRPJELA (OUR LADY
OF THE ROCKS) ISLET NEAR PERAST AT BOKA KOTORSKA BAY

2009

KATEDRALA SVETOG TRIPUNA U KOTORU /
THE CATHEDRAL OF ST TRYPHON IN KOTOR

Isprava o posveti kotorske katedrale iz godine 1166. u Arhivu HAZU

Damir Karbić

Pisani povijesni izvori diplomatičkoga karaktera, pogotovo oni za starija razdoblja, često su samo izolirana svjetla koja nam u većoj ili manjoj mjeri osvjetljavaju samo pojedine točke u širem kontekstu koji ostaje u gotovo potpunom mraku. Pri tome, takvi su dokumenti, ipak, ponekad neprocjenjivo vrijedni te nam omogućuju da na njihovu temelju izgradimo sliku o događajima i fenomenima koji će u kasnijim stoljećima biti vrlo dobro dokumentirani te će trajati još i danas.

Jedan od primjera izuzetno vrijednih dokumenata takve vrste upravo je isprava o posveti kotorske katedrale koju je 19. lipnja 1166. izdao njezin glavni posvetitelj, kotorski biskup Majo, a koja neposredno svjedoči o kontinuitetu katoličkog identiteta samoga grada i Boke kotorske, poznate i pod imenom Zaljev hrvatskih svetaca. Sama je katedrala puno stariji spomenik, ona u svojoj umjetničkoj baštini sadrži predmete nastale u dugom vremenskom rasponu od kasnoantičkog razdoblja. Sama gradnja katedrale u njezinu današnjem okviru započela je 1124., da bi završila posvetom koju sama isprava komemorira.

Sama isprava jedna je od najstarijih pergamenta koje se čuvaju u Arhivu Hrvatske akademije u Zagrebu, o čemu svjedoči već i njezina signatura D-I-2.

Isprava je dio zbirke isprava (Diplomata), a nalazi se u prvoj kutiji iste zbirke, u koju je uvrštena već prilikom njezina formiranja. Radi se o vrlo dobro sačuvanoj i neosporno izvornoj ispravi, kako u pogledu njezina sadržaja, tako i u pogledu vanjskih i unutarnjih formalnih karakteristika. O njezinoj izuzetnoj starosti i vrijednosti svjedoči i činjenica da je jedina formalno starija isprava u zbirci, ona pod signaturom D-I-1, darovnica hrvatskog plemića Radovana, unuka Lilikova, zadarskom samostanu sv. Krševana, starija gotovo 100 godina te da će upravo u razdoblju nastanka kotorske isprave započeti razdoblje kontinuiranog porasta pisanja i sačuvanosti broja isprava, čiji broj naglo raste od sedamdesetih i pogotovo osamdesetih godina XII. stoljeća.

Po svojem sadržaju isprava osvjetljuje povijesni trenutak kada je Kotor po posljednji put bio dio bizantske Dalmacije u sklopu tzv. rekonkviste cara Emanuela Komnena. O tome svjedoči i sama datacija isprave koja nakon cara Emanuela spominje i njegova duksa Dalmacije i Duklje Izanacija i kotorskog priora Vida. Vrijedno je napomenuti da isprava svjedoči i o pripadnosti Kotora i tog područja latinskom kršćanstvu navodeći u istoj dataciji kao predstavnika najviše crkvene vlasti papu Aleksandra III.

+ Ego Malo ep̄s declaro quod duodecimo anno mei episcopatus cum cōfratribus
 ep̄is Lazarotoalbanensis ycū Martino Drivastensis et cū Iohane ep̄odulcenensis.
 Sacramentum ecclesā seu Triphonis n̄ri ep̄at ad lunetj abbib; Michahelē
 abbas ioh̄is. ycū Petro abbe sc̄oī Sergii y Bachi. y Iohne abbe sc̄i sal
 uatoris antibarensis. y Petro abbe sc̄i michahelij catarenis. y Triphone
 abbe sc̄e marie Buduenensis. y Petro abbe sc̄i Petri. y Iohne abbe sc̄i
 Georgij. y Georgjo abbe sc̄i Salvatoris arbanensis: cū t̄rib; altarib;
 quorū mediū sacraui ego Maio ad honore sc̄i triphonis y sc̄oī marie
 p̄imi y Felicijani. aliud altare aministratere sacramit Lazarus ep̄s
 arbanensis. ad honore Beate marie sc̄oī q; i nocentū nra c cessione
 y voluntate. ob ex eo uidelicet Lazare sacramit altare Iohes ep̄s bat
 ista ccessione y voluntate ad honore sc̄oī ap̄loj y sc̄oī marie Iohis y Pavla
 anno i car dñi anni ihu xpi m̄l c. Lxvi i die xiiij t̄gadecima katis luglio
 i sebe apostola residente papa Alexandro. Imperante p̄issimo y sep̄ triumphato
 re hemimiheli. duece existente balcone ag; nocte heyrizacio. q; eade
 dedicatio sua gratia uoluntate y benignitate affuit. p̄ore Vita eci
 stente i catari. Petrus soacinenis elec̄t et fuit. y andreas b̄or albanensis.
 cū avco p̄to ciuicatu.

Isprava svjedoči i o starini kršćanskoga kulta u gradu i biskupiji, što se najbolje vidi u činjenici da su svi oltari izravno spomenuti kao posvećeni tom prilikom, osim jednog oltara posvećenog Blaženoj djevici Mariji i glavnog posvećenog gradskom zaštitniku sv. Tripunu, vrlo starom sloju rimskih mučenika Prima i Felicijana (spomen-dan 9. lipnja) te Ivana i Pavla (spomen-dan 26. lipnja), čiji je kult vrlo dobro posvjedočen od najstarijih vremena, ali se, donekle baš i zbog te činjenice, povjesni podaci o njihovu životu više ne mogu točno rekonstruirati. Vrijedno je napomenuti da su upravo Prim i Felicijan prvi mučenici za koje je zabilježen svečani prijenos iz grobova u katakombama i njihovo pohranjivanje u neku od rimskih crkava (u Sv. Stjepana Rotondu sredinom VII. st.).

Osim za hrvatsku povijest, isprava je izuzetno važna i za povijest albanskog naroda jer se u njoj nalaze i podatci o početcima albanske državnosti. Tako je posvećenju bio prisutan i Andrija, prvi poimence poznati albanski vladar s naslovom priora, koji je, kao i grad Kotor, u tom trenutku priznavao vrhovnu vlast Bizanta, a kao jedan od suposvetitelja crkve spomi-

nje se i albanski biskup Lazar, očito biskup područja pod Andrijinom vlašću (današnje područje sjeverne Albanije, najvjerojatnije sa središtem u Kruji).

Transkripcija isprave o posveti kotorske katedrale:

+ EGO MAIO EPISCOPUS DECLARO QUOD DUODECIMO ANNO MEI EPISCOPATUS CUM CONFRATRIBUS EPISCOPIS LAZARO ALBANENSIS ET CUM MARTINO DRIVASTENSIS ET CUM IOHANNE EPISCOPO DULCINENSIS SACRAVIMUS ECCLESIA SANCTI TRIPHONIS NOSTRI EPISCOPATUS ADIUNCTIS ABBATIBUS MICHAELE ABBATE (archimandrita) SANTI IOHANNIS ET CUM PETRO ABBATE (archimandrita) SANTORUM SERGII ET BACHI ET IOHANNE ABBATE SANCTI SALVATORIS ANTIBARENSIS ET PETRO ABBATE SANCTI MICHAELIS CATARENIS ET TRIPHONE ABBATE SANCTE MARIE BUDUENSI ET PETRO ABBATE SANCTI PETRI ET IOHANNE ABBATE SANCTI GEORGII ET GEORGIO

ABBE SANCTI SALVATORIS ALBANENSIS
CUM TRIBUS ALTARIBUS QUORUM MEDIUM
SACRAVI EGO MAIO AD HONOREM SANCTI
TRIPHONIS ET SANCTORUM MARTYRUM
PRIMI ET FELICIANI ALIUD ALTARE A SINI-
STRO LATERE SACRAVIT LAZARUS EPIS-
COPUS ARBANENSIS AD HONOREM BEATE
MARIE SANCTORUMQUE INNOCENTIUM
NOSTRA CONCESSIONE ET VOLUNTATE A
DEXTRO VIDELICET LATERE SACRAVIT AL-
TARE IOHANNES EPISCOPUS DULCINENSIS
NOSTRA CONCESSIONE ET VOLUNTATE AD
HONOREM SANCTORUM APOSTOLORUM ET
SANCTORUM MARTYRUM IOHANNIS ET PA-
ULI ANNO INCARNATIONIS DOMINI NOSTRI
IESU CHRISTI MILESMO CLXVI INDICIONE
XIII TERCIADECIMA KALENDAS IULII IN SEDE
APOSTOLICA RESIDENTE PAPA ALEXAN-
DRO IMPERANTE PISSIMO ET SEMPER TRI-
UMPHATORE HEMANUHELE DUCE EXISTEN-
TE DALMATIE ATQUE DIOCLIE KYR IZANACIO
QUI IN EADEM DEDICATIONE SUA GRATUITA
VOLUNTATE ET BENIGNITATE AFFUIT PRIORE
VITA EXISTENTE IN CATARUM PETRUS SOA-
CINENSIS ELECTUS INTERFUIT ET ANDRE-
AS PRIOR ARBANENSIS CUM TOTO POPULO
CIVITATIS

Prijevod:

+ Ja, biskup Maio, izjavljujem da sam dvanaeste godine moga biskupovanja s svojom subraćom biskupom albanskim Lazarom, biskupom drivatskim Martinom i biskupom ulcinjskim Ivanom, posvetio crkvu svetoga Tripuna naše biskupije s tri oltara u zajedništvu s opatima Mihovilom, opatom svetog Ivana, Petrom, opatom svetih Srđa i Baka, Ivanom, opatom svetoga Spasa barskog, Petrom, opatom svetog Mihovila kotorskog, Tripunom, opatom svete Marije budvanske, Petrom, opatom svetoga Petra, Ivanom, opatom svetoga Jurja i Jurjem, opatom svetoga Spasa albanskog. Glavni oltar posvetio sam ja, Maio, u čast svetoga Tripuna i svetih mučenika Prima i Felicijana. Drugi oltar s lijeve strane posvetio je našom voljom i dopuštenjem Lazar, biskup arbanski, u čast Blažene Djevice Marije i svete Nevine dječice. Desni oltar našom voljom i dopuštenjem posvetio je Ivan, biskup ulcinjski u čast svetih apostola i svetih mučenika Ivana i Pavla. Godine utjelovljenja Gospodina našega Isusa Krista 1166. indikcije XIII julijskih kalenda, dok se na papinskoj stolici nalazio papa Aleksandar, carevao vrlo pobožni i uvijek pobjednik Emanuel, a namjesnikom Dalmacije i Duklje bio gospodin Izanak koji je istoj posveti dobrovoljno i blagonaklono prisustvovao. U Kotoru je bio prior Vito. Prisustvovao je i Petar, izabrani biskup svački te Andrija, prior arbanaski s cijelim građanstvom. ●

A document concerning a dedication of Kotor Cathedral of 1166

An exceptionally valuable document, call number D-I-2, kept in the Archives of the Croatian Academy of Sciences and Arts, is a document of Bishop Maio of Kotor concerning a dedication of Kotor Cathedral of June 19, 1166. The document gives an indirect testimony to the continuity of the Catholic identity of the city of Kotor and indeed of the bay Boka kotorska. The construction of the cathedral in its current outlines started in 1124, and its completion was marked by the dedication commemorated in the document.

The document concerning the dedication of Kotor Cathedral is one of the oldest parchments in the Archives of the Croatian Academy of Sciences and Arts in Zagreb. It is a very well preserved and undoubtedly authentic document, as can be seen from its external and internal characteristics. In terms of contents, the document throws light on the historical moment when Kotor was for the last time part of Byzantine Dalmatia, in the context of what is called the reconquista of

Emperor Emanuel Comnenus. The dating of the document, after Emperor Emanuel also mentions his dux of Dalmatia and Duklja, Izanacius, and the prior of Kotor, Vitus. The document witnesses to Kotor being part of Latin Christendom, listing in the same dating Pope Alexander III.

The parchment tells of the antiquity of the Christian cult in the city and the see, best seen in the fact that all the altars are directly mentioned as having been dedicated at that time, and apart from one altar dedicated to the Virgin and the high altar dedicated to the city patron St Tryphon, they are dedicated to the very early stratum of Roman martyrs, Primus and Felician, John and Paul.

As well as for Croatian history, the document is very important for the chronicles of the Albanian people, since it contains information about the beginnings of Albanian statehood (mentioning the Albanian prior Andrew and Albanian bishop Lazarus). ●

SMIČIKLAS
—
CODEX
DIPLOMATICUS

2

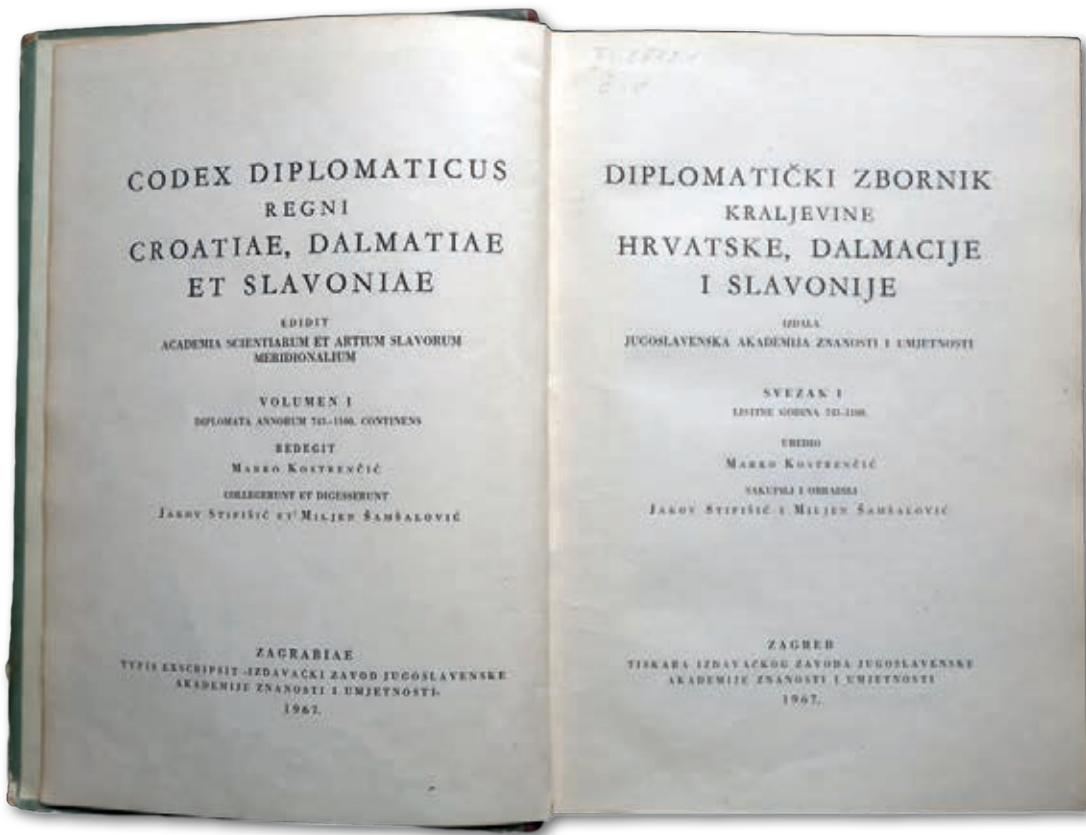
Diplomatički zbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije – Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae

Damir Karbić

Od samih svojih početaka Akademija je posebnu pažnju poklanjala izdavanju povjesnih izvora, posebice onih za hrvatsku povijest srednjeg vijeka. Ta je zadaća bila u potpunosti sukladna zadaćama ostalih suvremenih europskih akademija znanosti (posebice u srednjoj i istočnoj Europi) i njima adekvatnih ustanova, poput pojedinih instituta ili učenih udruga koje su sve po sličnom modelu pokretale slične projekte, čiji su rezultate značajne serije objavljenog povjesnog gradiva, koje i dan-danas predstavljaju primarni preduvjet za bavljenje medievističkim znanstvenim istraživanjima. U trenutku kada su takvi projekti zasnovani interes je, osim čisto znanstvenog, bio i na potrebi da se povijest koristi kao sredstvo dokazivanja povjesnog subjektiviteta njihovih naroda u političkom smislu jer se identitet suvremenih europskih država i naroda temeljio upravo na srednjovjekovnom razdoblju. Nositelj te važne zadaće u slučaju hrvatskog naroda bila je upravo Akademija i njezine temeljne zbirke izvora (uz *Diplomatički*

zbornik, u prvom redu serije *Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium* za monografski zaokružene zbirke izvora i časopis *Starine* za opsegom manje pojedinačne izvore).

Među tim serijama posebnu vrijednost ima, i sa znanstvene i s društvene strane, serija *Diplomatički zbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije – Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*, koju je krajem XIX. stoljeća zasnovao Tadija Smičiklas, pisac prve sinteze hrvatske povijesti, profesor pomoćnih povjesnih znanosti na Filozofskom fakultetu, predsjednik Matice hrvatske i predsjednik Akademije. Radi se o zbirci srednjovjekovnih izvora (od ranog srednjeg vijeka do kraja XIV. stoljeća) koji su do nas došli isključivo kao pojedinačni dokumenti (javne isprave što su ih izdale različite javne vlasti, svjetovne i crkvene, ili privatno-pravne isprave), a koje se čuvaju raspršene po hrvatskim i inozemnim javnim i privatnim arhivskim i knjižničnim institucijama, pa čak i kod privatnih posjednika, te je samim

time njihova znanstvena uporaba bila gotovo nemoguća ako nisu prikupljeni i na taj način predočeni znanstvenoj javnosti.

Serija je započela izlaziti s drugim sveskom (ispravama od početka XII. stoljeća) prihvaćajući u tom trenutku kao svoj prvi svezak zbirku *Documenta historiae croatica periodum antiquam illustrantia*, koju je u već spomenutoj seriji *Monumenta spectantia* objavio prvi predsjednik Akademije Franjo Rački, iako je odmah istaknuta i potreba da se prvi svezak, koji sadrži dokumente iz razdoblja vladavine hrvatskih narodnih vladara, ponovo priredi u skladu s razvojem onodobne egdotike. Do Smičiklasove smrti 1914. prikupljeno je veliko gradivo i priređeno je 11 svezaka (sv. 2-12), izdavnih u godišnjem ritmu, da bi izdavanje bilo nastavljeno promjenjivim intenzitetom. Do Drugog svjetskog rata objavljena su još tri sveska (sv. 13-15), a nakon rata ta je zadaća postala jedna od temeljnih zadaća novoosnovanog Historijskog instituta (današnji Odsjek za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Zagrebu), koji je objavio preostale sveske temeljne serije (sv. 1, te 16-18). Posljednji svezak temeljne serije objavljen je godine 1990. U seriji je ukupno objavljeno 7.785 znanstveno obrađenih isprava za razdoblje 743. – 1399. godine. Serija sadrži 18 svezaka s ukupno 11.800 stranica dokumenata i znanstvenog aparata te 163 stranice predgovora.

DIPLOMATIČKI ZBORNIK KRALJEVINE HRVATSKE, DALMACIJE I SLAVONIJE

IZDALA
JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

SVEZAK I
LISTINE GODINA 1967-1968.

REDIO

MARCO KONTREVIĆ

SAKUPLJUO OBRAĐALA

JAKOV STIPIŠIĆ I MILJEN ŠAMBALOVIĆ

ZAGREB
TIKARA, IZDAVAČKOG ZAVODA JUGOSLAVENSKE
AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI
1967.

Tijekom dugogodišnjeg rada te razvojem povijesnih istraživanja, uočeno je da je potrebno uz osnovnu seriju objaviti i nekoliko svezaka novopranađenih dokumenata. Ta je zadaća započela u Odsjeku sredinom osamdesetih godina XX. stoljeća (J. Barbarić, M. Matijević Sokol i V. Tudjina), ali je – nakon uspješnog i intenzivnog početka u kojem je prikupljeno bogato gradivo, uglavnom iz hrvatskih svjetovnih i crkvenih arhivskih ustanova – zbog različitih objektivnih i subjektivnih poteškoća, bitno usporena (objavljena su samo dva omanja sveska dodataka s dokumentima za razdoblje do 1310.), a u prvom desetljeću XXI. st. i potpuno obustavljena. Nakon desetak godina odlučeno je da rad na projektu ponovo započne te je unutar Odsjeka oformljena nova radna skupina, koja bi nastavila s radom na izradi dodatnih svezaka, prvenstveno prikupljanjem novopranađenog gradiva i njezinom obradom te obradom ranije prikupljenih, a neobjavljenih dokumenata. Odlučeno je da se iz praktičnih razloga prvo objave dokumenti od 1310. do kraja XIV. st., a da se potom pažnja ponovo obrati starijim razdobljima. Rad na tom Akademijinu projektu trenutno se odvija unutar projekta Akademije i Odsjeka pri Hrvatskoj zakladi za znanost *Izvori, pomagala i studije za hrvatsku povijest od srednjeg vijeka do kraja dugog XIX. stoljeća* (HRZZ-IP-2014-09-6547).

*The Diplomatic
Codex of the
Kingdom of Croatia,
Dalmatia and
Slavonia – Codex
diplomaticus regni
Croatiae, Dalmatiae
et Slavoniae*

TADIJA SMIČIKLAS

From its very beginnings, the Academy has devoted particular attention to the publication of historical sources, especially of those for Croatian medieval history. This task was completely at one with those of other, contemporary European academies. At that moment, as well as being purely scholarly, the interest was necessary for history to be used as a means of proving the historical subjectivity of the Croatian people in a political sense, since its identity was founded on the medieval period.

Among the series of sources that the Academy has published, particular value attaches to the series *Diplomatic Codex of the Kingdom of Croatia, Dalmatia and Slavonia – Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*, which was founded at the end of the 19th century by Tadija Smičiklas. Involved is a collection of medieval documents (from the early Middle Ages until the end of the 14th century) which came down to us only as individual documents, their use for scholarly purposes being ipso facto almost impossible without them being assembled and in this way presented to the scholarly public. Up to the death of the founder, a great many records were collected and edited, published in 11 volumes (vols. 2-12), in an annual rhythm, after which the publication took place at a more variable tempo.

Up to World War II, three more volumes were published (13 -15), and after the war this task was among the fundamental assignments of the newly founded Historical Institute (today's historical science department of the Institute for Historical and Social Sciences of the Croatian Academy of Sciences and Arts in Zagreb), which published the remaining volumes of the basic series (vol. 1 and vols. 16-18). All told, the series has made available 7,785 documents for the period from 743 to 1399, all of them critically edited. The series has in all 18 volumes, comprising 11,963 pages.

During the many years of work and with the development of historical research, it was seen there was a necessity to publish, alongside the basic series, several volumes of newly-found documents. This task was started inside the department in the middle of the 1980s (J. Barbarić, M. Matijević Sokol and V. Tudjina), but after a successful and vigorous beginning it was nevertheless discontinued. Recently a new working group was set up in the department, and work on the making of additional volumes was continued through the project of the academy and the department at the Croatian Science Foundation – “Sources, aids and studies for Croatian history from the Middle Age to the end of the long 19th century”. ●

NACIONALNI PARK PLITVIČKA JEZERA /
PLITVICE LAKES NATIONAL PARK

Transfer kulturnih dobra u regiji Alpe – Jadran tijekom XX. stoljeća

Ljerka Dulibić

Transfer of Cultural Objects in the Aple Adria Region in the 20th Century (*TransCultAA*) zajednički je znanstvenoistraživački projekt četiri istraživačka tima iz četiri europske zemlje (Njemačka, Italija, Slovenija, Hrvatska, uz pridružene partnere iz Austrije), financiran u okviru programa HERA (*Humanities in the European Research Area*), kao jedan od osamnaest projekata od ukupno više od šest stotina kandidiranih projektnih prijedloga na natječaju *Uses of the Past* (2016-2019).

Voditelj projekta je dr. sc. Christian Fuhrmeister, *Zentralinstitut für Kunstgeschichte*, München, ujedno i glavni istraživač njemačkog istraživačkog tima. Glavni su istraživači ostalih nacionalnih istraživačkih timova: prof. dr. sc. Donata Levi, *Università degli Studi di Udine*, prof. dr. sc. Barbara Murovec, *Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta – Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umjetnosti*, te dr. sc. Ljerka Dulibić, Strossmayerova galerija starih majstora Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Ostali su članovi hrvatskoga istraživačkog tima dr. sc. Iva Pasini Tržec, viša znanstvena suradnica u Strossmayerovo galjeriji starih majstora Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, dr. sc. Antonija Mlikota, docentica na Odjelu za povijest umjetnosti

Sveučilišta u Zadru, te doktorand Ivan Ferenčak, čije je radno mjesto asistenta u Strossmayerovo galeriju u potpunosti financirano iz proračuna tog projekta. Institucionalni nositelj hrvatskog dijela projekta jest Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, institucija u svojstvu pridruženog partnera za hrvatski dio projekta jest Hrvatski restauratorski zavod, a daljnja institucionalna suradnja tijekom implementacije projekta u Hrvatskoj planirana je i s Odjelom za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zadru.

Projekt je trogodišnjega trajanja (rujan 2016. – kolovoz 2019.) te podrazumijeva čitav niz istraživačkih i prezentacijskih projektnih aktivnosti kojima multinacionalni tim istraživača u posve novim okvirima transnacionalne suradnje analizira „uporabe prošlosti“ (*Uses of the Past*) u kontekstu kulturne baštine na području regije Alpe – Jadran, posebice s obzirom na konfliktne situacije vlasništva. Riječ je o temeljnog istraživanju, koje podrazumijeva istraživanje arhivskih izvora, uz primjerenu povijesno-umjetničku obradu umjetničkih djela i ostalih predmeta kulturne baštine koji su bili transferirani, odnosno translocirani u regiji Alpe – Jadran tijekom XX. stoljeća.

Unatoč izrazito regionalnom fokusu, istraživanje planirano projektom *TransCultAA* temelji se na pro-

učavanju posve opipljivih materijalnih posljedica procesa transfera, translokacija, izmještanja, konfiskacija, zapljena i krađa kulturnih dobara, koji su umnogome odredili cjelokupnu zajedničku europsku povijest odnosa prema kulturnoj baštini.

Posebna pozornost u okviru istraživanja koje je u fokusu hrvatskog istraživačkog tima bit će dana onim dijelovima nekadašnje Jugoslavije koji su pripadali Italiji prije Drugoga svjetskog rata, potom dugotrajnim

procesima restitucijskih pregovora nakon Prvoga i Drugoga svjetskog rata te redistribuciji kulturnih dobara ranijega židovskoga vlasništva koja je uslijedila nakon konfiskacija i zapljena tijekom Drugoga svjetskog rata, ali i mehanizmima razvlašćenja privatne imovine u sovjetskoj Jugoslaviji nakon godine 1945.

O svim projektnim aktivnostima i rezultatima istraživanja redovito se izvještava preko mrežne stranice projekta (www.transcultaa.eu). ●

Transfer of Cultural Objects in the Alpe Adria Region in the 20th Century (TransCultAA)

TransCultAA

**Transfer of Cultural Objects
in the Alpe Adria Region in the
20th Century**

Transfer of Cultural Objects in the Alpe Adria Region in the 20th Century (TransCultAA) is a collaborative research project composed of four research teams from four countries (Germany, Italy, Slovenia, Croatia, with associated partners in Austria), funded in the framework of HERA (Humanities in the European Research Area); it is one of 18 out of more than 600 project proposals submitted in response to the HERA Call under the theme *Uses of the Past* (2016-2019).

EASAC has its office in Brussels, in the Belgian Royal Academy of Science and Art; its secretariat is in Germany, in the Leopoldina Academy of Science, Halle. Full Academy Member Ivo Šlaus represents the Croatian Academy in EASAC. Project Leader, and Principal Investigator for Germany, is Dr Christian Fuhrmeister, Zentralinstitut für Kunstgeschichte, München. Principal Investigator for Italy is Prof Donata Levi, Università degli Studi di Udine, for Slovenia Prof Barbara Murovec, Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta – Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, and for Croatia Dr Ljerka Dulibić, Strossmayer Gallery of Old Masters of the Croatian Academy of Sciences and Arts. Croatian team members are Dr Iva Pasini Tržec, Senior Research Associate at the Strossmayer Gallery of Old Masters of the Croatian Academy of Sciences and Arts, Dr Antonija Mlikota, Associate Professor at the Art History Department of the Zadar University, and Ph.D. student Ivan Ferenčak, in the position of research assistant at the Strossmayer Gallery, funded by the project budget. The host institution in Croatia is the Croatian Academy of Sciences and Arts, the associated partner for Croatia

is the Croatian Conservation Institute, and a further institutional collaboration with the Art History Department of the Zadar University is to be developed during the implementation of the project.

In an unprecedented transnational and collaborative way, TransCultAA will engage a multinational team of scholars to analyze “Uses of the Past”, in particular historical and current conflicts of ownership, patrimony and cultural heritage in the Alpe Adria region, through a whole range of research and dissemination activities to be conducted in 2016-2019. Due to the specific characteristics of fundamental research, the analysis of archival sources plays a critical role, along with a proper art historical analysis of the works of art and other cultural objects that were transferred or translocated in the Alpe Adria region during the 20th Century.

Despite its regional focus, TransCultAA examines the very concrete and material results of a genuinely European history of transfer, translocation, displacement, confiscation, looting, and theft of cultural objects. Particular attention in the Croatian research agenda has been given to those parts of the former Yugoslavia that belonged to Italy before WWII, to the long lasting process(es) of post-WWI and post-WWII restitution negotiations, to the redistribution of cultural assets formerly owned by Jews following their confiscation, plunder and seizure during WWII, and to the post-WWII mechanisms of expropriation of private property in the Socialist Yugoslavia.

Updated information on the project activities and the research results are available at the web page of the project (www.transcultaa.eu). ●

Izjave HAZU za javnost

*Public Statements by the Croatian
Academy of Sciences and Arts*

IZJAVA HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI POVODOM SVJETSKOG DANA UČITELJA

Učitelji i nastavnici spadaju među profesije koje su najvažnije za izgradnju svake ljudske osobe i cjelokupnog društva. O njihovoј ljudskoj i stručnoj kvaliteti, motiviranosti i entuzijazmu ovisi uspjeh svakog odgojno-obrazovnog sustava, no njihov doprinos i zasluge nedovoljno su vrednovane i podcijenjene su. Stoga je nužno neprestano poboljšavati društveni i materijalni status učitelja i nastavnika kao izraz zahvalnosti i poštovanja cijele zajednice.

U Zagrebu, 5. listopada 2017.
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

DECLARATION OF THE CROATIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS ON THE OCCASION OF WORLD TEACHERS' DAY

Teachers belong among the professions of the greatest importance for the development of each human person and of the whole of society. It is upon their human and professional qualities, their motivation and enthusiasm, that the success of every educational system depends, and yet their contribution and merits are insufficiently valued and rated too low. Hence it is necessary constantly to improve the social and material status of teachers as an expression of the gratitude and respect of the whole of society.

Zagreb, October 5, 2017
Croatian Academy of Sciences and Arts

IZJAVA HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI POVODOM PRESUDE MEĐUNARODNOG KAZNENOG SUDA ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU U PREDMETU PRLIĆ I OSTALI

Konačnu presudu Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju Jadranku Prliću, Bruni Stojiću, Slobodanu Praljku, Milivoju Petkoviću, Valentinu Čoriću i Berislavu Pušiću Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti prima s nezadovoljstvom i zabrinutošću. Ova nepravedna presuda, koja nije utemeljena na povijesnim činjenicama, neće pridonijeti pomirenju i smirivanju napetosti na prostoru Bosne i Hercegovine i cijele jugoistočne Europe. Hrvatska i Bosna i Hercegovina bile su žrtve srpske agresije sa zločinačkim ciljem stvaranja velike Srbije. U ratnim događanjima u Bosni i Hercegovini s hrvatske strane nije postojao udruženi zločinački pothvat niti ideja koja bi uključivala postupanja koja nisu u skladu s međunarodnim pravnim poretkom. Treba naglasiti da je Hrvatska najzaslužnija za uspostavu i opstanak Bosne i Hercegovine kao samostalne države.

U Zagrebu, 29. studenog 2017.
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

THE DECLARATION OF THE CROATIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS CONCERNING THE JUDGEMENTS OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL TRIBUNAL FOR THE FORMER YUGOSLAVIA IN THE CASE OF PRLIĆ AND OTHERS

The final judgements of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia in the case of Jadranko Prlić, Bruno Stojić, Slobodan Praljak, Milivoj Petković, Valentin Čorić and Berislav Pušić have been met by the Croatian Academy of Sciences and Arts with dissatisfaction and concern. This unjust verdict, which is not grounded on historical facts, will not contribute to reconciliation and the calming of tensions in the area of Bosnia and Herzegovina and the whole of Southeast Europe. Croatia and Bosnia and Herzegovina were the victims of Serbian aggression driven by the criminal objective of creating a Greater Serbia. In the events of the war in Bosnia and Herzegovina, on the Croatian side there was no joint criminal enterprise and no idea involving conduct not in alignment with the international legal order. It has to be emphasised that Croatia was the most to be credited with the establishment and survival of Bosnia and Herzegovina as an independent state.

Zagreb, November 29, 2017
Croatian Academy of Sciences and Arts

Dani otvorenih vrata HAZU

Gordana Poletto Ružić

Nakon šest godina održavanja *Danā otvorenih vrata Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti* podsjećamo da su prvi *Dani otvorenih vrata* održani krajem 2011., kao završni dio cjelogodišnjeg programa obilježavanja 150 godina postojanja Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Osmišljeni i pripremljeni u samo mjesec dana, izazvali su izuzetan i neočekivan interes javnosti. Tako je palaču Akademije tada, u samo dva dana, posjetilo više od tisuću ljudi, a većina jedinica zabilježila je u prosjeku oko sto posjetitelja u dva dana. Tako uspješan početak bio je poseban poticaj za buduće sudjelovanje svih jedinica Akademije u manifestaciji kojom je Akademija najširoj javnosti približila svoju raznovrsnu djelatnost i bogatu baštinu.

Ta, sada već tradicionalna manifestacija iznimno je dobro prihvaćena među svim uzrastima, ali posebno raduje činjenica da je popularna među mladima, koji u velikom broju, u organiziranim grupama ili pojedinačno, posjećuju Akademijine prostore i prisustvuju raznovrsnim programima koji se tim povodom organiziraju. Jedan od osnovnih ciljeva njihova pokretanja bio je zainteresirati mlade za znanost, kulturu i umjetnost, jer *Znanje je moć* – što je i poruka *Danā otvorenih vrata HAZU*.

Dani otvorenih vrata HAZU uvijek traju dva dana, održavaju se u jesen ili u proljeće, a značenje im je općenacionalno: osim u Zagrebu, održavaju se i u svim gradovima u kojima se nalaze Akademijini zavodi te znanstvene, umjetničke i galerijske jedinice: u Bjelovaru, Cavtatu, Dubrovniku, Đakovu, Križevcima,

Osijeku, Požegi, Puli, Rijeci, Splitu, Trstenom, Varaždinu, Vinkovcima, Vukovaru i Zadru.

Dani tradicionalno započinju pozdravnim govorom predsjednika HAZU akademika Zvonka Kusića u palači Akademije te koncertom Oresta Shourgota na Guarnerijevoj violini *King*. U palači HAZU mogu se razgledati Baščanska ploča, Strossmayerova galerija starih majstora, saloni i drugi radni i reprezentativni prostori, a djelatnici Akademije, kao i sami akademici, rado razgovaraju s posjetiteljima i odgovaraju na njihova pitanja.

U prostorima palače Akademije i u obližnjoj Akademijinoj Knjižnici tijekom *Dana otvorenih vrata* održavaju se predavanja, prezentacije, izložbe, predstavljanja knjiga, radionice, koncerti i projekcije filmova. Ondje se prezentiraju različite Akademijine jedinice, pa je i program raznolik, od tema iz povijesti i jezika pa do prirodnih znanosti i tehnike. Time na najbolji način dolazi do izražaja Akademijina svestranost i multidisciplinarnost kakva se prakticira od samih početaka najviše hrvatske znanstvene i umjetničke institucije koja okuplja istaknute predstavnike iz brojnih struka i djelatnosti. Atraktivan glazbeni, ali i plesni program priređuje se i u Preporodnoj dvorani Narodnog doma HAZU na Gornjem gradu. Predavanja, predstavljanja knjiga, izložbe, koncerti i druge aktivnosti građanima se nude i u Akademijinim jedinicama diljem Hrvatske.

Uoči *Dana otvorenih vrata* obavljaju se opsežne višemjesečne pripreme tijekom kojih se osmišljava i dogovara program, pripremaju tiskani plakati i infor-

mativne brošure, uz oglašavanje u medijima i ciljano obavještavanje osnovnih i srednjih škola, fakulteta, znanstvenih zavoda i instituta u Zagrebu i svim gradovima u kojima se nalaze Akademijine jedinice. Posjetitelji *Dana otvorenih vrata HAZU* rado ispunjavaju ankete te izražavaju svoje dojmova o manifestaciji. Te su informacije organizacijski dragocjene kao smjernice za buduće aktivnosti.

Ohrabrujuće je da posjećenost *Dana otvorenih vrata HAZU* ne opada jer hrvatski građani očito cijene svoju Akademiju, njezinu prošlost i važnu društvenu misiju koju obavlja u današnje vrijeme. No Akademijina vrata otvorena su građanima tijekom cijele godine kroz raznovrsne aktivnosti Akademije, njezinih članova te znanstvenih i umjetničko-galerijskih jedinica u Zagrebu i diljem Hrvatske.

Dani otvorenih vrata HAZU posvećuju činjenicu da je Hrvatska akademija elitna, ali ne i elitistička institucija, ustanova koja dijeli sudbinu Hrvatske i kao aktivan čimbenik hrvatskoga društva prepoznaje potrebe svojega naroda, koja je otvorena javnosti i okrenuta budućnosti, posvećena rješavanju aktualnih društvenih pitanja i usmjeravanju procesa kojima je cilj izgradnja bolje i naprednije Hrvatske.

Dani otvorenih vrata HAZU zaživjeli su kao tradicionalna manifestacija i važan su iskorak u naporima da se rad Akademije popularizira i još više otvoriti javnosti istodobno promičući hrvatsku znanost i umjetnost. Uspješna realizacija te manifestacije ostvarena je uz svesrdnu podršku i razumijevanje čelnštva Akademije, stoga uz obilje entuzijazma svih sudionika ni rezultati nisu mogli izostati. ●

Croatian Academy of Sciences and Arts Open Door Days

After six years of the holding of the Croatian Academy of Sciences and Arts Open Door Days, we might recall that the first Open Door Days event was put on at the end of 2011, when it was the final segment of the year-long commemoration of the 150 years of the existence of the Croatian Academy of Sciences and Arts. Although devised and prepared in just one month, it elicited exceptional and unexpected interest from the public. More than a thousand people visited the Academy's headquarters in just two days, and most of the units recorded on average about a hundred visitors in two days. This successful beginning encouraged all the units of the Academy to take part in the future in an event with which the Academy endeavours to make its varied programme of work and rich heritage more familiar to the general public.

This event, which has turned into a tradition, has been very well received by all age groups. Particularly heart-warming is the fact that it is popular among the young, who in a large number, either in group visits or on their own, have visited the Academy's premises and attended the diverse programmes organised for the purpose. One of the basic objectives of launching it was, in fact, to interest the young in science, culture and art, for *knowledge is strength* – which is the message of the Croatian Academy of Sciences and Arts Open Door Days.

Croatian Academy of Sciences and Arts *Open Door Days* always lasts two days, in spring or in autumn, and it is of national scope and importance. As well as in Zagreb, it is held in all the cities in which there are institutes, scholarly and scientific, artistic and gallery units of the Academy: in Bjelovar, Cavtat, Dubrovnik, Đakovo, Križevci, Osijek, Požega, Pula, Rijeka, Split, Trsteno, Varaždin, Vinkovci, Vukovar and Zadar.

Open Door Days traditionally starts with a speech by the President of the Croatian Academy of Sciences and Arts, Zvonko Kusić, in the Academy's palace, and with a concert by Orest Shourgot playing on the Guarneri King

violin. Viewable in the Croatian Academy of Sciences and Arts palace are the Baška Tablet, the Strossmayer Gallery of Old Masters, the salons and other working and reception spaces, while the employees of the Academy and the Members themselves are happy to talk with the visitors and to reply to their questions.

Always going on in the premises of the Academy's palace and in the nearby Academy Library during *Open Door Days* are lectures, presentations, exhibitions, book launches, workshops, concerts and film screenings. The various units of the Academy are presented, and so the programme is very diverse, with themes ranging from history and languages to natural sciences and technology. This brings out to the utmost the Academy's versatility and multi-disciplinarity, as practised since the very beginnings of this highest of all Croatian scientific and artistic institution that brings together distinguished representatives of numerous disciplines and activities. An attractive dance and music programme is put on in the Revival Hall of the Croatian Academy of Sciences and Arts National Home in the Upper Town. Lectures, book launches, exhibitions, concerts and other activities are put on for citizens in the Academy's units throughout Croatia.

Before *Open Door Days*, extensive and several-months-long preparations take place. In this time the programme is devised and agreed on, printed posters and informative brochures are readied, in concert with advertising in the media and targeted information sent to schools, universities and academic and scientific institutes in Zagreb and all other cities in which the Academy has its sections. Visitors to *Open Door Days* are happy to fill out our questionnaires and give us their impressions about the event, precious information that gives the organisers guidelines for future activities.

It is encouraging that attendance at *Open Door Days* is not falling off, for Croatian citizens clearly value their Academy, its past and the important social mission

that it is performing in these days. But the Academy's doors are also open to citizens the whole year round, through the diverse activities of the Academy, its members and the scientific units and art galleries in the capital and the whole of the country.

The Croatian Academy of Sciences and Arts *Open Door Days* makes it clear that the Academy is an elite and yet not an elitist institution, an establishment that shares the destiny of Croatia and as an active factor in Croatian society has recognised the needs of the nation, an institution that is open to the public and oriented to the future, dedicated to the solution of current social issues and guiding processes the objective

of which is to build and better and more advanced Croatia.

The Croatian Academy of Sciences and Arts *Open Door Days* has successfully become a traditional event and an important advance in endeavours to popularise the work of the Academy and be still more open to the public, at the same time promoting Croatian science and art. The well-received production of the event has been managed with the whole-hearted support and understanding of the heads of the Academy and so, with the huge amount of enthusiasm from all who took part, it was impossible for it not to have been a success. ●

Slika *Susret pape Lava I. Velikog s Atilom*

Višnja Bralić

U bogatom fundusu Strossmayerove galerije starih majstora Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti čuvaju se dvije kopije znamenitih Rafaelovih fresaka iz Vatikanske palače u Rimu. Riječ je o slikama *Parnas* iz Stanze della Segnatura i *Susret pape Lava I. Velikog s Atilom* iz Stanze di Eliodoro. Unutar velikoga korpusa baroknih kopija Rafaelovih djela zagrebačke slike izdvajaju se provenijencijom i iznimno velikim dimenzijama platna (445 x 795 cm), koje čak nadmašuju izvornike.

Utemeljitelju galerije, biskupu Josipu Jurju Strossmayeru, slike je darovao knez Baltazar III. Odescalchi, član ugledne rimske plemićke obitelji i vlasnik Srijemskoga vojvodstva. Okolnosti donacije moguće je dijelom rekonstruirati iz korespondencije između biskupa Strossmayera, iločkog kneza Odescalchija i Franje Račkog, koji je uime Akademije primio slike

poslane izravno iz Rima. U travnju 1888. knez Odescalchi u svojem je rimskom domu ugostio biskupa Strossmayera iskazavši tom prigodom namjeru „skromno posvetiti hrvatskome narodu, a posebice gradu Zagrebu, dvije velike stare kopije slavnih Rafaelovih freski koje posjedujem“. Čini se da biskup Strossmayer u Rimu nije bio vidio spomenute slike, koje su stigle u Zagreb u listopadu iste godine. Svjestan njihove impozantne veličine, knez Odescalchi iskazao je zabrinutost u vezi s njihovim smještajem u pinakoteci Akademije te je predložio da se istraži mogućnost izlaganja slika „u velikoj dvorani kakve javne građevine poput palače parlamenta, gradske vijećnice ili palače pravde“.

Rimskoga slikara Carla Marattija (1625. – 1713.) kao autora kopija prema Rafaelovim freskama prvi put spominje Franjo Rački u katalogu stalnoga po-

SLIKA SUSRET PAPE LAVA I. VELIKOG S ATILOM U KNJIŽNICI HAZU /
THE MEETING OF POPE LEO I THE GREAT WITH ATTILA (PAINTING)

SLIKA PARNAS, RAD CARLA MARATTIJA, NASTALA PREMA RAFAELOVOJ FRESKI U VATIKANSKOJ PALAČI /
THE PARNASSUS, PAINTING BY CARLO MARATTI, COPY OF RAPHAEL FRESCO IN THE VATICAN PALACE

stava „Akademiske Galerije Strossmayerove“ iz godine 1891. Atribuciju su zacijelo potaknule Maratti-jeve veze s moćnom obitelji Odescalchi – od pape Inocenta XI., koji je slikaru povjerio brigu i zaštitu Rafaelova oslika u Stanzama, do položaja „dvorskog slikara“ papina nečaka i istaknutoga kolekcionara, kneza Livija Odescalchija. Ime najistaknutijeg onodobnog slikara Rima dodatno je u nacionalnim okvirima osnažilo važnost donacije Baltazara III. Odescalchija.

Slike su bile izložene na galeriji palače Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti do 1956., kada je odlučeno da se uklone iz stalnog postava. Oštećena platna skinuta su tada s podokvira, namotana na drveni valjak te deponirana s namjerom da se u što skorije vrijeme „restauriraju i premjeste u drugu, veličinom primjerenu prostoriju“.

Tek godine 2013., odnosno 57 godina kasnije, na Odjelu za štafelajno slikarstvo Hrvatskoga restauratorskog zavoda u Zagrebu započeli su konzervatorsko-restauratorski radovi na slikama *Parnas* i *Susret pape Lava I. Velikog s Atilom*. Prethodno je, na poticaj Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, pregleda-

no stanje slika u spremištu. Zapažena je nestabilnost i ugroženost slikanog sloja, koji se odvajao i otpadao s platna, te veliki nabori zgužvana i oslabljena tkanog nositelja. Tijekom 2013. i 2014. obavljena su detaljna istraživanja stanja materijala i oštećenja na slikama te su identificirane ranije intervencije i popravci. Usporedno se izvodila konsolidacija nestabilnih slojeva boje i osnove te površinsko čišćenje. Na objema su slikama izravnani nabori platna te je oslabljeno tkanje podstavljen novim platnom i napeto na posebno konstruirane samozatežuće aluminijске podokvire.

U 2015. nastavljeni su restauratorski radovi na slici *Susret pape Lava I. Velikog s Atilom*. U prikazu povijesnog događaja istaknuta je božanska zaštita Crkve i pobjeda nad neprijateljima kršćana. Prijeteća najezda barbara zaustavljena je božanskom intervencijom simboliziranom u likovima sv. Petra i Pavla. Huni su zaustavljeni godine 452. nedaleko od Mantove, no prizor je na vatikanskoj slici smješten u okolicu Rima, čije se prepoznatljive građevine razaznaju u pozadini. U liku Lava Velikog portretiran je papa Lav X., a u njegovoj su pratnji također protagonisti onodobnog

vatikanskog dvora. Na oslikanoj površini od gotovo 36 m² uklonjeni su požutjeli lakovi i stari, potamnjeli retuši koji su nepotrebno prekrivali originalni oslik. Rekonstruirana su brojna oštećenja u sloju osnove te su završnom obradom površine i imitacijom okolne teksture pripremljena za retuš. Tijekom nešto više od dvije godine na slici je kontinuirano radio tim konzervatora-restauratora, a posebno zahtjevnim i složenim pokazale su se rekonstrukcije raznovrsnih oštećenja boje, nerijetko s velikim površinama manjkajuće forme. Kako bi se postigao uzoran miimetički retuš, ali i optimiziralo vrijeme potrebno za dugotrajne postupke na velikoj površini, uz potporu Međunarodne zaklade za hrvatske spomenike (*International Trust for Croatian Monuments*) organizirana je radionica sa svrhom upoznavanja novih materijala i tehnika retuša koju je vodio firentinski restaurator Stefano Scarpelli.

Radovi na slici *Susret pape Lava I. Velikog s Atilom* dovršeni su u travnju 2017., a njezinom montažom u

svečanu dvoranu Knjižnice HAZU u studenome 2017. ta je iznimna donacija dobila primjereno mjesto u hrvatskoj likovnoj baštini. Višegodišnji konzervatorsko-restauratorski radovi na objema slikama u cijelosti su bili financirani sredstvima Ministarstva kulture Republike Hrvatske.●

The Meeting of Pope Leo I the Great with Attila (painting)

In the rich holdings of the Strossmayer Gallery of Old Masters of the Croatian Academy of Sciences and Arts there are two copies of the famed Raphael frescos from the Vatican Palace. One is the painting *Parnassus* from the Stanza della Segnatura and the other is *The Meeting of Pope Leo I the Great with Attila* from the Stanza di Eliodoro. Although there is a large body of Baroque copies of the Raphael works, the Zagreb paintings stand out for their provenience and the exceptionally large dimensions of the canvases (445 x 995 cm), which are even bigger than the originals.

Represented in the depiction of the historical event is the divine protection of the Church and the victory over the enemies of Christians. The menacing incursions of the barbarians were halted by the divine intervention symbolised in the figures of SS. Peter and Paul. The Huns were halted in 452, not far from Mantua, but the scene in the Vatican painting is set in the surroundings of Rome, the recognisable buildings of which can be just discerned in the background. It is Pope Leo X that is actually portrayed in the figure of Leo the Great, and in his train there are other leading figures of the court of the Vatican at the time.

The founder of the gallery, Bishop Josip Juraj Strossmayer, was given the paintings by Prince Balthazar III Odescalchi, member of a distinguished Roman noble family and proprietor of the Duchy of Syrmia.

The paintings were exhibited in the gallery of the palace of the Croatian Academy of Sciences and Arts up to 1956. The canvases, which were damaged, were then taken off their stretchers and rolled on wooden cylinders, and put in the stores with the intention that they should be as soon as possible "restored and moved to another space, fitting in its size". But it was only in 2013, 57 years later in other words, that the conservation-restoration treatment of the paintings started in the easel painting department of the Croatian Conservation Institute in Zagreb. The treatment of *The Meeting of Pope Leo I the Great with Attila* was completed in April 2017, and it was mounted in the grand hall of the Croatian Academy of Sciences and Arts Library in November 2017, this exceptional gift thus acquiring its proper place in the Croatian fine arts heritage. The several-year-long work on the two paintings was financed entirely with funds from the Ministry of Culture of the Republic of Croatia.●

Nagrade i priznanja

Prizes and Commendations

ODLIKOVANJE

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović odlikovala je Redom Danice hrvatske s likom Rudera Boškovića prof. dr. sc. Dubravku Sesar, članicu suradnicu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

DRŽAVNE NAGRade ZA ZNANOST

Državnu nagradu za znanost za životno djelo dobilo je četvoro redovitih članova Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti: akademik Leo Budin za doprinos u području tehničkih znanosti, akademkinja Vida Demarin za doprinos u području neurologije, akademkinja Vlasta Piližota za doprinos na području biotehnoloških znanosti te akademik Milivoj Solar za doprinos na području humanističkih znanosti. Godišnju Državnu nagradu za znanost, za popularizaciju i promidžbu znanosti, dobila je članica suradnica HAZU prof. dr. sc. Mirna Šitum.

DECORATION

The President of the Republic of Croatia, Kolinda Grabar-Kitarović, decorated Professor Dubravka Sesar, PhD, Associate Member of the Croatian Academy of Sciences and Arts, with the Order of the Croatian Daystar with the figure of Ruder Bošković.

STATE SCIENCE PRIZES

Four full members of the Croatian Academy of Sciences and Arts were awarded State Science Prizes: Full Academy Member Leo Budin for his contribution to the area of technical science; Full Academy Member Vida Demarin for her contribution to the area of neurology; Full Academy Member Vlasta Piližota for her contribution to the area of biotechnology; and Full Academy Member Milivoj Solar for his contribution to the humanities. The Annual State Science Prize was awarded to Croatian Academy of Sciences and Arts Associate Member Professor Mirna Šitum for the promotion and popularisation of science.

Dogadjanja u HAZU u drugom polugodištu 2017.

Events at the Croatian Academy in the Period July - December 2017

STROSSMAYEROVA KATEDRALA

U palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 3. srpnja predstavljena je monografija *Umjetničko blago Strossmayerove katedrale u Đakovu* autora dr. sc. Dragana Damjanovića, objavljena u povodu 150. obljetnice početka gradnje đakovačke katedrale. Monografija je objavljena na hrvatskom i engleskom jeziku i prvi put omogućuje čitateljima detaljan i reprezentativan uvid u raskošnu opremu đakovačke katedrale. Katedrala je podignuta u relativno kratkom vremenu, između 1866. i 1882., i u cijelosti je ostvarena prema zamislima biskupa Josipa Jurja Strossmayera. Knjigu su, uz HAZU, objavili Grad Đakovo te Đakovačko-osječka nadbiskupija.

Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić istaknuo je važnost izgradnje katedrale u Đakovu, gradu koji se tada nalazio „na rubu Europe“, na granici s Osmanskim Carstvom, kamo je Strossmayer doveo najslavnije umjetnike toga doba, poput arhitekta Karla Rösnera, Friedricha Schmidta i Hermana Bollea te slikara oca i sina Alexandra-Maximiliana i Ludwiga Seitz. Akademik Kusić podsjetio je da su đakovačku katedralu posjetila dvojica papa, Ivan XXIII. godine 1927. (dok još nije bio papa), kada ju je nazvao najljepšom crkvom između Venecije i Carigrada, te 2003. papa Ivan Pavao II.

Đakovačko-osječki nadbiskup mons. Duro Hranić kazao je da je katedrala u Đakovu najvažnije djelo koje je Strossmayer ostavio svojem biskupskom sjedištu i svojoj biskupiji. Podsjetio je da je godine 1965.

papa Pavao VI. katedrali dodijelio status bazilike spomenuvši tom prigodom Strossmayera kao jednog od glasnika Drugog vatikanskog koncila. Recenzent knjige prof. dr. sc. Zvonko Maković, član suradnik HAZU, istaknuo je da je Strossmayer pravi autor đakovačke katedrale jer je nadgledao sve poslove u vezi s njezinom izgradnjom, od krčenja šuma radi dobivanja drvene građe i izrade cigli do umjetničkih nacrta. Prema njegovim riječima, riječ je o najznačajnijoj sakralnoj građevini Austro-Ugarske u drugoj polovini XIX. stoljeća čija je izgradnja bila kulturološki, ali i politički projekt. (M. L.)

THE STROSSMAYER CATHEDRAL

On July 3, the monograph of Dr Dragana Damjanović, *The Art Treasures of the Strossmayer Cathedral in Đakovo*, was presented in the palace of the Croatian Academy of Sciences and Arts. Its publication coincides with the 150th anniversary of the beginning of the building of Đakovo Cathedral. The monograph is published in Croatian and English, and for the first time enables readers to gain a detailed and representative overview of the opulent furnishing and decoration of Đakovo Cathedral. The cathedral was put up in a relatively short time, between 1866 and 1882, and was produced entirely according to the ideas of Bishop Josip Juraj Strossmayer. The book was published by the Croatian Academy of Sciences and Arts, the city of Đakovo and the archdiocese of Đakovo-Osijek.

The President of the Croatian Academy

of Sciences and Arts Zvonko Kusić highlighted the importance of the building of the cathedral in Đakovo, a city that was at that time on the edges of Europe, on the borders with the Ottoman Empire, a city to which Strossmayer brought some of the most famous artists of the period, like the architects Karl Rösner, Friedrich Schmidt and Herman Bollé and the father and son painters Alexander-Maximilian and Ludwig Seitz. Kusić recalled that Đakovo Cathedral was visited by two popes, John XXIII in 1927 (while he was not yet pope), when he called it the finest church between Venice and Istanbul, and in 2003 by Pope John Paul II.

Archbishop of Đakovo-Osijek Mons. Duro Hranić said that the cathedral in Đakovo was the most important work that Strossmayer bequeathed to his episcopal seat and his diocese. He recalled that in 1965 Pope Paul VI had assigned the cathedral the status of basilica, referring on the occasion to Strossmayer as one of the heralds of the Second Vatican Council. Recent books of Professor Zvonko Maković, Associate Member of Croatian Academy of Sciences and Arts, said that Strossmayer was the real

author of Đakovo Cathedral for he oversaw all matters connected with its construction, from felling the forest for the timber and the making of bricks to artistic drawings. In his words, this was the most important religious building of the Austro-Hungarian Empire in the second half of the 19th century, the construction of it being not only a cultural but also a political project.

UGOVOR O SUFINANCIRANJU PROJEKTA ČIGRA ZAVODA ZA ORNITOLOGIJU HAZU SREDSTVIMA EUROPSKOG FONDA ZA REGIONALNI RAZVOJ

U Slovenskoj Bistrici 4. srpnja 2017. održana je svečanost potpisivanja ugovora o sufinanciraju projektu ČIGRA sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) u okviru Programa suradnje Interreg V – A Slovenija – Hrvatska 2014 – 2020. Odobreno je 12 projekata u ukupnoj vrijednosti 11,5 milijuna eura, i to 11 s područja očuvanja i održivog korištenja prirodnih i kulturnih resursa te jedan s područja zdravog, sigurnog i pristupačnog pograničnog područja. Među projektima s područja očuvanja i održivog korištenja prirodnih i kulturnih resursa jest i projekt *Očuvanje populacija čigri u porječju Save i Drave (ČIGRA)* koji provodi Zavod za ornitologiju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti s partnerima: Javnom ustanovom *Zeleni prsten Zagrebačke županije*, udrugom BIOM, Prirodoslovno-matematičkim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu te Nacionalnim institutom za biologiju i udrugom DOPPS iz Slovenije. Projekt će se provoditi od 1. rujna 2017. do 29. veljače 2020. Cilj mu je podići stupanj očuvanosti kontinentalne populacije crvenokljune čigre na *Natura* područjima u Hrvatskoj i Sloveniji kroz dugoročno osigу-

ranje uvjeta gniježđenja. Tijekom provođenja projekta aktivnim će se mjerama upravljanja staništem obnoviti i dugoročno očuvati postojeći šljunkoviti otoci s kolonijama čigri. Izradit će se prekogranični protokol monitoringa te nacrt prekograničnog akcijskog plana za zaštitu čigri. Praćenje kretanja čigri odašiljačima u sezoni gniježđenja omogućiti će razumijevanje stupnja povezanosti pojedinih kolonija i korištenja staništa, a genetička analiza uzorka sa svih kolonija dat će odgovor o podrijeklu i srodnosti ptica različitim populacijama. Predavanjima, filmom, izložbom, publikacijama i informativnim pločama povećat će se svijest o potrebi zaštite čigre i njezinih staništa. Uime Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti ugovor o sufinanciraju projektu ČIGRA potpisao je potpredsjednik HAZU akademik Velimir Neidhardt. (M. L.)

CONTRACT FOR THE CO-FINANCING OF THE ČIGRA PROJECT OF THE CROATIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS INSTITUTE FOR ORNITHOLOGY WITH FUNDING FROM THE EUROPEAN FUND FOR REGIONAL DEVELOPMENT

On July 4, 2017, a ceremony was held for the signing of a co-financing contract employing funding from the European Fund for Regional Development within the framework of the Interreg V – A Slovenia-Croatia 2014-2020 cooperation programme. In all 12 programmes worth a total 11.5 million euro were given grants, 11 of them from the area of the preservation and sustainable use of natural and cultural resources and one from the domain of a healthy, secure and accessible border area. Among the projects from the area of the preservation and sustainable use of natural and cultural resources is the project “Preserving the tern population in the Sava and Drava interriver area (ČIGRA [tern])”, which is being conducted by the Institute for Ornithology of the Croatian Academy of Sciences and Arts, with the partners the Green Ring Public Institution of Zagreb County, the BIOM Association, the Natural Science and Maths Faculty of Zagreb University and the National Institute

for Biology and the DOPPS Association of Slovenia. The programme is set to run from September 1, 2017 to February 29, 2020. The object of the project is to raise the level of awareness of the inland population of the common tern in the Natura areas in Croatian and Slovenia through the long-term securing of nesting conditions. During the project, through active measures of habitat management, the existing gravel islands with colonies of terns will be revived and preserved long-term. A cross-border monitoring protocol will be drawn up, as well as a draft for a cross-border action plan for tern protection. Monitoring of the movement of terns with transmitters in the nesting season will enable an understanding of the degree to which individual colonies are linked and of the use of habitats. Genetic analysis of samples from all colonies will provide answers about the origin and kinship of birds of different populations. Awareness of the need for the protection of terns and their habitats will be raised through lectures, films, exhibitions, publications and information boards. The contract for the co-financing of the ČIGRA project was signed on behalf of the Croatian Academy of Sciences and Arts by Academy Vice-President Velimir Neidhardt.

ZAŠTO CIJEPLJENJE NEMA ALTERNATIVE?

U organizaciji Razreda za medicinske znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 6. srpnja 2017. održan je okrugli stol *Zašto cijepljenje nema alternative?*.

Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić poručio je da se Akademija mora oglašati i u vezi s tim važnim javnozdravstvenim pitanjem koje je izazvalo veliku pozornost javnosti, ali i zburnost i nerazumijevanje među građanima. „Cijepljenje se smatra jednim od najvećih postignuća u medicini jer je pridonijelo produljenju ljudskog života, ali sada je došlo do njegova osporavanja“, kazao je akademik Kusić. Na okruglom stolu zaključeno je da su klinički učinkovita/zaštitna cjepljiva jedan od najvećih izuma suvremene medicine te da se od svih grana moderne medicine vakcinologija može smatrati jednom od onih koje su najviše pridonijele olakšanju ljudskih patnji te spektakularnom

produljenju života u zadnja dva stoljeća. Povijest vakcinologije obilježena je uspjesima, a znatno manje neuspjesima. Na kretanje zaraznih bolesti među stanovništvom može se utjecati na različite načine, a cijepljenje je jedan od najučinkovitijih načina za sprečavanje bolesti jer izravno smanjuje osjetljivost cijepljenih pojedinaca za infekciju i razvoj bolesti, te time dodatno smanjuje količinu izvora infekcije za stanovnike. Na skupu je upozorenje da je, nažalost, u posljednjih pet - šest godina uočen pad cjepnih obuhvata za sva cijepljenja u dojenačkoj i predškolskoj dobi, što je zabrinjavajuće jer se na taj način povećava udio osjetljive djece i povećava rizik od izbijanja epidemija bolesti za koje se smatralo da pripadaju prošlim vremenima.

Padu cjepnih obuhvata prvenstveno pri-donose dezinformacije o pojedinim cjepivima i cijepljenju kao medicinskom postupku, čime se zbunjuje roditelje djece koja se trebaju cijepiti. Preveličavaju se rizici od cijepljenja, cjepivima se pripisuju navodne posljedice za koje nema nikakva dokaza da su povezane s cijepljenjem i sustavno se javnost obasipa netočnim informacijama da su bolesti protiv kojih se cijepi posve bezazlene i da su cjepiva neučinkovita. Obaveza cijepljenja djece nije represivna već javnozdravstvena mjera koja se poduzima radi podizanja razine zdravlja stanovništva, a pogotovo zaštite djece od bolesti. Jedini način za osposobljavanje osoba izloženih dezinformacijama da im se odupru jest podići razinu zdravstvene i znanstvene pi-smenosti stanovništva kako bi bilo u stanju razlikovati znanstveno utemeljene tvrdnje na kojima počiva današnja medicina od neutemeljenih tvrdnji.

Sigurnost cjepiva koja se koriste u Hrvatskoj nije upitna s obzirom na stroge kriterije za registraciju cjepiva i na to da svaku seriju cjepiva prije puštanja u promet kontrolira neovisno nacionalno regulatorno tijelo. (M. L.)

WHY THERE IS NO ALTERNATIVE TO VACCINATION

On July 6, 2017, a roundtable on the topic *Why there is no alternative to vaccination* was held, organised by the Department of Medical Science of the Croatian Academy of Sciences and Arts and the Medical Faculty of Zagreb University.

Croatian Academy of Sciences and Arts President Zvonko Kusić gave the message that the Academy had to make its voice heard in connection with this important public health issue, which had drawn great public attention and caused confusion and misunderstandings in the community. "Vaccination is considered one of the greatest achievements in medicine, for it has contributed to an increase of human life, but now it has begun to be disputed," said Kusić. At the roundtable it was concluded that clinically effective/protective vaccinations are one of the greatest inventions of contemporary medicine and that of all the branches of modern medicine vaccinology can be considered one of those that has contributed the most to the alleviation of human suffering and a spectacular prolongation of life in the last two centuries. The history of vaccinology has been marked with successes, and far fewer failures. Trends of infectious diseases in the population can be affected in various ways, but vaccination is one of the most effective means for preventing illness, for it directly reduces the susceptibility of individuals who have been vaccinated to infection and the development of disease, and thus additional reduces the quantity of vectors of infection for other members of the population. The symposium heard that alas in the last five to six years there had been a reduction in vaccination coverage for all vaccines, in the infant and pre-school age, which was concerning, since in this way the percentage of susceptible children was being increased and the risk of the outbreaks of epidemics of illnesses once considered belonging to the past was exacerbated.

The fall in vaccination coverage is primarily brought about by disinformation about some vaccines and vaccination as medical procedure, confusing the parents of children that should be vaccinated. The risks of vaccination are exaggerated, and alleged consequences are ascribed to vaccines,

concerning which there is no evidence. The public is showered with false information that the sicknesses against which people are immunised are totally harmless and that the vaccines are ineffective. The obligation to vaccinate children is not a measure of repression, rather, a public health measure, the aim of which is to raise the level of health of the population and, in particular, to protect children against disease. The only means to enable persons exposed to disinformation to resist it is to raise the level of the literacy of the population in matters of health and science, so that they should be capable of discerning the evidence-based statements of today's medicine from unfounded claims.

The safety of the vaccines used in Croatia is not in question, because of the strict criteria for the registration of vaccines and because each batch of vaccine is controlled by an independent national regulatory body before it is released for use.

PREDSTAVLJEN GLASNIK HAZU

U palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 12. srpnja 2017. održano je predstavljanje *Glasnika HAZU*, prvog časopisa u stoljeće i pol dugoj povijesti Akademije namijenjenog široj javnosti u kojem se na stručan, ali pristupačan i vizualno atraktivn način obrađuju teme vezane uz povijest i baštinu HAZU i Hrvatske u cjelini, kao i uz aktualna društvena pitanja. Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić kazao je da Akademija svojim *Glasnikom* poručuje da je otvorena prema budućnosti i uključena u rješavanje aktualnih društvenih pitanja. Glavni urednik *Glasnika HAZU* akademik Ivan Gušić kazao je da mu je osobita čast biti na čelu projekta izdavanja *Glasnika HAZU*. „Zadaća *Glasnika HAZU* nije hvaliti Akademiju nego prikazivati ukupnost rada Akademije takvoga kakav on jest“, rekao je akademik Gušić.

Sadržaj i koncepciju *Glasnika HAZU* predstavio je urednik prof. dr. sc. Tihomil Maštrović kazavši da je *Glasnik* novi informativni, edukativni i promotivni alat ugledne institucije s ciljem da bude njezin svojevrsni glasnogovornik, njezino zrcalo u javnosti, ali i pružena ruka svima koji žele bolje upoznati HAZU. Književnik i publicist Marko Grčić istaknuo je da sve tradi-

cionalne ustanove trebaju shvatiti važnost modernih medija. „*Glasnik HAZU* doista je hvalevrijedan pokušaj da se ova kuća smjesti u domaći i međunarodni medijski prostor. Njegova pojava ulijeva nadu da će uskoro pretegnuti pustolovna strana Akademije okrenuta uvijek rizičnoj budućnosti“, rekao je Grčić. (M. L.)

THE PRESENTATION OF *GLASNIK HAZU*

On July 12, 2017, in the Palace of the Croatian Academy of Sciences and Arts, the presentation of the *Glasnik HAZU* [CASA Herald] was held. This is the first periodical in the century-and-a-half-long history of the Academy meant for the general public, in which in an expert but approachable and visually attractive way themes related to the history and heritage of Croatian Academy of Sciences and Arts and Croatia as a whole are treated, as well as current social issues. The President of the Croatian Academy of Sciences and Arts, Zvonko Kusić, said that with its *Glasnik*, the Academy transmitted the message that it was open to the future and that it was vigorously involved in the solution of current social issues. The editor-in-chief of the *Glasnik*, Full Academy Member Ivan Gušić said that he found it a particular honour to be at the head of the project for publishing *Glasnik HAZU*. “The assignment of *Glasnik HAZU* is not to sing the praises of the Academy, but to show the totality of the work of the Academy, the way it actually is”, said Gušić.

The contents and conception of *Glasnik HAZU* were presented by the editor, Professor Tihomil Mastrović, PhD, saying that *Glasnik* was a new, informative, educational and promotional tool of the distinguished institution, aiming at becoming a kind of spokesperson for it, its mirror held up to the

public, as well as a hand extended to all who want to know the Croatian Academy of Sciences and Arts better. Writer and journalist Marko Grčić said that all traditional institutions had to understand the importance of modern media. “*Glasnik HAZU* is really a praiseworthy attempt at placing this house in the domestic and international media space. Its appearance gives ground for hope that very soon the adventurous side of the Academy turned towards the always risky future will come into its own,” said Grčić.

NOVA IDEJA, NOVA PRILIKА, NOVI RAZVOЈ

U Preporodnoj dvorani Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 14. rujna 2017., u organizaciji Veleposlanstva NR Kine, a u suradnji s Ministarstvom vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske i Hrvatskom akademijom, održan je seminar na temu *Nova ideja, nova prilika, novi razvoј*.

Seminar je održan u povodu proslave 25. obljetnice uspostave diplomatskih odnosa Kine i Hrvatske i na njemu je sudjelovalo oko 80 stručnjaka i znanstvenika iz Kineskog centra za suvremene svjetske studije, Kineskog regionalnog centra za razvoj i reforme, Hrvatske akademije, Geoekonomskog foruma, Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu i Konfucijeva instituta u Zagrebu. Raspravljaljalo se o dosadašnjoj provedbi inicijative *Jedan pojas, jedan put* kineskog predsjednika Xija Jinpinga te o budućnosti i novom razvoju kinesko-hrvatskih odnosa.

Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić podsjetio je da je Kina jedna od najstarijih svjetskih civilizacija s velikim utjecajem na razvoj čovječanstva. „Povratak Kine na svjetsku scenu jedan je od najvećih događaja u suvremenoj povijesti“, kazao je akademik Kusić dodavši da Kina ostvaruje zadržljivo uspjehe u gospodarstvu, znanosti i razvoju tehnologija povezujući na skladan način tradicionalno i moderno. Spomenuo je i Marka Pola kao simbol veza Kine i Europe za kojeg postoji vjerovanje da je podrijetlom s Korčule te istaknuo da, unatoč razlikama u veličini dviju zemalja, Kina prepoznaje važnost Hrvatske i njezina geopolitičkog položaja te potencijala. Podsjetio je i na svojeg prethodnika Andriju Štampara, jednog od začetnika socijalne medicine,

koji je u tri navrata boravio u Kini, gdje je vodio reformu javnog zdravstva i suzbijao epidemije zaraznih bolesti.

Kineski veleposlanik Hu Zhaoming iznio je podatak da je trgovinska razmjena Hrvatske i Kine 2016. iznosila 1,2 milijarde dolara, što je 30 puta više nego u razdoblju prije osamostaljenja i priznanja Hrvatske 1992., od čega na hrvatski izvoz u Kinu otpada tek 90 milijuna dolara. Spomenuo je i platformu *Kina + 16* koja se odnosi na suradnju Kine i 16 zemalja srednje i jugoistočne Europe, kao i kineske gradove i pokrajine koji predstavljaju nove kanale suradnje. Poručio je da se Hrvatskoj otvara mogućnost suradnje s pokrajinama koje su po gospodarskoj snazi na razini nekih zemalja skupine G20. Izrazio je zadovoljstvo sve većim zanimanjem Hrvata za kinesku kulturu. „Konfucijev institut privlači mnogo Hrvata koji se zanimaju za kinesku kulturu, posebice mlade ljude. Prošle godine broj kineskih turista u Hrvatskoj prvi je put premašio brojku od sto tisuća posjetitelja“, kazao je Hu. Govoreći o razvoju bilateralnih diplomatskih odnosa između dviju zemalja, podsjetio je na uzajamnu potporu oko nekih ključnih pitanja. „Kina vidi Hrvatsku kao pouzdanog prijatelja u Europskoj uniji. Kina je podržala neovisnost Hrvatske i njezin gospodarski razvoj, a Hrvatska je podržavala naše ključne nacionalne interese, poput načela ‘jedne Kine’“, kazao je Hu. (M. L.)

NEW IDEA, NEW OPPORTUNITY, NEW DEVELOPMENT

On September 14, 2017, in the Revival Hall of the Croatian Academy of Sciences and Arts, a seminar was held on the theme *New Idea, New Opportunity, New Development*, organised by the Embassy of the PR of China in association with the Ministry of Foreign and European Affairs of the Republic of Croatia.

The seminar was held as part of the celebration to mark the 25th anniversary of the establishment of diplomatic relations between China and Croatia, and it was attended by about 80 experts and scientists from the Chinese Centre for Contemporary World Studies, the Chinese Regional Centre for Development and Reform, the Croatian Academy, the Geoeconomic Forum,

the Faculty of Political Science of Zagreb University and the Confucian Institute in Zagreb. There was discussion of the implementation to date of the One Belt One Road initiative of Chinese President Xi Jinping and of the future and new development of Sino-Croatian relations.

Croatian Academy of Sciences and Arts President Zvonko Kusić recalled that the Chinese was one of the oldest civilisations in the world, and had a great impact on the development of humanity. "The return of China to the world scene is one of the biggest events in contemporary history," said Kusić, adding that China had achieved amazing successes in the economy, science and the development of technology, smoothly linking the traditional and the modern. He mentioned, as a symbol of the links between China and Europe, Marco Polo, believed to have come from Korčula, and said that in spite of the difference in size of the two countries, China nevertheless recognised the importance of Croatia and its geopolitical position and potentials. He recalled a predecessor of his, Andrija Štampar, one of the founders of social medicine, who had three stays in China, where he carried out a reform of public health and put down epidemics of infectious diseases.

Chinese Ambassador Hu Zhaoming revealed that the trade between Croatia and China in 2016 had been worth 1.2 billion dollars, 30% more than before the independence and recognition of Croatia in 1992, of which Croatian exports to China amounted only to 90 million dollars. He also mentioned the China + 16 platform that related to collaboration between China and 16 countries of CSEE, as well as the cities and provinces of China that represented new channels of cooperation. His message was that there was an opportunity in sight for Croatia to work with some of the provinces that were in terms of economic power at the level of some of the countries of the G20. He expressed his satisfaction with the increasing interest among Croatian people in Chinese culture. "The Confucian Institute draws many Croats interested in Chinese culture, particularly the young. Last year for the first time the number of Chinese tourists in Croatia exceeded 100,000", said Hu. Speaking of the development of bilateral diplomatic relations between the

two countries, he recalled the support they had given each other about some of the crucial issues. "China sees Croatia as a reliable friend in the European Union. China supported the independence of Croatia and its economic development, while Croatia has supported our key national interests, such as the One-China policy", said Hu.

KEMIJSKI OLIMPIJCI POSJETILI HAZU

Šest dobitnika medalja i pohvalnica na prestižnome međunarodnom natjecanju iz kemije (*International Chemistry Olympiad – IchO*) posjetilo je 18. rujna 2017. Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti, gdje su ih primili predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić te predsjednik Odbora za kemiju HAZU akademik Mladen Žinić s članovima Odbora. Hrvatski srednjoškolski učenici od 2000. sudjeluju na međunarodnom natjecanju iz kemije koje se naziva kemijskom olimpijadom i u tom periodu osvojili su ukupno 44 medalje, od toga 2 zlatne i 10 srebrnih. Akademik Kusić izrazio je zadovoljstvo zbog njihovih uspjeha kojima pokazuju, kako je kazao, da idu stopama svojih prethodnika. „Kemija je znanost u kojoj su Hrvati najviše postigli na svjetskoj razini, više nego u drugim znanostima i umjetnosti“, rekao je akademik Kusić podsjetivši na dvojicu hrvatskih nobelovaca kemičara – Lavoslava Ružičku i Vladimira Preloga, koji su bili i članovi Akademije. (M. L.)

CHEMISTRY OLYMPIANS VISITED THE CROATIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

Six winners of medals and honourable mentions at the prestigious International Chemistry Olympiad, IChO, visited the Croatian Academy of Sciences and Arts on September 18, 2017, where they were gree-

ted by the President of the Academy Zvonko Kusić and the president of the Chemistry Committee of the Croatian Academy of Sciences and Arts, Mladen Žinić, with other members of the committee. Since 2000, Croatian secondary school children have been taking part in the international chemistry competition called the Chemistry Olympiad, and in this period have won in all 44 medals, including 2 golds and 10 silvers. Kusić expressed his satisfaction at their successes, with which they showed, as he said, they were following in the footsteps of their predecessors. "Chemistry is the science in which the Croats have been most distinguished at the international level, more than in any other sciences or arts", said Kusić, recalling the two Croatian Nobel Prize winners, Lavoslav Ružička and Vladimir Prelog, both of whom were members of the Academy.

IZLOŽBA GUTENBERG I SLAVENSKI SVIJET

U Knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u razdoblju 20. – 27. rujna 2017. postavljena je izložba *Gutenberg i slavenski svijet* koju su, uz HAZU, organizirali i Nacionalna zajednica Bugara u Hrvatskoj, Centar za slavensko-bizantska istraživanja Prof. Ivan Dujčev iz Sofije te Staroslavenski institut iz Zagreba. Izložbom se obilježavalo 560 godina od pojave prve tiskane knjige, Gutenbergove *Biblije*, tiskane 1453. – 1456. u Mainzu, kao i 520 godina od izdavanja prve knjige na cirilici na Balkanu, *Oktoha*, tiskanog u Cetinju 1494. Bile su izložene 24 ilustrirane table s prikazima osnovnih trenutaka razvoja cirilskog knjigotiska XV. – XIX. stoljeća, s naglaskom na kronologiji bugarskoga knjigotiska. Dio izložbe posvećen je i početcima hrvatskoga knjigotiskarstva te su uz ilustrirane table izložene i neke od najstarijih hrvatskih tiskanih knjiga iz fundusa Knjižnice HAZU, među kojima i prva hrvatska tiskana knjiga, *Misal po zakonu rimskoga dvora* iz 1483. Izloženo je i faksimilno izdanje Gutenbergove *Biblije* koje je 2015. Hrvatskoj akademiji darovao hrvatski iseljenik iz Kanade Mihajlo Starčević. Izložbu je otvorio predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić, koji je tiskarstvo nazvao jednim od najvećih izuma u povijesti civilizacije te je istaknuo važnost hrvatskih

THE EXHIBITION GUTENBERG AND THE SLAVIC WORLD

From September 20 to 27 the exhibition *Gutenberg and the Slavic World* was put on in the Library of the Croatian Academy of Sciences and Arts; it was organised by the Croatian Academy of Sciences and Arts and the National Community of Bulgarians in Croatia, the Professor Ivan Dujčev Centre for Slavic-Byzantine Research from Sofia and the Old Slavonic Institute of Zagreb. The exhibition commemorated the 560th anniversary of the appearance of the first printed book, the Gutenberg *Bible*, printed in 1453-1456 in Mainz; also commemorated was the 520th year of the publication of the first book in Cyrillic script in the Balkans, the *Octoechos*, printed in Cetinje in 1494. Twenty four illustrated plates were exhibited, with depictions of the basic moments of the development of Cyrillic letter press from the 15th to the 19th century, with the emphasis placed on Bulgarian letter press. Part of the exhibition was devoted to the beginnings of Croatian letter press printing and alongside the illustrated plates, some of the oldest Croatian printed books from the holdings of the Library of the Croatian Academy of Sciences and Arts were shown, including the first Croatian printed book, the *Missal according to the law of the Court of Rome*, of 1483. Also shown was a facsimile edition of the Gutenberg *Bible*, given in 2015 to the Croatian Academy of Sciences and Arts by the Croatian expatriate in Canada Mihajlo Starčević. The exhibition was opened by Croatian Academy of Sciences and Arts President Zvonko Kusić, who called printing one of the greatest inventions in the history of civilisation, and laid particular emphasis on the importance of Croatian books printed in Glagolitic, Latin and Cyrillic scripts for the Croatian national identity and culture. Vasia Velinova, director of the Professor Ivan Dujčev Centre, laid stress on the importance of printing for human civilisation, saying that the lead in the moveable types had changed the world more than the lead in bullets. She also mentioned that it was Bulgaria that was the homeland of Cyrillic, which had via books been subsequently transmitted to other Slavic nations: "Our two nations saved the work of Saints Cyril and Methodus: in Croatia Glagolitic

knjiga tiskanih na glagoljici, latinici i cirilici za hrvatski nacionalni identitet i kulturu. Vasia Velinova, ravnateljica Centra Prof. Ivan Dujčev istaknula je važnost tiska za ljudsku civilizaciju kazavši da je olovo u slovima promjenilo svijet više od olova u mećima. Spomenula je da je upravo Bugarska domovina cirilice, koja je preko knjiga zatim prenesena i drugim slavenskim narodima. „Naša dva naroda spasila su djelo svetih Ćirila i Metoda: u Hrvatskoj je očuvana glagoljica, a u Bugarskoj je stvorena cirilica“, kazala je Velinova.

Akademkinja Anica Nazor istaknula je da su Hrvati stvorili čak 150 inkunabula (knjiga tiskanih do kraja XV. stoljeća), kao pisci, prevodioci, priredivači, nakladnici ili tiskari. Od toga je pet inkunabula tiskanih na glagoljici. Istaknula je važnost tiskare u Senju, koja je u razdoblju 1494. – 1508. tiskala sedam knjiga, te tiskare Šimuna Kožičića Benje u Rijeci, koja je 1530. – 1531. tiskala pet glagoljskih knjiga. Akademik Josip Bratulić kazao je da je izum tiska čvrsta točka u našoj uljudbi. Istaknuo je troježičnu i tropismenu tradiciju hrvatskog jezika koja se ogleda i u prvim tiskanim knjigama: prvoj hrvatskoj glagoljičkoj knjizi, *Misalu po zakonu rimskoga dvora* iz 1483., prvoj hrvatskoj latiničnoj knjizi, *Lekcionaru Bernardina Splićanina* iz 1495., te prvoj hrvatskoj ciriličnoj knjizi, *Hrvatskom ciriličnom molitveniku* iz 1512. (M. L.)

was kept alive, and in Bulgaria Cyrillic was created," said Velinova.

Full Academy Member Anica Nazor said that the Croats had created as many as 150 incunables or books printed up to the end of the 15th century, as writers, translators, editors, publishers and printers. Of these, five incunables were printed in Glagolitic. She particularly referred to the importance of the printing works in Senj, which from 1494 to 1508 printed seven books, and of the printing works of Šimun Kožičić Benja in Rijeka, which from 1530 to 1531 printed five books in Glagolitic. Full Academy Member Josip Bratulić said that the invention of printing was a turning point in our culture and civilisation. He referred to the tradition of the Croatian speech community with its three languages and three scripts, all of which can be seen in the first printed books: the first Croatian Glagolitic book, *The Missal according to the Law of the Court of Rome* of 1483; the first Croatian book in Latin script, the *Lectionary of Bernardino of Split*, of 1495; and the first Croatian book in Cyrillic, *Croatian Cyrillic Prayer Book* of 1512.

ODNOS KEMIJE I INDUSTRIJE

U Knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 27. rujna 2017., u organizaciji Odbora za kemiju Razreda za matematičke, fizičke i kemijske znanosti HAZU, održan je okrugli stol *Koja znanja industrija očekuje od diplomiranih studenata kemije / primijenjene kemije / kemijske tehnologije*. Kemija kao temeljna prirodna znanost ima glavnu ulogu u nizu važnih industrijskih sektora, od bazne kemijske industrije do farmaceutske i agrokemijske industrije, prehrambene industrije i industrije nafte, a kao znanstvena disciplina specifična je i po relativno brzom transferu fundamentalnih otkrića u tehnologiji. S druge strane, industrija nerijetko kritizira sveučilišne studijske programe koji ne pokazuju dovoljno fleksibilnosti ili su previše okrenuti teoretskim razmatranjima, bez dovoljno doticaja s realnim i svakodnevnim problemima i izazovima.

Prof. dr. sc. Ernest Meštrović, viši direktor u kompaniji Pliva-Teva održao je predavanje na temu *Idealni profil kemičara ili kemijskog inženjera u industriji* u kojem je upozorio na neke od ključnih problema

koji sprečavaju kvalitetan odnos visokog obrazovanja i industrijskog sektora. „U Hrvatskoj su inženjeri gurnuti na marginu jer smo uveli magistre, a industriju čini upravo inženjerstvo, što znači primjenu“, kazao je Meštrović. Iznio je podatke da u Hrvatskoj postoji 214 tvrtki u farmaceutskom sektoru u kojima radi oko 7.500 zaposlenika, od toga 700 – 1.000 s visokom stručnom sprećom, dok ih je u Europi oko 700.000. Upozorio je da se studente tijekom studija kemije zatrپava s previše podataka, primjerice s čak 30.000 kemijskih reakcija, a kao najveću pogrešku koju rade sveučilišta naveo je superspecjalizaciju. „To je pogubno za Hrvatsku jer ne možemo imati superspecjalizaciju za sve poslove koje industrija treba, već nam treba balans između vještine, znanja i sposobnosti. Krivo je od industrije tražiti popis zanimanja pa školovati kadrove. Industrija to ne zna i ne treba znati. Na sveučilištima treba raditi bazičnu znanost, organsku, fizikalnu i analitičku kemiju, a superspecjalizaciju prepustiti industriji. Studente ne treba plašiti industrijom, a sveučilište treba biti spremno za promjene i izazove“, rekao je Meštrović. (M. L.)

THE RELATION BETWEEN CHEMISTRY AND INDUSTRY

On September 27, 2017, in the Library of the Croatian Academy of Sciences and Arts, the Chemistry Committee of the Department for Mathematical, Physical and

Chemical Sciences of the Croatian Academy of Sciences and Arts held a round table on the theme *What kinds of knowledge industry expects from graduate students of chemistry / applied chemistry / chemical technology*. As a fundamental natural science, chemistry has a chief role in a number of important industrial sectors, from basic chemical industry to the pharmaceuticals and agricultural chemicals industry, the food and the petroleum industries, and is as a scientific discipline rather specific for the speed with which fundamental discoveries are transferred to technology. On the other hand, industry quite often criticises university curricula for not showing sufficient flexibility, or for being too much concerned with theoretical considerations, without enough contact with real-life and everyday problems and challenges.

Professor Ernest Meštrović, PhD, senior director in Pliva-Teva, gave a lecture entitled *The ideal profile of a chemist or chemical engineer in industry*, in which he drew attention to some of the key problems that militated against a good relation between higher education and the industrial sector. “In Croatia, engineers are pushed aside, because we have brought in master’s degrees, while industry is made up of engineering, which means application,” said Meštrović. He quoted the facts that in Croatia there are 214 firms in the pharmaceutical sector with a combined labour force of about 7,500, about 700 to 1000 of them with degree-level qualifications, while in Europe there are about 700,000 of them. Students during their university years are overloaded with facts, for example, with as many as 30,000 chemical reactions, and he called super specialisation the biggest mistake made by universities. “This is fatal for Croatia, we cannot have super specialisation for all jobs that industry needs, we need a balance between skill, knowledge and capability. It is wrong to ask industry for a list of occupations and then train the personnel accordingly. Industry doesn’t know this and need not know it. At the universities one has to do basic science, organic, physical and analytical chemistry, and leave super specialisation to industry. Students should not be scared with industry and a university has to be ready for changes and challenges,” said Meštrović.

27. ZNANSTVENI SASTANAK BOLESTI DOJKE

U organizaciji Odbora za tumore Razreda za medicinske znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti te Klinike za onkologiju i nuklearnu medicinu KBC-a *Sestre milosrdnice*, 28. rujna 2017. u palači HAZU održan je 27. znanstveni sastanak *Bolesti dojke*, na kojem su vodeći znanstvenici i stručnjaci s medicinskih fakulteta u Zagrebu, Splitu i Rijeci raspravljali o dijagnostici i terapiji raka dojke kao najčešćeg zločudnog tumora kod žena od kojeg prosječno oboli svaka deveta žena. Skup je otvorio predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić, koji je istaknuo da znanstveni sastanak o bolestima dojke predstavlja najvažniju tradiciju u HAZU kad su u pitanju skupovi s područja medicine jer se kontinuirano održava od 1991. Pritom je istaknuo zasluge akademika Ivana Prpića, predsjednika Odbora za tumore, pokretača znanstvenog sastanka o bolestima dojke. „Ovi skupovi od početka imaju viziju, tu su se stvarale vizije i smjernice u terapiji i dijagnostici, uz primjenu multidisciplinarnosti u kliničkoj praksi i individualizirano liječenje“, rekao je akademik Kusić. Upozorio je da je rak dojke važan javnozdravstveni problem jer je u Hrvatskoj i dalje prisutan porast njegove incidencije. Mortalitet pada u mlađim dobnim skupinama, a raste kod žena iznad 70 godina, što se može objasniti i kao rezultat provedbe Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke.

Na skupu se govorilo i o bolesnicama s ranim rakom dojke u fertilnoj dobi koje žele očuvati fertilitnost. To pitanje postaje sve važnije zbog tendencije odgađanja rađanja do čak 40-ih godina života, tako da postoji mnogo bolesnica koje do postavljanja dijagnoze nemaju djece. Više od 50 posto takvih pacijentica želi imati djecu, no vjerojatnost trudnoće u odnosu na opću populaciju iste

dobi manja je za 67 posto, pa samo oko deset posto oboljelih ostvari trudnoću i rodi dijete. Govorilo se i o mogućnostima liječenja moždanih metastaza raka dojke, pri čemu je važan individualizirani terapijski pristup, kao i o metodama intervencijske radiologije u liječenju metastatskog raka dojke. (M. L.)

27TH BREAST DISEASES SEMINAR

On September 28, 2017, in the Croatian Academy of Sciences and Arts palace, organised by the Committee on Tumours of the Croatian Academy's Department of Medical Sciences and the Department of Oncology and Nuclear Medicine of the Sisters of Mercy University Hospital, the scientific meeting on Breast Diseases was held, at which leading scientists and experts from the medical faculties of Zagreb, Split and Rijeka universities discussed the diagnosis of and therapy for cancer of the breast, the most common malignant tumour in women, from which, on average, every ninth woman will fall ill. The seminar was opened by Croatian Academy of Sciences and Arts President Zvonko Kusić, who said that the seminar on breast diseases was the most important tradition in the Croatian Academy of Sciences and Arts as far as medical conferences were concerned, for it had been held continuously since 1991. He particularly highlighted the credit that should go to Full Academy Member Ivan Prpić, president of the Department for Tumours, who initiated the breast diseases seminar. "These meetings had from the beginning a vision and here too visions were created, as well as guidelines in therapy and diagnosis, with the application of multidisciplinary approaches in clinical practice and individualised treatment," said Kusić. He pointed out that breast cancer was an important problem in public health in Croatia and that the incidence of it was still on the rise. Mortality was falling in younger age brackets but was rising in women above the age of 70; the disparity can be explained as a result of the implementation of the national programme for early detection of breast cancer.

There was discussion at the meeting of patients with early onset breast cancer in the

child-bearing period when fertility needs to be preserved. This problem is becoming all the more important because of the tendency to put off giving birth until as late as the forties, so that there were many patients who had had no children at the time the diagnosis was made. More than 50% of such patients wanted to have children, but the probability of conception as compared with the general population of the same age is 67% lower, and only about 10% of patients with this condition manage to conceive and bear a child. There was also talk of the possibilities of treating cerebral metastases from breast cancer, in which an individualised therapeutic approach is important, as well as of the methods of intervention radiology in the treatment of metastasized breast cancer.

INTERNETSKI PORTAL O HRVATSKIM VELIKANIMA

Početkom listopada 2017. s radom je započeo internetski portal *Znameniti.hr*, koji omogućuje pretraživanje i pristup digitaliziranim djelima velikana hrvatske kulture, znanosti, umjetnosti i javnog života te radovima drugih autora posvećenih njihovu opusu. Na portalu je dostupno tekstovno, slikovno, zvučno i video gradivo koje je izvorno smješteno u digitalnim zbirkama/repozitorijima raznih hrvatskih kulturnih, umjetničkih i znanstvenih ustanova, a po kretanjem tog portala to je gradivo dostupno na jednome mjestu. Portal *Znameniti.hr* pokrenula je 2016. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti sa svojom Knjižnicom kao koordinatorom projekta, u suradnji s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu, Knjižnicom grada Zagreba i Državnim arhivom u Varaždinu. Te godine navršavala se 200. obljetnica rođenja Ivana Kukuljevića Sakcinskog te su u prvoj fazi projekta prikupljeni podaci iz zbirkite četiri ustanove koji se odnose Kukuljevića. U drugoj fazi izgradnje portala projektu su pristupile i ostale ustanove koje u svojim digitalnim zbirkama/repozitorijima posjeduju vrijedne priloge o znamenitim ličnostima hrvatske prošlosti i sadašnjosti: Leksikografski zavod *Miroslav Krleža*, Institut za etnologiju i folkloristiku, Muzej za umjetnost i obrt i Centar za ženske studije. Portal sadrži 6.511 digitalnih zapisa koji se, osim na Kukuljevića, odnose i na još 34 hrvatska velikana

o kojima postoji digitalizirano gradivo. To su Ruđer Bošković, Josip Jelačić, Ljudevit Gaj, Dimitrije Demeter, Petar Preradović, Vatroslav Lisinski, Šime Ljubić, Ivan Zajc, Adam Mandrović, Andrija Mohorovičić, Celestin Medović, Ivo Vojnović, Milan Rešetar, Nikola Faller, Janko Ibler, Menci Klement Crnčić, Nikola Andrić, Rudolf Valdec, Antun Gustav Matoš, Ivana Brlić-Mažuranić, Viktor Kovačić, Milan Begović, Milan Ogrizović, Tomislav Krizman, Ivan Meštrović, Julije Benešić, Lavoslav Ružička, Vinko Žganec, Frano Kršinić, Antun Motika, Nikola Šop, Dragutin Tadijanović, Tošo Dabac i Neven Šegvić.

Najviše je zapisa iz Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, koja u svojem digitalnom repozitoriju Dizbi sustavno objavljuje svoje publikacije. Portal *Znameniti.hr* u 2018. će se nadopuniti gradivom i o drugim hrvatskim velikanim.

Osim što na jednome mjestu donosi digitalizirano gradivo o znamenitim Hrvatima, portal *Znameniti.hr* sadrži i poveznice prema biobibliografskim podatcima, među kojima se izdvajaju online enciklopedije i leksikoni Leksikografskog zavoda *Miroslav Krleža*. (M. L.)

THE CELEBRATED CROATS INTERNET PORTAL

At the beginning of October 2017, the internet portal *Znameniti.hr* came online. It enables users to search for and access digitised works of great figures from Croatian culture, science, art and public life, as well as the works of other writers devoted to their oeuvres. The portal provides links to material, textual, visual, aural and videographic, which is originally placed in digital collections or repositories of various Croatian cultural, artistic and scientific establishments, all accessible from one place

after this portal is accessed. The portal was started in 2016 by the Croatian Academy of Sciences and Arts with its Library as project coordinator, in association with the National and University Library in Zagreb, the Libraries of the City of Croatia, and the Varaždin State Archives. In that year we marked the second centenary of the birth of Ivan Kukuljević Sakcinski, and in the first phase of the project, data from the collections of these four institutions relating to Kukuljević were assembled. In the second phase of the development, other establishments joined in; with their own digital collections/repositories, they have valuable material about the celebrated personalities of the Croatian past and present: the Miroslav Krleža Lexicographical Institute, the Institute for Ethnology and Folklore Studies, the Museum of Arts and Crafts and the Centre for Women's Studies. The portal provides access to 6,511 digital records that, as well as to Kukuljević, refer to 34 more great Croats about whom there is digitised material. They are Ruder Bošković, Josip Jelačić, Ljudevit Gaj, Dimitrije Demeter, Petar Preradović, Vatroslav Lisinski, Šime Ljubić, Ivan Zajc, Adam Mandrović, Andrija Mohorovičić, Celestin Medović, Ivo Vojnović, Milan Rešetar, Nikola Faller, Janko Ibler, Menci Klement Crnčić, Nikola Andrić, Rudolf Valdec, Antun Gustav Matoš, Ivana Brlić-Mažuranić, Viktor Kovačić, Milan Begović, Milan Ogrizović, Tomislav Krizman, Ivan Meštrović, Julije Benešić, Lavoslav Ružička, Vinko Žganec, Frano Kršinić, Antun Motika, Nikola Šop, Dragutin Tadijanović, Tošo Dabac and Neven Šegvić.

Most of the records derive from the Croatian Academy of Sciences and Arts, which in its digital repository, Dizbi, systematically makes its publications available. The portal *Znameniti.hr* will be supplemented and updated in 2018 with materials about other great figures of Croatian life.

HRVATSKI I BUGARSKI KULTURNI DJELATNICI U ZAGREBU

Od 2. do 5. listopada 2017. održan je trodnevni međunarodni znanstveni skup *Hrvatski i bugarski kulturni djelatnici u Zagrebu* koji su organizirali Odsjek za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti

i umjetnosti, Zavod za povijest hrvatske književnosti, glazbe i kazališta HAZU i Hrvatsko-bugarsko društvo. Skup se održava kao nastavak zajedničke dugogodišnje suradnje HAZU i Bugarske akademije znanosti u sklopu koje bugarski i hrvatski znanstvenici kontinuirano istražuju različite teme koje su tijekom povijesti činile uzajamne poveznice dvaju srodnih i prijateljskih naroda. Hrvatsko-bugarske veze od sredine XIX. stoljeća pa sve do današnjih dana odvijale su se ponajprije na planu kulturno-prosvjetne i znanstveno-intelektualne suradnje, a njezino je stjecište bio grad Zagreb. Na skupu je sudjelovalo 19 izlagачa iz Hrvatske i Bugarske, a neke od tema bile su značenje biskupa Josipa Jurja Strossmayera za hrvatsko-bugarske veze, odnos pravaša prema Bugarima, Velimir Deželić stariji i Bugari, prijevodi djela bugarskih pjesnika iz pera Augusta Harambašića, bugarski umjetnici i književnici u Zagrebu 1905., zagrebačko i sofijsko kazalište početkom XX. stoljeća te suradnja Slavenske akademije u Varni s hrvatskim pjesnicima. Skup je otvorio predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić, koji je izrazio zadovoljstvo suradnjom dviju akademija započetom još 1978., kad je bugarska povjesničarka Rumjana Božilova počela istraživati Akademijin arhiv. Božilova je pronašla dotad nepoznat rukopis *Povijesti Bugarske*, kojeg je autor bio prvi predsjednik Akademije Franjo Rački, te ga je prevela na bugarski i objavila 1999., nakon čega je na bugarskom napisala prvu knjigu o povijesti Hrvatske. (M. L.)

CROATIAN AND BULGARIAN CULTURAL PERSONNEL IN ZAGREB

A three-day international symposium entitled *Croatian and Bulgarian Cultural Personnel in Zagreb* was held from October 2 to 5, organised by the Department for Historical Sciences of the Croatian Academy of Sciences and Arts, the Institute for the History of Croatian Literature, Music and Theatre of the Croatian Academy of Sciences and Arts and the Croatian-Bulgarian Association. The symposium was held to follow up the long-term collaboration between the Croatian Academy of Sciences and Arts and the Bulgarian Academy of Sciences and Arts, under the aegis of which

Bulgarian and Croatian scholars have continuously researched various topics that during history have constituted links between two similar and friendly nations. Since the middle of the 19th century Croato-Bulgarian relations have unfolded primarily at the level of cooperation in cultural and education, scholarship and the world of the mind, the prime nexus being the city of Zagreb. Participating in the meeting were 19 lecturers; among the themes were the importance of Bishop Josip Juraj Strossmayer for Croato-Bulgarian relations; the attitudes of the Party of Rights to the Bulgarians; Velimir Deželić the Elder and the Bulgarians; translations of the works of Bulgarian poet August Harambašić; Bulgarian fine artists and writers in Zagreb in 1905; the theatres of Zagreb and Sofia at the beginning of the 20th century; and the collaboration of the Slavic Academy in Varna with Croatian poets. The symposium was declared open by President of the Croatian Academy of Sciences and Arts Zvonko Kusić, who expressed his pleasure at the collaboration of the two academies, which started in 1978, when the Bulgarian historian Rumiana Bozhilova began to research into the Academy's archives. She found here a previously unknown manuscript, *History of Bulgaria*, the author of which was the first president of the Academy, Franjo Rački. Having translated it, she published it in 1999, after which she wrote the first book on the history of Croatia in Bulgarian.

PRVI STRUKTURNI PROJEKT HAZU: ARBORETUM I LJETNIKOVAC TRSTENO

U Banskim je dvorima 5. listopada 2017. održana svečanost potpisivanja 35 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za projekte koji se financiraju sredstvima Europskih

strukturnih i investicijskih fondova. Među njima je i projekt *Arboretum i ljetnikovac Trsteno – obnova i revitalizacija petstogodišnje ladanjske cjeline*, prvi strukturni projekt Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Ugovor o financiranju tog projekta potpisali su predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić, ministrica regionalnog razvoja i fondova EU Gabrijela Žalac i ravnatelj Središnje agencije za financiranje i provedbu projekata EU Tomislav Petric. Cjelokupna vrijednost projekta iznosi 2,296.249 kuna, a odobrena bespovratna sredstva iz Europskog fonda za regionalni razvoj iz finansijskog razdoblja 2014. – 2020. iznose 1,118.050 kuna. Projekt traje od 1. listopada 2017. do 1. prosinca 2019.

Projektom je predviđena obnova i revitalizacija povijesnih građevina i pejzažnog sklopa na području Arboretuma Trsteno u svrhu promidžbe lokaliteta te njegove priлагodbe prihvatu posjetitelja. Kao turistički lokalitet osigurat će se obnovljeni ljetnikovac Gučetić Gozze, a popratna infrastruktura bit će smještena u povijesne gradevine. Tim projektom predviđena je izrada projektnе dokumentacije, dok će se radovi obnove i dalje prijavljivati za financiranje iz strukturnih fondova. (M. L.)

THE FIRST CROATIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS STRUCTURAL PROJECT: TRSTENO ARBORETUM AND VILLA

In the Ban's Palace on October 5, 2017, the ceremony of the signing of 35 contracts for the award of non-refundable financing for projects funded from the European Structural and Investment Funds was held. Among these projects was *Trsteno Arboretum and Villa – the Reconstruction and Revitali-*

sation of a Five-Hundred-Year-Old Country House Complex, the first structural project of the Croatian Academy of Sciences and Arts. The contract for the funding of the project was signed by Croatian Academy of Sciences and Arts President Zvonko Kusić, Minister of Regional Development and EU Funds Gabrijela Žalac and the director of the Central Financing and Contract Agency for EU Projects Tomislav Perić.

The full value of the project is 2,296,249 kuna. Non-refundable resources from the European Fund for Regional Development for the financial period 2014-2020 coming to 1,118,050 kuna were granted. The duration of the project is from October 1, 2017, to December 1, 2019.

The project provides for the renovation/reconstruction and revitalisation of the historical buildings and landscape complex of Trsteno Arboretum, for the purpose of the promotion of the site and its adjustment for the reception of visitors. The renovated Gučetić-Gozze Villa will be ensured as tourist spot, and the accompanying infrastructure will be housed in historical buildings. The project documentation will be covered by this project, while resources from the Structural Funds will be sought for works on the renovation in the future.

GRANICE REPUBLIKE HRVATSKE – MOSTOVI SURADNJE ILI PRIJEPORA SA SUSJEDIMA

U organizaciji Znanstvenog vijeća za mir i ljudska prava Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, 5. listopada 2017. održan je znanstveni skup *Granice Republike Hrvatske – mostovi suradnje ili prijepora sa susjedima*. Predavanje je održao akademik Davorin Rudolf, predsjednik Znanstvenog vijeća, koji je iznio problematiku hrvatskih graničnih problema sa susjednim državama u posljednjih stotinjak godina uz naglasak na aktualne probleme, posebno na granični spor sa Slovenijom. „Problem nije u granicama nego u teritorijalnim pretenzijama država koje graniče. Granica se može riješiti u pet minuta ako se složimo o principima“, kazao je akademik Rudolf podsjetivši da su na dan proglašenja samostalnosti Hrvatske i Slovenije 25. lipnja 1991. parlamenti obje zemlje donijeli odluku da njihove dotadaš-

nje granice postaju državne te da nemaju teritorijalnih pretenzija prema susjedima, bez čega ni Hrvatska ni Slovenija ne bi bile priznate. Uvodnu riječ održao je potpredsjednik HAZU akademik Jakša Barbić, koji je ponašanje slovenskih članova arbitražnog suda zbog kojeg se Hrvatska 2015. povukla iz arbitražnog postupka nazvao nezapamćenim incidentom. Pojasnio je da arbitri moraju biti nezavisni i nepristrani, što znači da ne smiju imati kontakte sa svojim strankama, te da odluke moraju donositi u skladu s dokumentacijom i svojom savješću. (M. L.)

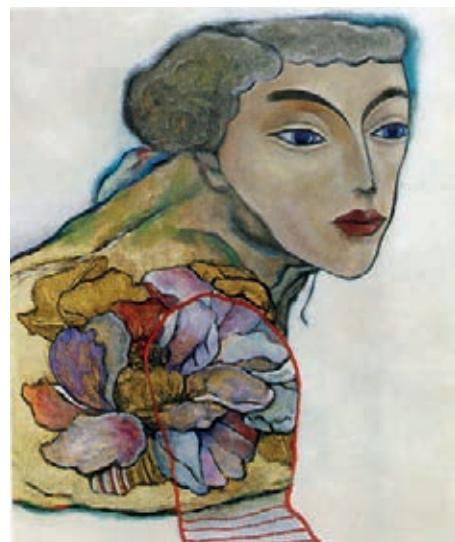
THE BORDERS OF THE REPUBLIC OF CROATIA – BRIDGES OF COOPERATION OR DISSENSION WITH NEIGHBOURS

For October 5, 2017, the Croatian Academy of Sciences and Arts Research Council for Peace and Human Rights organised a symposium on the theme *Borders of the Republic of Croatia – bridges of cooperation or dissension with neighbours*. A lecture was given by Full Academy Member Davorin Rudolf, president of the Research Council, who outlined the issues related to Croatian border problems with neighbouring countries in the last hundred years, with the emphasis on current problems, particularly the border dispute with Slovenia. “The problem does not lie in the borders, but in the territorial claims of the states that are bordering with each other. A border can be settled in five minutes if we can agree on the principles,” said Member Rudolf, recalling that on the day Croatia and Slovenia declared their independence, June 25, 1991, the parliaments of both countries resolved that their borders to date should be the future state frontiers and that they had no territorial claims against their neighbours,

without which neither Croatia nor Slovenia would have been recognised. An introductory address was made by Vice President of the Croatian Academy of Sciences and Arts Jakša Barbić who called the behaviour of the Slovene members of the arbitration commission because of which the Croatian side withdrew from the proceeding an unheard of outrage. He went on to say that arbiters have to be independent and unbiased, which means that they should not have contacts with their parties, and that they have to make their decisions in accordance with the documentary evidence and their conscience.

IZLOŽBA SUVREMENA JAPANSKA GRAFIKA – 50 UMJETNIKA U GLIPTOTECI HAZU

Od 11. do 31. listopada 2017. u Gliptoteci Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti postavljena je izložba *Suvremena japanska grafika – 50 umjetnika* na kojoj su bili predstavljeni svi naraštaji japanskih grafičara, od onih starijih i svjetski prepoznatih do najmlađe generacije, koja je po mnogočemu različita od starijih kolega, predstavnika originalnog jezika „japanske mokuhange“. Riječ je o drevnoj japanskoj tehničici drvoreza, dijelu bogate japanske tradicije iz koje mlađa generacija crpi inspiraciju istovremeno uvodeći nove trendove u izradi grafika. Na izložbi su predstavljene sve danas poznate originalne grafičke tehnike, od kojih mnoge imaju korijene u drevnim tehnikama. Japanski autori već su dugo prepoznatljivi povrhunskom tehničkom znanju u izradi gra-

fičke matrice i principu otiskivanja matrice na papire s tehnikama na „vodenoj bazi“. Na taj način konačni otisak daje prozračnost i nalikuje na akvarel, ali daje i posebne efekte „bokashi“ prijelaza i gradaciju raznih tonaliteta boja od tamnih do najsvjetlijih tonova. Jezik japanskih motiva također se mnogo razlikuje od europskog i američkog jer uglavnom proizlazi iz izučavanja prirode i realizma. Iskustvo drevnih majstora, poznavanje tradicionalnih tehnika i materijala te povremena suradnja više umjetnika na jednoj grafici japansku grafiku čini jedinstvenom. (M. L.)

THE EXHIBITION CONTEMPORARY JAPANESE GRAPHIC ART – 50 ARTISTS IN THE CROATIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS GLYPTOTHEQUE

From October 11 to 31, 2017, the exhibition *Contemporary Japanese Graphic Art - 50 Artists* was put on in the Glyptotheque of the Croatian Academy of Sciences and Arts. All generations of Japanese printmakers were represented, from the older and already world-renowned to the youngest generation, which is in many ways different from that of its older colleagues, representatives of the original language of Japanese *mokuhanga*. This is the ancient Japanese woodblock technique, part of the rich Japanese tradition, from which the younger generation draws inspiration while at the same time introducing new trends in the making of prints. All the known original graphic techniques, many of which have roots in ancient methods, were presented at the exhibition. Japanese artists have long been known for their superlative technical knowledge in the creation of the graphic plate and the principle of impressing the plate onto paper with water-based techniques. In this manner the final impression has a certain transparency and resembles watercolour painting, giving the special *bokashi* effects of the transition and gradation of various tones of colour, from dark to the very lightest. The language of Japanese motifs also differs a great deal from the European or American, for on the whole it derives from the study of nature and realism. The experience of the old masters, the knowledge of traditional techniques

and materials and the occasional collaboration of several artists on one print make the Japanese print unique.

ZLATNI SREDNJOŠKOLCI ROBOTIČARI

Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti 12. listopada 2017. posjetili su srednjoškolski učenici koji su na najvećoj svjetskoj manifestaciji u natjecateljskoj robotici *RoboCup*, održanoj od 27. lipnja do 30. srpnja 2017. u Nagoyi, u juniorskim kategorijama osvojili tri zlatne medalje i jednu posebnu nagradu za programiranje robota. Pokazavši zavidan nivo u izradi, programiranju i pripremi robota za natjecanje, reprezentacija hrvatskih mladih robotičara ostvarila je iznimne rezultate, čime su ponovo istaknuli Hrvatsku kao velesilu u natjecateljskoj robotici. Nagrađeni robotičari učenici su zagrebačke XV. gimnazije Ines Kušen, Matej Novosad i Roko Parać te učenik Gimnazije Benedikt Kotruljević Janko Pribičević. S njima je u posjetu HAZU bio i njihov mentor Zoran Pribičević, ravnateljica XV. gimnazije Ljiljana Crnković i voditelj natjecanja u XV. gimnaziji Nikola Dmitrović. Mlade robotičare primio je predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić, tajnik Razreda za tehničke znanosti akademik Stjepan Jelić i tajnica HAZU Marina Štancl. Čestitajući nagrađenima, akademik Kusić poručio je da svojim uspjehom šalju važnu poruku mladima, ali i cijeloj Hrvatskoj. „Često smo skloni defetizmu, zbumjeni i ne znamo što treba raditi. Treba raditi ovo što rade ovi đaci i njihova škola. Ovi mladi daju optimizam cijelom društvu i Hrvatska akademija to je prepoznala“, kazao je akademik Kusić. Posebno je čestitao XV. gimnaziji, čiji učenici redovito osvajaju odličja na međunarodnim natjecanjima u informatici.

Mladi su robotičari u velikoj dvorani palače HAZU prezentirali svoje nagrađene projekte. Posebno su istaknuli zasluge Ivice Kolarića, pokretača natjecanja u Hrvatskoj i prvog mentora iz Hrvatske čiji je tim osvojio medalju na *RoboCupu* 2013. Njegovom zaslugom Hrvatska je 2012. primljena u Svjetsku RoboCup federaciju, a zaslужan je i za populariziranje robotike u Hrvatskoj i za njezino uključivanje u obrazovni sustav. (M. L.)

SECONDARY SCHOOL ROBOTICS GOLDS

On October 12, 2017, the Croatian Academy of Sciences and Arts was visited by secondary school children who had won three gold medals and one special prize for robot programming in the junior category at the world's biggest event in competitive robotics, *RoboCup*, held in Nagoya from June 27 to July 30, 2017. Showing a remarkable level in the making, programming and preparation of robots for the competition, the team of Croatian young roboticists achieved great results, once again bringing Croatia to the fore as a major power in competitive robotics. Winning roboticists were pupils of the 15th High School Ines Kušen, Matej Novosad and Roko Parać, and pupil of the Benedikt Kotruljević High School Janko Pribičević. Accompanying them on their visit to the Croatian Academy of Sciences and Arts were their mentor, Zoran Pribičević; Principal of the 15th High, Ljiljana Crnković; and competition leader in the 15th High, Nikola Dmitrović. The young roboticists were welcomed by Academy President Zvonko Kusić, the secretary of the Department for Technical Science, Full Academy Member Stjepan Jecić and Croatian Academy of Sciences and Arts secretary Marina Štancl. Congratulating the winners, President Kusić said that with their success they were sending an important message to the young of Croatia and the whole of Croatia "We are often inclined to defeatism, we are often confused and don't know what to do. What we have to do is that these pupils and their schools are doing. These youngsters are giving the whole society optimism and the Croatian Academy of Sciences and Arts has recognised this," said President Kusić. He particularly congratulated the

15th High School, pupils from which regularly win distinctions at international competitions in IT.

In the grand hall of the Croatian Academy of Sciences and Arts building, the young roboticists presented their prize-winning projects. They particularly dwelt on the services of Ivica Kolarić, initiator of the competition in Croatia and first mentor from Croatia, whose team won a medal at *RoboCup* in 2013. It was thanks to him that in 2012 Croatia was made a member of the World *RoboCup* Federation, and he was also responsible for the popularisation of robotics in Croatia and its inclusion in the curriculum.

VRATOBOLJA

Pod pokroviteljstvom Razreda za medicinske znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, a u povodu Svjetskog dana kralježnice, 17. listopada 2017. održan je simpozij *Smjernice za dijagnostiku i liječenje bolesnika s vratoboljom*. Bio je to 14. uzastopni godišnji simpozij koji, pod Akademijinim pokroviteljstvom, organiziraju Hrvatsko vertebrološko društvo Hrvatskoga liječničkog zbora u suradnji s Klinikom za reumatologiju, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju i s Klinikom za neurokirurgiju KBC-a *Sestre milosrdnice*. Simpozij je okupio najbolje stručnjake konzervativnih i kirurških struka koji se bave bolestima i stanjima kralježnice. Voditelji simpozija bili su predsjednik i potpredsjednik Hrvatskog vertebrološkog društva prof. dr. sc. Simeon Grazio i prof. dr. sc. Boris Božić, a u izlaganjima sudionika tema vratobolje obrađena je sveobuhvatno, od funkcionalne anatomije, epidemiologije i etiopatogeneze i kliničke slike do mogućnosti suvremene dijagnostike, konzervativnog i kirurškog liječenja, kao i postoperativne rehabilitacije bolesnika.

Na simpoziju je istaknuto da je vratobolja jedno od najčešćih bolnih stanja sivremenog čovjeka koje pogađa 10 – 20 posto općeg pučanstva i do gotovo 50 posto zaposljenih godišnje, kao i do oko trećine pučanstva u bilo kojem trenutku tijekom života. Vratobolja predstavlja velik osobni teret, pa je, nakon križobolje, rangirana kao drugo stanje po broju godina života s onesposobljenošću. Zauzima oko petinu ukupnih

životnih godina s onesposobljenošću među svim mišićno-koštanim bolestima i stanjima. Vratobolja se u stručno-znanstvenoj javnosti manje proučava i stupanj dokaza niži je od onog za križobolju. Ne postoji općeprihvaćeni pristup bolesniku s vratoboljom, a smjernica je za kliničku praksu malo. (M. L.)

NECK PAIN

Held under the patronage of the Department for Medical Science of the Croatian Academy of Sciences and Arts on October 17, 2017, marking World Spine Day, was a symposium entitled Guidelines for Diagnosis and Treatment for Neck Pain Patients. This was the 14th successive symposium that, marking World Spine Day, patronised by the Academy, was organised by the Croatian Vertebrology Association of the Croatian Medical Association in association with the Clinic for Rheumatology, Physical Medicine and Rehabilitation and the Neurosurgery Clinic of the Sisters of Mercy CHC. The symposium brought together top experts in conservation and surgical disciplines dealing with disorders and conditions of the spine. The symposium was chaired by the President and Vice-President of the Croatian Vertebrology Association, Professor Simeon Grazio PhD and Professor Boris Božić PhD, and in the papers of the participants, the theme of neck pain was discussed comprehensively, from functional anatomy, epidemiology and etiopathogenesis and the clinical picture to the possibilities of contemporary diagnostic procedures, conservative and surgical treatment, and post-operative rehabilitation.

At the symposium it was pointed out that neck pain is one of the most frequent pain conditions of contemporary people and affects 10 to 20 per cent of the general population and up to almost 50 per cent of employed people a year, as well as

about one third of the population at some moment during their lives. Neck pain is a huge personal burden, and after back pain is ranked as the second condition in terms of incapacitated years of life, and all told occupies about one fifth of the years of life that are incapacitated among all musculoskeletal disorders and conditions. In the professional and scientific community, however, neck pain is less studied and the degree of evidence is lower than that in back pain. There is no generally accepted approach to a patient with neck pain, and there are few guidelines for clinical practice.

DEMOGRAFSKA TEORIJA, RAZVOJ STANOVNIŠTVA HRVATSKE I POPULACIJSKA POLITIKA AKADEMGINJE ALICE WERTHEIMER-BALETIĆ

U palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 19. listopada 2017. predstavljena je knjiga *Demografska teorija, razvoj stanovništva Hrvatske i populacijska politika* akademkinje Alice Wertheimer-Baletić. Knjiga donosi izbor njezinih radova objavljenih u znanstvenim edicijama u razdoblju od 1960-ih godina do današnjih dana, čime se dobiva ne samo pregled sadržaja tada važnih demografskih tema već i uvid u razvoj demografskih istraživanja, kao i u perspektive razvoja stanovništva Hrvatske. Knjigu je objavila izdavačka kuća Meridijani. Kako je istaknuo predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić, akademkinja Alice Wertheimer-Baletić u demografiji je neprikosnoveni autoritet kakvom je teško naći primjer u drugim znanstvenim disciplinama, a koji istodobno uživa veliko poštovanje među svojim učenicima. „Još 1971. upozoravala je na negativni demografski saldo, no društvo nije bilo spremno reagirati“, kazao je akademik Kusić. Podsjetio je da je akademkinja Wertheimer-Baletić u razdoblju 2004. – 2010. bila potpredsjednica HAZU, a 1995. – 2000. tajnica Razreda za društvene znanosti, kao prva žena na tim položajima. Kao potpredsjednica Hrvatske akademije zaslužna je za njezino uključenje u međunarodne znanstvene asocijacije.

Akademkinja Alice Wertheimer-Baletić kazala je da su ona i njezini kolege još 1970-ih godina na temelju procjena i znanstvenih metoda prognozirali što će se dogo-

diti s Hrvatskom ako već tada ne pokrene mjere populacijske politike. „Ako postoji i jedna društvena znanost koja ima futurološko značenje, to je demografija. Imamo sjajne metode rada i projekcije te možemo predviđeti buduću situaciju. Ono što smo tada predviđeli to se i dogodilo: Hrvatskoj nedostaje radna snaga. Hrvatska nikad demografski nije bila u tako teškoj situaciji kao danas. Nikad demografski pokazatelji nisu bili toliko loši: natalitet pada, mortalitet raste te imamo strahovitu emigraciju. Za razliku od 1970-ih i 1980-ih godina, kad su odlazili manje obrazovani pojedinci, s nadom da će se vratiti, danas nam odlaze obrazovani, i to cijele obitelji. Eklatantan je primjer Slavonija, a posebno Vukovar i sela u njegovoj okolini, koja su prazna“, kazala je akademkinja Wertheimer-Baletić poručivši da nije pesimist već realist. (M. L.)

THE BOOK DEMOGRAPHIC THEORY, DEVELOPMENT OF THE POPULATION OF CROATIA AND POPULATION POLICY BY FULL ACADEMY MEMBER ALICA WERTHEIMER-BALETIĆ

On October 19, 2017 the book *Demographic Theory, Development of the Population of Croatia and Population Policy* by Full Academy Member Alicia Wertheimer-Baletić was presented in the palace of the Croatian Academy of Sciences and Arts. The book contains a selection of her papers published in scholarly editions in the period since the 1960s, providing thus not only a review of the demographic themes important then, but also an insight into the development of demographic research, as well as into the outlook for the growth of population in Croatia. The book was published by Meridijani. As stated by Croatian Academy of Sciences and Arts President Zvonko Kusić, Alicia Wertheimer-Baletić is an unimpeachable authority in demography, the like of whom can hardly be matched in other scientific disciplines, and one who also enjoys the huge respect of her pupils. “Back in 1971 she was already drawing attention to the negative demographic bottom line, but society was not ready to react,” said Kusić. He recalled that Wertheimer-Baletić was from 2004 to 2010 a vice-president of the Croatian Academy of

Sciences and Arts, and from 1995 to 2000 had been secretary of the Department for Social Sciences, and was the first woman to occupy these positions. As vice president, she was to be credited with the inclusion of the Croatian Academy in international academic associations.

Alica Wertheimer-Baletić said that she and her colleagues had as early as the 1970s, on the basis of estimates and scientific methods, predicted what would happen in Croatia if measures of population policy were not launched right then. “If there is a single social science that has a futurological significance, it is demography. We have great methods of work and projection, and can foresee the future situation. What we predicted then has come to pass. Croatia is in want of a labour force. Croatia has never been in such a difficult situation as it is today. Never have demographic indicators been so poor: the birth rate is falling, the death rate is rising and we have appalling emigration. Unlike the 1970s and 1980s, when less educated individuals went abroad, hoping to return, today the educated go, with their whole families. A striking example is Slavonia, particularly Vukovar and the villages around it, which are empty,” said Wertheimer-Baletić, adding that she was not a pessimist but a realist.

43. ŠKOLA BIOLOŠKE ANTROPOLOGIJE DR. HUBERT MAVER

Pod visokim pokroviteljstvom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, 23. i 24. listopada 2017. održana je 43. škola biološke antropologije Dr. Hubert Maver na temu *Novi horizonti u antropologiji*. Skup se održao u povodu 25. godišnjice Instituta za antropologiju, 40. godišnjice Europske antropološke asocijacije, 40. godišnjice Hrvat-

skog antropološkog društva i 15. godišnjice studija antropologije na Sveučilištu u Zagrebu. Svoje najnovije znanstvene spoznaje predstavilo je šest svjetski značajnih antropologa iz različitih područja znanosti, među njima i Svante Pääbo, dopisni član HAZU, ravnatelj Instituta za evolucijsku antropologiju Max Planck u Leipzigu, jedan od osnivača paleogenetike te voditelj tima znanstvenika koji je prvi sekvencionirao genom neandertalaca. Skup je otvorio predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić, koji je istaknuo zasluge glavnog tajnika Akademije i predsjednika Hrvatskog antropološkog društva akademika Pavla Rudana za razvoj hrvatske antropologije kao znanosti koju je utemeljio i doveo na svjetsku razinu. Za slugom akademika Rudana 1974. je u Hrvatskoj održan prvi znanstveno-radni skup pod nazivom Škola biološke antropologije. „Rijetko se koji znanstvenik toliko identificira s nekom znanstvenom disciplinom kao akademik Rudan s antropologijom“, rekao je akademik Kusić. Akademik Rudan u svojem se govoru osvrnuo na ranije škole biološke antropologije koje su ugostile mnoge svjetske znanstvenike i koje su znatno pridonijele razvoju antropologije u Hrvatskoj poručivši da su znanstvene spoznaje uvijek bile izvorište napretka čovječanstva, pa tako i u antropologiji, koja proučava „veličanstveno bogatstvo ljudskog roda u njegovoj različitosti“. O radu Instituta za antropologiju govorio je njegov ravnatelj dr. sc. Saša Missoni istaknuvši da je Institut od svojeg osnutka zadržao interdisciplinski holistički pristup u znanstvenoistraživačkom radu, što mu je omogućilo uspostavljanje čvrstih veza sa stručnjacima iz različitih znanstvenih područja. Rezultati kvalitetne suradnje Instituta s najprestižnijim svjetskim sveučilištima i institucijama svrstavaju ga među najbolje znanstvene institute u Hrvatskoj. (M. L.)

THE 43RD DR HUBERT MAVER SCHOOL OF BIOLOGICAL ANTHROPOLOGY

On October 23 and 24, 2017, under the high patronage of the Croatian Academy of Sciences and Arts, the 43rd Dr Hubert Maver School of Biological Anthropology was held, the theme being *New Horizons in Anthropology*. The event was put on to mark the 25th anniversary of the Institute for Anthropology, the 40th anniversary of the European Anthropological Association, the 40th anniversary of the Croatian Anthropological Association and the 15th anniversary of the school of anthropology at the University of Zagreb. Six anthropologists of world renown gave accounts of their recent scientific discoveries; they were from various areas of the science, and included Svante Pääbo, Corresponding Member of the Croatian Academy of Sciences and Arts and director of the Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology in Leipzig, one of the founders of palaeo-genetics and leader of the team of scientists that first sequenced the genome of the Neanderthal people. The meeting was opened by President of the Croatian Academy of Sciences and Arts, Zvonko Kusić, who referred to the achievements of the Secretary General of the Academy, president of the Croatian Anthropological Association Pavao Rudan in the development of Croatian anthropology as a science, which he had founded and brought up to global standards. Thanks to Rudan, in 1974, the first seminar in Croatia entitled School of Biological Anthropology was held. “Seldom has any scientist been so identified with a scientific discipline as has Full Academy Member Rudan with anthropology,” said Kusić. Rudan in his address referred to earlier schools of biological anthropology, which played host to numbers of scientists from around the world, and made important contributions to the development of anthropology in Croatia, saying that scientific knowledge had always been a source of the progress of mankind, and that included anthropology, which studied “the magnificent riches of the human race in all its diversity”. The work of the Institute for Anthropology was spoken of by its director, Dr Saša Missoni, who said that ever since its foundation it had had an interdisciplinary

and holistic approach in scientific research, which enabled it to set up strong links with experts from various scientific areas. The results of the high-quality collaboration of the Institute with some of the most prestigious world universities and institutions placed it among the best scientific institutes in Croatia.

DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA (1900. – 1971.)

U Knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 25. listopada 2017. otvorena je izložba *Povijest Društva hrvatskih književnika 1900. – 1971. iz arhiva Odsjeka za povijest hrvatske književnosti HAZU*. Izložba donosi brojne dokumente koji zorno prikazuju povijest DHK i hrvatske književnosti, kao i prijelomne trenutke za opstojnost Hrvatske. Među ostalim, izloženi su portreti istaknutih hrvatskih književnika, dio njihovih rukopisa te osobni predmeti iz ostavštine Tina Ujevića i Vladimira Nazora, među kojima i Nazorove naočale i rukopis pjesme *Čamac na Kupi*. Arhivski fond Društva hrvatskih književnika čuva se u arhivu Odsjeka za povijest hrvatske književnosti HAZU u 57 arhivskih kutija te obuhvaća oko 10.000 dokumenata od osnutka 1900. do 1971. Arhivsko gradivo sredio je arhivist Odsjeka Željko Trbušić.

Otvarač izložbu, predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić kazao je da Društvo hrvatskih književnika pripada nacionalnim institucijama koje su bile supstitut hrvatske državnosti, uz Sveučilište u Zagrebu, osnovano 1669., Maticu hrvatsku, osnovanu 1842., i Akademiju, osnovanu 1861. Predsjednik Društva hrvatskih književnika Đuro Vidmarović podsjetio je na okolnosti u kojima je Društvo osnovano. „Sve političke mijene i stradanja u Hrvatskoj osjetilo je i Društvo hrvatskih književnika i njegovi članovi kao pojedinci, a tako je i danas“, rekao je Vidmarović. Voditelj Odsjeka za povijest hrvatske književnosti HAZU dr. sc. Tomislav Sabljak, član suradnik HAZU, istaknuo je da je u vrijeme Hrvatskog proljeća DHK u više navrata bio na udaru Udbe, zbog čega je tadašnji tajnik Slavko Mihalić velik dio arhiva Društva prenio u Odsjek za povijest hrvatske književnosti, koji je tada vodio Dragutin Tadijanović, čime je spašeno vrijedno gradivo za povijest DHK. (M. L.)

THE CROATIAN WRITERS' ASSOCIATION (1900-1971)

The Library of the Croatian Academy of Sciences and Arts on October 25, 2017, saw the opening of the exhibition *The History of the Croatian Writers' Association 1900-1971*, which drew on the archives of the Division for the History of Croatian Literature of the Croatian Academy of Sciences and Arts. The exhibition contained very numerous documents vividly showing the history of the Croatian Writers' Association and Croatian literature, as well as watershed moments in the existence of the country. Shown among other things were portraits of prominent Croatian writers, some of their manuscripts and personal objects from the legacies of Tin Ujević and Vladimir Nazor, including the latter's spectacles and the manuscript of the poem *Boat on the Kupa*. The archival fonds of the Croatian Writers Association is kept in the archives of the Division for the History of Croatian Literature of the Croatian Academy of Sciences and Arts, in 57 archive boxes, and it encompasses about 10,000 documents, from the founding in 1900 until 1971. The archival material was arranged by the archivist of the Division, Željko Trbušić.

Opening the exhibition, the President of the Croatian Academy of Sciences and Arts, Zvonko Kusić, said that the Croatian Writers' Association was one of those national institutions that had stood in for Croatian statehood, along with the University, founded in 1669, Matica Hrvatska, founded 1842, and the Academy, founded in 1861. The President of the CWA, Đuro Vidmarović, recalled the circumstances in which the Association had been founded: "All the political changes and losses in Croatia were also felt by the Croatian Writers' Association and its individual members, and it is the same today," said Vidmarović. The head of the Section for the History of Croatian Literature of the Croatian Academy of Sciences and Arts, Dr Tomislav Sabljak, Associate Member of the Croatian Academy of Sciences and Arts, said that at the time of the Croatian Spring the CWA had been under attack several times from the secret police, because of which the then secretary, Slavko Mihalić, had transferred a large part of the archives of the Association

to the Division for the History of Croatian Literature, which was then headed by Dragutin Tadijanović, thus saving the valuable records of the history of the Association.

O PRAVНОМ УРЕЂЕЊУ ГОСПОДАРЕНЈА ОТПАДОМ

U organizaciji Znanstvenog vijeća za državnu upravu, pravosuđe i vladavinu prava Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, 27. listopada 2017. održan je okrugli stol o pravnom uređenju gospodarenja otpadom.

Predsjednik Znanstvenog vijeća i potpredsjednik HAZU akademik Jakša Barbić kazao je da je neodgovorno postupanje s otpadom jedna od najvećih opasnosti za čist i zdrav okoliš. „Hrvatskiski otpad je i europski otpad. Postoje međunarodne regulative o otpadu, sankcije su vrlo oštре i pitanje je hoće li Hrvatska udovoljiti tim zahtjevima na vrijeme, što može imati ozbiljne finansijske reperkusije”, rekao je akademik Barbić spomenuvši primjer Italije, koja je morala platiti 48 milijuna eura kazne jer je u njezinim šumama nađen otpad. Podsetio je da je Hrvatska Ugovorom o pristupanju Europskoj uniji preuzela obveze u pogledu gospodarenja komunalnim otpadom. Upozorio je i na problematiku morskog otpada koji pretvara more u najveće odlagalište otpada uzrokujući probleme ekološke, gospodarske, javne i estetske naravi. Na okruglom stolu analiziran je europski pravni okvir za gospodarenje otpadom, ocijenjena je usklađenost hrvatskoga zakonodavstva i prakse s europskom pravnom stečevinom te su predložena moguća poboljšanja hrvatskog pravnog okvira za to područje. To uključuje i temeljitu analizu odnosa svih dionika u procesu gospodarenja otpadom i njihovih obveza. S obzirom na važnost inspekcijskog nadzora nad gospodarenjem otpadom, raspravljalo se i o njegovoj djelotvornosti. (M. L.)

THE LEGAL FRAMEWORK FOR WASTE MANAGEMENT

Organised by the Research Council for State Administration, Justice and the Rule of Law of the Croatian Academy of Sciences and Arts, on October 27, 2017, a roundtable was held concerning the legal framework for waste management.

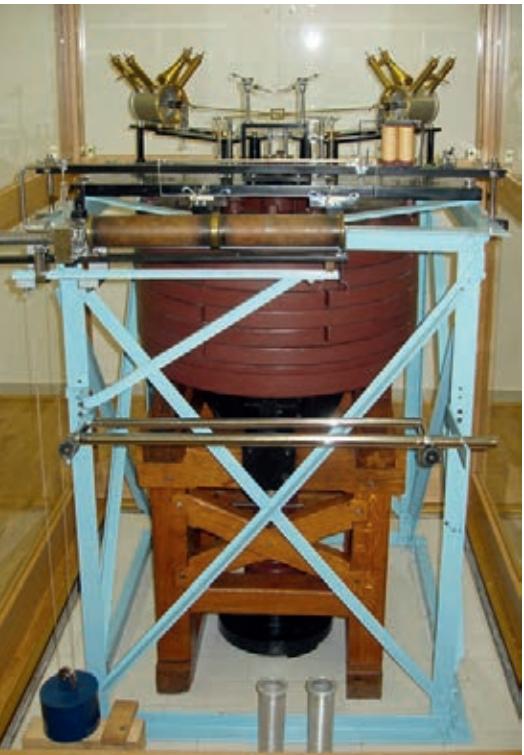

The President of the Research Council and Vice-President of the Croatian Academy of Sciences and Arts Jakša Barbić said that irresponsible procedures with waste were one of the biggest perils in the way of a clean and healthy environment. “Croatian waste is European waste. There are international laws about waste, the penalties are very severe and the big question is whether Croatia is going to meet these demands in time, with the danger of serious financial repercussions,” said Barbić, adducing the example of Italy, which had had to pay 48 million euro in fines, for waste was found in its forests. He recalled that Croatia, in the European Union Accession Treaty, had taken on certain obligations with respect to the management of municipal waste. He drew attention to the question of marine waste, which was turning the sea into the biggest dump of waste, causing problems of an ecological, economic, public and aesthetic nature. At the roundtable, the European legal framework of waste management was analysed, the conformity of Croatian legislation and practice with the *acquis* was assessed, and possible improvements for the Croatian legal framework in this area were proposed. This includes a fundamental analysis of the relations of all the stakeholders in the waste management process and their responsibilities. Because of the importance of the inspection and supervision of waste management, their effectiveness was also discussed.

SATELITSKO PRAĆENJE POMAKA TLA

U organizaciji Razreda za prirodne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Hrvatskog povjerenstva za geodeziju i geofiziku, 27. listopada 2017. održana je

radionica *Satelitsko praćenje pomaka tla uzrokovanih potresima i nekim drugim procesima*. Na radionicici, koju su moderirali akademik Mirko Orlić i prof. dr. sc. Marijan Herak, član suradnik HAZU, raspravljeno je u kojoj su mjeri nove metode praćenja seizmičnosti usvojene u Hrvatskoj, jesu li vremenski nizovi registrirani takvima metodama dovoljno dugi za istraživanje Zemljine dinamike i je li postignuta sinergija klasičnih i novih metoda. Seizmička je aktivnost u Hrvatskoj jako izražena, a klasičnim metodama praćenja tijekom posljednjih su nekoliko desetljeća pridružene i nove, satelitske metode. Raspravljalo se o primjeni geodetskih satelitskih metoda, kao što su *Global Positioning System (GPS)*, *Interferometric Synthetic Aperture Radar (InSAR)* te *Sub-Pixel Optical Matching* u određivanju deformacije Zemljine površine prije, za vrijeme i nakon potresa. Osnovni cilj takvih istraživanja jest objašnjenje fizičko-mehaničkih procesa koji se događaju unutar Zemljine kore za vrijeme trajanja potresa, kao i u razdobljima između potresa. Predstavljen je i geodetsko-geodinamički projekt *Geodinamička GPS mreža Grada Zagreba*, pokrenut 1997., kojim je dobiven visokoprecizni detaljni model recentnih površinskih pomaka. U planu je nastavak i proširenje istraživanja i na ostala seizmički aktivna područja u Hrvatskoj, napose na područja Rijeke i Dubrovnika. (M. L.)

SATELLITE MONITORING OF SHIFTS OF THE EARTH'S SURFACE

On October 27, 2017, organised by the Department for Natural Sciences of the Croatian Academy of Sciences and Arts and the Croatian Commission for Geodesy and Geophysics, a workshop on Satellite Monitoring of Shifts of the Earth's Surface caused by earthquakes and other processes was held. At the workshop, moderated by Full Academy Member Mirko Orlić and Professor Marijan Herak, PhD, Associate Member of the Croatian Academy of Sciences and Arts, there was discussion about the extent to which new methods of monitoring seismicity have been taken on board in Croatia, and whether the time series registered with such methods are long enough for research into the Earth's dynamics and whether a synergy of classical and new methods had been achieved. There is pronounced seismic activity in Croatia, and during the last several decades, new, satellite, methods have been joined to the classical methods of monitoring. There was discussion of the application of geodetic satellite methods, such as global positioning system (GPS), interferometric synthetic aperture radar (InSAR) and sub-pixel optical matching methods in the determination of the deformation of the surface of the earth before, during and after an earthquake. The basic objective of such research is the explanation of the physical and mechanical processes happening within the Earth's crust during earthquakes, and in the periods between earthquakes. Also, there was a presentation of the geodetic-geodynamic project the Geodynamic GPS Net of the city of Zagreb, launched in 1997, which has provided a highly precise and detailed model of recent movement of the surface. It is planned to continue the research and expand it to other seismically active areas in Croatia, particularly in the Rijeka and Dubrovnik areas.

NAGRADA DRAGUTIN TADIJANOVIC PJESNIKU GORANU GATALICI

Hrvatski pjesnik Goran Gatalica primio je 3. studenog 2017. Nagradu *Dragutin Tadijanović* koju dodjeljuje Zaklada Hrvatske

akademije znanosti i umjetnosti. Svečanost dodjele Nagrade održana je u Slavonskom Brodu u sklopu tradicionalne manifestacije *Sjećanje na Dragutina Tadijanovića* uoči 112. rođendana toga istaknutog hrvatskog pjesnika, a laureatu ju je uručio predsjednik Upravnog odbora Zaklade HAZU akademik Velimir Neidhardt, uz nazočnost ravnateljice Zaklade HAZU Marine Štancl te akademika Dubravka Jelčića.

Goran Gatalica rođen je 1982. u Virovitici. U Zagrebu je završio Prirodoslovno-matematički fakultet, studij za profesoru fizike i kemije i diplomiranog inženjera kemije. Piše poeziju i prozu na kajkavskom dijalektu i hrvatskom standardu, kao i haiku poeziju. Prvi radovi obavljeni su mu u časopisima *Modra lasta*, *Klasje* i *Vrela* te u knjizi *Hrvatska u srcu djeteta*, a kasnije je objavljivao u zajedničkim zbirkama i zbornicima, u časopisima *Književna Rijeka*, *Hrvatski kajkavski kalendar*, *Riječi*, *Hrvatsko slovo*, *Vrela*, *Autsajderski fragmenti*, *Vijenac*, *Republika*, *Nova Istra*, *Poezija* te u Antologiji 21. stoljeća hrvatskoga urbanog pjesništva u Osijeku i međunarodnoj dvojezičnoj (rumunjsko-engleskoj) antologiji *The light singing*. Dobitnik je nekoliko desetaka priznanja i nagrada za poeziju i haiku, od kojih se ističe nagrada Dana hrvatske knjige *Slavić* – Društva hrvatskih književnika za najbolji knjigom objavljeni prvijenac u 2014., odnosno za zbirku pjesama *Krucijalni test* u izdanju Ogranka Matice hrvatske u Daruvaru. (M. L.)

THE DRAGUTIN TADIJANOVIC PRIZE GOES TO POET GORAN GATALICA

On November 3, 2017, the Croatian poet Goran Gatalica received the Dragutin Tadijanović Prize, awarded by the Croatian

Academy of Sciences and Arts Foundation. The prize presentation ceremony was held in Slavonski Brod as part of the traditional event *Remembering Dragutin Tadijanovic*, on the eve of the 112th birth date of this distinguished Croatian poet. The laureate was given the prize by the President of the Croatian Academy of Sciences and Arts Foundation Board of Management Velimir Neidhardt; also present were the director of the Foundation Marina Šanci and Full Academy Member Dubravko Jelčić.

Goran Gatalica was born in 1982 in Virovitica. In Zagreb he took a degree from the Mathematics and Science Faculty, physics and chemistry teachers course, and took the degree in chemistry. He writes poetry and prose in the Kaikavian dialect and in standard Croatian. He also writes haiku. His first works were published in the magazines *Modra lasta*, *Klasje* and *Vrela* as well as in the book *Croatia in the Heart of a Child/Hrvatska u srcu djeteta*, and later he also published in collections, miscellanies, books of proceedings and in the magazines *Književna Rijeka*, *Hrvatski kajkavski kolendar*, *Riječi*, *Hrvatsko slovo*, *Vrela*, *Autsajderski fragmenti*, *Vijenac*, *Republika*, *Nova Istra*, *Poezija* as well as in the *Antologija 21. stoljeća hrvatskoga urbanog pjesništva* in Osijek and in the international bilingual (Romanian-English) anthology *The Light is Singing*. He has won several dozens of prizes and mentions for poetry and haiku. Particularly worthy of mention is the Croatian Book Days Slavić Prize of the Croatian Writers' Association for the best first book published in 2014, the collection of poems *Krucijalni test* published by the Daruvar branch of Matica hrvatska.

SVJETSKI DAN ROMSKOG JEZIKA

U palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 3. studenoga 2017. održano je središnje obilježavanje Svjetskog dana romskog jezika u organizaciji Saveza Roma u Republici Hrvatskoj *Kali Sara*, koji je ujedno proslavio i svoju desetu godišnjicu. Proslavi je nazočio predsjednik Hrvatskog sabora Gordan Jandroković, koji je izrazio zadovoljstvo što se taj važni dan za romsku zajednicu već treći put obilježava u Hrvatskoj akademiji. Podsetio je da se Romi u Hrvatskoj prvi put spominju godine 1362.,

u jednom dubrovačkom trgovačkom spisu te da je Hrvatski sabor 2012., kao prvi među svjetskim parlamentima, proglašio dan 5. studenoga Danom romskog jezika, što je 2015. priznao i UNESCO. Potpredsjednik HAZU akademik Jakša Barbić kazao je da je Hrvatska akademija čuvar nacionalnog identiteta, ne samo većinskog naroda nego i svih drugih koji s njim čine jednu cjelinu. „Romi već sedam stoljeća žive u Hrvatskoj i opstali su unatoč nedaćama kao jedna od najstarijih autohtonih nacionalnih manjina. Oni su integrirani u hrvatsko društvo i riječ je o životu, a ne o suživotu“, rekao je akademik Barbić.

Saborski zastupnik za romsku nacionalnu manjinu Veljko Kajtazi poručio je da se Romi trebaju jače uključiti u politički i društveni život i upoznati se s funkcioniranjem sustava. Skup je pozdravio i predsjednik Međunarodne romske unije Normund Rudevič, koji je zahvalio Hrvatskoj što je prva u svijetu priznala romski jezik kao jedan od službenih manjinskih jezika. Podsetio je da su Romi svoj jezik sačuvali tako što su ga stoljećima prenosili usmeno, za razliku od primjerice Židova, i istaknuo da se svijet danas treba upoznati i s romskom filozofijom, dok bi na svjetskoj razini trebalo donijeti ustav romskog naroda. Profesor romskog jezika na Odsjeku za indologiju i dalekoistočne studije na Filozofском fakultetu Sveučilišta u Zagrebu dr. sc. Ljatif Demir iznio je podatke prema kojima danas ima od šest do osam milijuna govornika romskog jezika, od čega ih 60 posto živi u zemljama jugoistočne Europe. „Romski jezik čuje se na prostoru od Izmira do Helsinki. Romi iz Pertha u Australiji i iz Ciudad Mexica imaju 80 posto jezične kompatibilnosti, dok u nekim državama nema kompatibilnosti između dva susjedna mesta“, rekao je Demir. (M. L.)

WORLD ROMANI DAY

In the Palace of the Croatian Academy of Sciences and Arts, on November 3, 2017, the main celebration of World Romani Day was held, organised by Kali Sara, the Federation of Roma in the Republic of Croatia, which was at the same time celebrating its tenth anniversary. Present at the celebration was Gordan Jandroković, president of the Croatian Parliament, who said how pleased

he was that this important day for the Romani community was being marked for the third time already in the Croatian Academy of Sciences and Arts. He recalled that the Roma were first mentioned in Croatia in 1362 in a Ragusan trading document, and that the Croatian Parliament in 2012, the first among the world parliaments, pronounced November 5 World Romani Day, which was recognised by UNESCO in 2015. Vice President of Croatian Academy of Sciences and Arts Jakša Barbić said that the Croatian Academy was the custodian of the national identity, but not only of the majority nation, but of all those that with it make up the whole. “The Roma have lived seven centuries in Croatia, and managed to survive, in spite of all the troubles, as one of the oldest indigenous national minorities. They are integrated into Croatian society, and the word to be used here is life, not coexistence,” said Member Barbić.

Parliamentary representative for the Roma national minority Veljko Kajtazi said that the Roma had to get more deeply involved in political and social life and get to know the functioning of the system. The assembly was greeted by the president of the International Romani Union, Normund Rudevič, who thanked Croatia for being the first in the world to recognise Romani as one of the official minority languages. He reminded everyone that the Roma had kept their language, transmitting it orally, for centuries, unlike the example of the Jews, and said that the world today had to get to know Roma philosophy, and that at the world level a constitution of the Roma people had to be adopted. Professor of Romani at the Department of Indology and Far Eastern Studies at the Faculty of Humanities and Social Sciences in Zagreb University Dr Ljatif Demir produced data according

to which there are today some six to eight million speakers of Romany, 60% of whom live in the countries of SEE. "Romani is to be heard from Izmir to Helsinki. Roma from Perth in Australia to Ciudad Mexico are 80% linguistically compatible, while in some states two neighbouring towns will not compatible at all," Demir said.

BOLESTI ŠITINJAČE

U organizaciji Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Hrvatskog društva za štitinjaču i Hrvatske udruge za bolesti štitinjače, 7. studenoga 2017. održan je znanstveni sastanak *Klinička obilježja hipotireoze* te je ujedno obilježena 10. obljetnica osnutka Hrvatske udruge za bolesti štitinjače. Uvodno predavanje o hipotireozi održao je akademik Zvonko Kusić, predsjednik HAZU, koji je ujedno i predsjednik Hrvatskog društva za štitinjaču te počasni predsjednik Hrvatske udruge za bolesti štitinjače.

Hipotireoza je najčešći poremećaj funkcije štitinjače s prevalencijom 1 – 2% u žena te 0,2% u muškaraca, stanje hipometabolizma uslijed smanjene funkcije štitinjače koje dovodi do izostanka učinka hormona štitinjače u stanicama. Bolesti štitinjače vrlo su česte u populaciji, osobito u starijih žena. Pogađaju milijune osoba širom svijeta, utječu na svakodnevni život i aktivnosti, uzrok su značajnih poremećaja zdravstvenog stanja i smanjuju kvalitetu života. Svaka deseta žena starija od 50 godina ima blaži oblik hipofunkcije štitinjače, pa je hipotireoza danas najčešći poremećaj funkcije štitinjače. Zbog nespecifičnosti simptoma, često ostaje neprepoznata jer se pripisuje starenju. Stoga laboratorijska dijagnostika ima ključnu ulogu za postavljanje dijagnoze kako bi se pravovremeno započelo nadomjesno liječenje. Najčešći uzrok hipotireoze u svijetu još je uvijek nedostatan unos joda. Supklinička

hipotireoza javlja se pak u 8% žena i 3% muškaraca.

Akademik Kusić podsjetio je da je novi Zakon o jodiranju soli iz 1996. doveo do eliminacije gušavosti i drugih poremećaja uzrokovanih nedostatkom joda od kojih je najvažnije zaostajanje u psihomotoričkom razvoju. Pritom je istaknuo važnost djelovanja Hrvatske udruge za bolesti štitinjače koja služi kao transfer struke prema pacijentima koje liječnici smatraju svojim partnerima, što je osobito važno zbog sve većeg korištenja alternativne medicine u dijagnostici i terapiji.

O djelovanju Hrvatske udruge za bolesti štitinjače govorila je njezina predsjednica Verica Mešić. Udrugu je osnovalo Hrvatsko društvo za štitinjaču, pod čijim pokroviteljstvom i danas djeluje, kao i uz potporu Klinike za onkologiju i nuklearnu medicinu KBC-a *Sestre milosrdnice*, koja je i referentni centar za bolesti štitinjače Ministarstva zdravstva. Udruga okuplja oboljele od bolesti štitinjače i članove njihovih obitelji te se bavi organiziranjem seminara i skupova radi edukacije i međusobne pomoći, informiranjem javnosti o novim i naprednijim metodama liječenja bolesti štitinjače, razvijanjem programa međunarodne suradnje, suradnjom sa zdravstvenim i drugim organizacijama, izdavanjem knjiga i časopisa te jačanjem suradnje sa srodnim organizacijama u Hrvatskoj i izvan nje. (M. L.)

THYROID ILLNESSES

On November 7, 2017, a conference on Clinical Characteristics of Hypothyroidism was held, organised by the Croatian Academy of Sciences and Arts, the Croatian Thyroid Association and the Croatian Association for Thyroid Illnesses. The conference also marked the 10th anniversary of the founding of the Croatian Association for Thyroid Illnesses. An introductory lecture about hypothyroidism was given by Zvonko Kusić, President of the Croatian Academy of Sciences and Arts, who is also president of the Croatian Thyroid Association and honorary president of the Croatian Association for Thyroid Illnesses.

Hypothyroidism is the most common disturbance of thyroid function, with a prevalence of 1-2% among women and 0.2% among men, a state of hypometabo-

lism as a result of diminished thyroid function that results in the absence of thyroid hormone effect in the cells. Thyroid conditions are very common in the population, particularly in older women. They affect millions of persons worldwide, affect everyday life and activity, lead to important disturbances of the state of health and diminish quality of life. Every tenth woman older than 50 has a mild form of thyroid hypofunction, and hypothyroidism is today the most frequent disturbance of thyroid function. Because the symptoms are non-specific, it often goes unrecognised, for it is ascribed to ageing. Hence laboratory diagnostics have a key role in the prompt starting of replacement therapy. The most common reason for hypothyroidism in the world is still insufficient intake of iodine. Subclinical hypothyroidism appears in 8% of women and 3% of men.

Kusić recalled that the new Salt Iodising Law of 1996 resulted in the elimination of goitre and other disturbances caused by lack of iodine, the most important of which was psychomotor retardation. He pointed out the importance of the activity of the Croatian Association for Thyroid Illnesses, which effectuates transfer of knowledge from discipline to patients, whom physicians consider partners, which is particularly important because of the increased use of alternative medicine in diagnostics and therapy.

The president of the Croatian Association for Thyroid Illnesses, Verica Mešić, spoke of the work of the association. It was founded by the Croatian Thyroid Association, under the patronage of which it still operates, with the support of the Clinic for Oncology and Nuclear Medicine of the Sisters of Mercy Clinical Hospital Centre, the Ministry of Health's reference centre for thyroid diseases. The association is a forum for thyroid disease patients and members of their families and deals with the organisation of seminars and conferences for the sake of education and mutual help, to inform the public about new and advanced methods of treating thyroid conditions, the development of a programme of international collaboration, collaboration with healthcare and other organisations, publication of books and journals and reinforcement of collaboration with similar organisations inside and outside Croatia.

ZNANSTVENI SKUP O MILORADU MEDINIU

Znanstveni skup o Miloradu Mediniju održan je 9. – 11. studenoga 2017. u Zagrebu i Dubrovniku, pod pokroviteljstvom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i u organizaciji Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu. Suorganizatori su bili: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, Sveučilište u Zadru, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Ogranak Matice hrvatske Varaždin i Hrvatsko filološko društvo iz Zagreba. To je šesnaesti znanstveni skup u nizu *Hrvatski književni povjesničari*, što ga uspješno, već dvadeset godina (od 1997.), organiziraju navedeni organizatori. Znanstvene pretpostavke održavanja tog i svih ostalih skupova u nizu ostvaruju se istoimenim projektom što se izrađuje u Akademijinu Odsjeku za povijest hrvatske književnosti.

Na znanstvenom skupu o Miloradu Mediniju, održanom u Preporodnoj dvorani HAZU u Zagrebu i u Međunarodnom središtu hrvatskih sveučilišta u Dubrovniku, sudjelovalo je tridesetak znanstvenika iz Hrvatske (Zagreb, Dubrovnik, Osijek, Rijeka, Zadar, Split, Pula, Varaždin) i inozemstva (SAD, Ukrajina, Italija, BiH). Sumirajući postignuća ostvarena na skupu, s pravom

se može zaključiti da je zajedničkim nastojanjima svih sudionika znanstvenoga skupa kvalitetno valorizirano znanstveno nasljeđe uglednoga hrvatskog književnoga povjesničara Milorada Medinija, autora jedne od prvih sinteza povijesti hrvatske književnosti te niza istaknutih rasprava o različitim temama vezanim uz hrvatsku književnost i kulturu, osobito onih vezanih uz Dalmaciju i Dubrovnik.

Poslije svakog znanstvenog skupa u nizu *Hrvatski književni povjesničari* objavljen je zbornik znanstvenih radova s priopćenjima održanim na skupu. Do sada je tako objavljeno petnaest zbornika, a šesnaesti zbornik u tom nizu posvetit će se Miloradu Mediniju. Kako je Milorad Medini rođen 1874., a umro 1938., organizatori namjeravaju 80. godišnjicu njegove smrti 2018. obilježiti zbornikom radova s priopćenjima iznesenima na znanstvenom skupu. (A.S.K.)

CONFERENCE ABOUT MILORAD MEDINI

A conference about Milorad Medini was held from November 9 to 11, 2017, in Zagreb and Dubrovnik, enjoying the patronage of the Croatian Academy of Sciences and Arts and organised by the Croatian Studies Centre of Zagreb University. Joint organisers were the Faculty of Humanities and Social Sciences of Zagreb University, the Faculty of Humanities and Social Sciences of the Josip Juraj Strossmayer University in Osijek, Zadar University, Juraj Dobrila University of Pula, the Varaždin branch of Matica Hrvatska and the Croatian Philological Association of Zagreb. This was the sixteenth conference in the Croatian Literary Historians series, which has been organised with great success for twenty years (since 1997) by the same organisers. The premises for the holding of this conference and all the others in the series are realised in the project of the same name elaborated in the Croatian Academy of Sciences and Arts Division for the History of Croatian Literature.

At the conference about Milorad Medini held in the Revival Hall of the Croatian Academy of Sciences and Arts in Zagreb and in the International Croatian Universities Centre in Dubrovnik, some thirty scholars from Croatia (Zagreb, Dubrovnik,

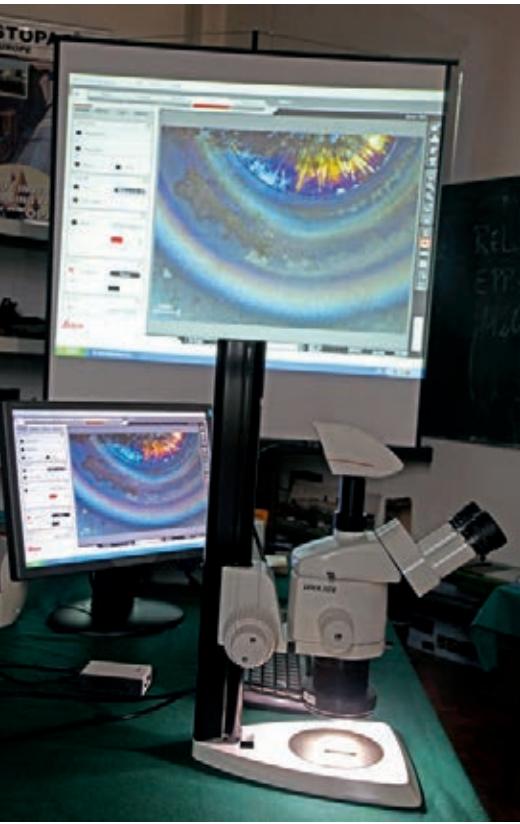
Osijek, Rijeka, Zadar, Split, Pula, Varaždin) and from abroad (the USA, Ukraine, Italy and Bosnia and Herzegovina) took part. Summing up the achievements of the conference it can justly be concluded that with the combined efforts of all the participants in the conference the scholarly legacy of the distinguished Croatian literary historian Milorad Medini was fittingly appraised. Medini was the author of one of the first syntheses of the history of Croatian literature, and of a number of excellent treatises about different topics related to Croatian literature and culture, particularly those related to Dubrovnik and Dalmatia.

After each conference in the Croatian Literary Historians series, a volume of proceedings of the papers read at the conference is published. So far, fifteen volumes of proceedings have been published. Since Milorad Medini was born in 1874 and died in 1938, the organisers intend to commemorate the 80th anniversary of his death with a volume of proceedings containing communications presented at the conference.

NACIONALNA ISTRAŽIVAČKA I INOVACIJSKA INFRASTRUKTURA

U organizaciji Znanstvenog vijeća za istraživačku infrastrukturu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Hrvatskog strateškog foruma za istraživačku infrastrukturu, 16. studenog održano je savjetovanje o provedbi cilja Nacionalne istraživačke i inovacijske infrastrukture s javnim pristupom. Kako se navodi u Strategiji znanosti, obrazovanja i tehnologije, istraživačka infrastruktura uključuje opremu, dobra i sredstva kojima se služi istraživačka zajednica za provođenje istraživanja. Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić upozorio je na nedovoljno osvješćivanje hrvatske znanstvene javnosti o europskoj znanstvenoj infrastrukturi, dok je predsjednik Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj prof. dr. sc. Ivo Družić upozorio na nedovoljno ulaganje u modernu znanstvenu opremu u zadnjih desetak godina.

Akademik Vladimir Bermanec istaknuo je važnost djelovanja Hrvatskoga strateškog foruma koji bi trebao izraditi smjernice za istraživačku infrastrukturu koje bi bile usklađene s europskim. (M. L.)

THE NATIONAL RESEARCH AND INNOVATION INFRASTRUCTURE

On November 16, a seminar on the implementation of the goals of the National Research and Innovation Infrastructure with Public Access was held, organised by the Scientific Council for Research Infrastructure of the Croatian Academy of Sciences and Arts. As is stated in the Science, Education and Technology Strategy, research infrastructure includes the equipment, goods and means used by the research community for the conduct of research. Croatian Academy of Sciences and Arts President Zvonko Kusić pointed out the inadequate inwardness of the Croatian science public with the European scientific infrastructure, while the President of the National Council for Science, Higher Education and Technological Development Professor Ivo Družić, PhD, referred to the insufficient investment in modern scientific equipment of the last ten or so years. Full Academy Member Vladimir Bermanec highlighted the importance of the activity of the Croatian Strategic Forum, which is tasked with working out guidelines for a research infrastructure compatible with that of Europe.

KROATOLOŠKI OGLEDI TIHOMILA MAŠTROVIĆA

U Preporodnoj dvorani Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 20. studenoga 2017. predstavljena je knjiga *Kroatološki ogledi* književnog povjesničara i kritičara prof. dr. sc. Tihomila Maštrovića, znanstvenog savjetnika u Akademijinu Odsjeku za povijest hrvatske književnosti. Knjigu je objavio izdavač Leykam International i u njoj se donose radovi vezani uz književnoznanstveni projekt *Hrvatski književni povjesničari* (prilozi o Ivanu Kukuljeviću Sakcinskom, Ivi Frangešu, Antunu Barcu i Đuri Šurminu), slijede prilozi u kojima se komentira međunarodno priznanje hrvatskog jezika ostvareno 2008., a neki su radovi posvećeni književnim opusima hrvatskih književnika Milana Begovića, Ante Tresića Pavičića, Niko Andrijaševića i Joje Ricova te austrijske književnice hrvatskoga podrijetla Paule pl. Preradović. Objavljeni su i prilozi vezani uz sudbinu hrvatske knjige (*Croatica Mechitaristica, Nikola Benčić – osnivač i promicatelj zbirki knjiga gradičanskih Hrvata u Hrvatskoj i Otpor memoricidu: Zbirka knjiga o Domovinskom ratu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*) te ostali prilozi: o Novigradu i novogradskom kraju u prirodoslovnom putopisu Spiridiona Brusine, o znanstvenim interesima Vjekoslava Maštrovića u svjetlu njegove bibliografije i prilog o *Susretima*, časopisu Hrvatsko-češkog društva. Radi se o kroatističkim esejima i raspravama u kojima se teme obrađuju na filološki način, u najvećem dijelu književnopovijesni i književnokritički, no kako se u pristupu primjenjuju i komparativnokroatistički postupci, valja ih smatrati kroatološkim prilozima.

Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić istaknuo je Maštrovićeve zasluge za priznanje hrvatskoga jezika u međunarodnoj bibliotečnoj klasifikaciji 2008., što se smatra međunarodnim priznanjem hrvatskog jezika, čime je omogućeno da hrvatski jezik postane službeni jezik Europske unije. Maštrović je kazao da je odobrenje zasebnog koda za hrvatski jezik u međunarodnom ISO sustavu imalo dalekosežne učinke; istaknuo je i da ta tri dragocjena slova *brv*, poput JMBG-a ili OIB-a za pojedinca, čine hrvatski jezik osobom, jedinstvenom i samosvojnom te da je time ujedno i „brat-

ski“ zagrljaj sa srpskim jezikom popustio na čvrstini. (M. L.)

THE KROATOLOŠKI OGLEDI OF TIHOMIL MAŠTROVIĆ

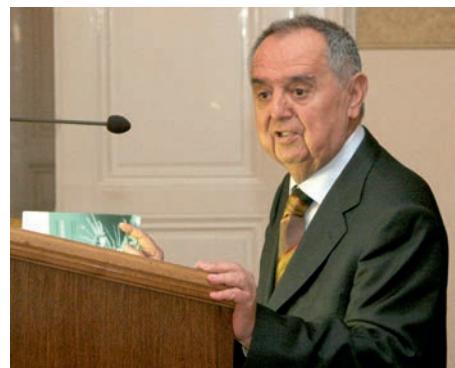
In the Revival Hall of the Croatian Academy of Sciences and Arts, on November 20, 2017, the book *Kroatološki ogledi* [Essays on Croatian Studies] was presented, the work of literary historian and critic Professor Tihomil Maštrović, PhD, senior research scholar in the Academy's Department for the History of Croatian Literature. The book was published by Leykam International, and it includes papers related to the literary studies project *Croatian Literary Historians* (with articles about Ivan Kukuljević Sakcinski, Ivo Frangeš, Antun Barac and Đuro Šurmin), after which there are chapters commenting on the international recognition of the Croatian language, which came in 2008, while some papers are dedicated to the literary oeuvres of Croatian writers Milan Begović, Ante Tresić Pavičić, Niko Andrijašević and Joja Ricov, and Austrian writer of Croatia origins Paula von Preradović. In addition there are essays related to the fate of the Croatian book (*Croatica Mechitaristica, Nikola Benčić – osnivač i promicatelj zbirki knjiga gradičanskih Hrvata u Hrvatskoj* [CM, Nikola Benčić – founder and promoter of collections of books of Burgenland Croats in Croatia and *Otpor memoricidu: Zbirka knjiga o Domovinskom ratu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* [Resistance to Memoricide: Collection of books about the Homeland War in the National and University Library in Zagreb]), as well as a number of other pieces: about Novigrad and its region in the natural history travelogue of Spiridion Brusina, the scientific

interests of Vjekoslav Maštrović in the light of his bibliography and an essay about *Susreti*, the journal of the Croatian-Czech Society. These are essays and discussions about Croatian studies in which the topics are treated in a philological manner, in the most part in terms of literary history and criticism, but since the approach also uses the procedures comparative Croatian studies, they have to be considered contributions to Croatology.

President of the Croatian Academy of Sciences and Arts Zvonko Kusić highlighted the credit to be given to Maštrović for the recognition of the Croatian language in the international library classification in 2008, which can be considered the international recognition of the existence of a separate Croatian language, thus preparing the way for Croatian to become an official language of the European Union. Maštrović said that the approval of a special code for Croatian in the international ISO system had far-reaching consequences: these three precious letters *hrv*, like a CRN or PIN for an individual, made Croatian a person, unique and individual, and at the same time loosened the fraternal embrace of Serbian.

5. ZNANSTVENI SASTANAK TUMORI PROSTATE

U organizaciji Razreda za medicinske znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Zaklade *Onkologija*, 24. studenog 2017. održan je 5. znanstveni sastanak *Tumori prostate*. Skup je bio posvećen nedavno preminulom prof. dr. sc. Mirku Šamiji, inicijatoru znanstvenih sastanaka o tumorima prostate i osnivaču Zaklade *Onkologija*. Na njegove zasluge za hrvatsku onkologiju i medicinu u cijelini podsjetio je predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić kazavši da je zahvaljujući Šamiji on-

kologija kao grana medicine dobila svoju prepoznatljivost. Istaknuo je i njegove javnozdravstvene akcije usmjerene na suzbijanje tumora i karcinoma kojima je obilježio cijelo jedno razdoblje. O životu i djelu Mirka Šamije i njegovu prinosu hrvatskoj onkologiji opširnije je govorio predstojnik Klinike za onkologiju KBC-a Zagreb prof. dr. sc. Željko Kaštelan istaknuvši znanstvenikov multidisciplinarni pristup liječenju tumora i karcinoma.

Na znanstvenom sastanku održano je 12 predavanja o novostima u dijagnostici i liječenju tumora prostate u četiri tematska bloka, uz prikaze uroloških i onkoloških bolesnika o kojima su raspravljeni urolozi, patolozi i klinički onkolozi. Raspravljaljeno se o kliničkoj primjeni epigenetskih/genetskih promjena, primjeni PSMA i CT-a te novostima u patohistologiji vezanimi uz intraduktalni karcinom prostate. (M. L.)

THE 5TH PROSTATE TUMOURS SCIENTIFIC MEETING

As organised by the Department for Medical Science of the Croatian Academy of Sciences and Arts and the Oncology Foundation, on November 24, 2017, the 5th Prostate Tumours Scientific Meeting was held. The gathering was dedicated to the late Professor Mirko Šamija, PhD, initiator of scientific meetings about prostate tumours and the founder of the Oncology Foundation. President of the Croatian Academy of Sciences and Arts Zvonko Kusić spoke of his services to Croatian oncology and medicine as a whole, saying that it is thanks to Šamija that oncology, as a branch of medicine, had obtained its own particular recognisability. He referred to his public health campaigns directed at subduing tumours and carcinomas, leaving a mark on the whole of a period. The head of the Clinic for Oncology of Zagreb CHC Professor Željko Kaštelan, PhD, spoke of the life and work of Mirko Šamija and his contribution to Croatian oncology at greater length laying stress on the scientist's multidisciplinary approach to the treatment of tumours and carcinomas.

The meeting featured 12 lectures on new approaches in the diagnosis and treatment of prostate cancer in four thematic blocks, with depictions of urology and oncology pa-

tients, discussed by urologists, pathologists and clinical oncologists. There was discussion of the clinical application of epigenetic-genetic changes, the application of PSMA CT and novelties in histopathology related to intraductal prostate carcinoma.

POSJET DRAGANA ČOVIĆA

Predsjednik Predsjedništva Bosne i Hercegovine Dragan Čović posjetio je 1. prosinca 2017. Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti, gdje ga je primio predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić. Čović je govorio o naporima koje on kao hrvatski član Predsjedništva Bosne i Hercegovine i ostale institucije bosanskohercegovačkih Hrvata poduzimaju na očuvanju opstojnosti i identiteta hrvatskog naroda u BiH. U razgovoru je zaključeno da je u tom smislu nužna suradnja s institucijama u Hrvatskoj.

Predsjednik Čović razgledao je i Baščansku ploču te repliku Škrinje svetog Šimuna iz Zadra koju je 1380. dala izraditi hrvatska i ugarska kraljica Elizabeta, kći bosanskog bana Stjepana II. Kotromanića. (M. L.)

THE VISIT OF DRAGAN ČOVIĆ

The President of the Presidency of Bosnia and Herzegovina Dragan Čović visited the Croatian Academy of Sciences and Arts on December 1 2017 and was received by the President of the Croatian Academy of Sciences and Arts Zvonko Kusić. Čović spoke of the efforts that he, as Croatian member of the Presidency of Bosnia and Herzegovina, and other institutions of Bosnia and Herzegovina Croats were making to preserve the being and identity of the Croatian people in Bosnia and Herzegovina. In the talks it was concluded that from this point of view collaboration with institutions in Croatia were indispensable.

President Čović viewed the Baška Tablet and a replica of the Chest of St Simeon from Zadar the making of which was commissioned in 1380 by Queen Elizabeth of Croatia and Hungary, daughter of the Ban of Bosnia, Stjepan II Kotromanić.

DVADESET GODINA HRVATSKOG STVARNOUPRAVNOG UREĐENJA – STANJE I PERSPEKTIJE

U organizaciji Znanstvenog vijeća za državnu upravu, pravosuđe i vladavinu prava Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, 6. prosinca 2017. održan je okrugli stol na temu *Dvadeset godina hrvatskog stvarnopravnog uređenja – stanje i perspektive*. Na skupu je analiziran Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima i njegova današnja uloga u odnosu na vrijeme prije dvadeset godina, kad je stupio na snagu, te se govorilo o potrebi njegove modernizacije. Analiziran je i razvoj sudske prakse i zaživljavanje novih stvarnopravnih instituta u praksi. Spomenut je i razvoj modernih tehnologija i načina poslovanja koji zahtijeva ozbiljnu raspravu o mogućim pravcima dalnjeg razvoja pravnog prometa, zemljišnih knjiga i drugih evidencija nekretnina.

Na okruglom stolu sudjelovao je i ministar pravosuđa i izaslanik premijera Andreja Plenkovića Dražen Bošnjaković, koji je kazao da se osnove stvarnog prava nisu mijenjale već su uglavnom bile tehničkog karaktera. Po njegovim riječima, o važnosti načina na koji je regulirano stvarno pravo govoriti podatak da je više od 90 posto građana Hrvatske vlasnicima nekretnina. Upozorio je da postoji dualizam postupaka između katastra i zemljišnih knjiga, ali da je rješenje tog pitanja „na dobrom putu“.

O namjerama, postignućima, uspjesima i neuspjesima stvarnopravnog uređenja u hrvatskom pravnom poretku govorio je prof. dr. sc. Nikola Gavella, *professor emeritus* Sveučilišta u Zagrebu, koji je kazao da je privatizacija kompromitirala proces pretvorbe društvenog u privatno vlasništvo, a time i stvarnopravno uređenje.

Predsjednik Ustavnog suda Republike Hrvatske dr. sc. Miroslav Šeparović govorio je o ustavnom jamstvu prava vlasništva kazavši da je Ustavni sud svojim odlukama ispravio brojne nepravde te da svoja izgrađena stajališta i praksu mora ustaliti u svim predmetima koji se odnose na stvarnovlasničku problematiku. Podsjetio je na razdoblje prije 20 godina, kad se Hrvatska suočavala s problemom pravnog jedinstva zemljišta s upisanom i neupisanom zgradom te na neuređene zemljišne knjige koje nisu ispunjavale funkciju javnog registra.

„Dvadesetogodišnja praksa dokazala je opravdanost i nužnost donošenja Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima i s njim povezanog Zakona o zemljišnim knjigama“, kazao je Šeparović. (M. L.)

TWENTY YEARS OF THE CROATIAN PROPRIETARY LAW REGIME – THE SITUATION AND THE OUTLOOK

On December 6, 2017, organised by the Research Council for State Administration, Justice and the Rule of Law, a roundtable was held on the topic Twenty Years of the Croatian Proprietary Law Regime – the Situation and the Outlook. At the meeting, the Law on Ownership and Other Proprietary Rights and its current role as against the situation twenty years ago, when it came into force, was debated, and there was also discussion of the need for it to be modernised. Analysed as well was the development of judicial practice and the way in which the new proprietary law institutes had worked out in practice. The development of modern technologies was mentioned, as well as the manner in which they operated, which required a serious discussion on the possible directions for the further development of legal transactions, land registers and other records about real property.

Also taking part in the roundtable meeting was the Minister of Justice, representa-

tive of Prime Minister Andrej Plenković, Dražen Bošnjaković, who said that the foundations of proprietary law had not changed, the alterations being mainly of a technical nature. In his words, the importance of the way in which proprietary law was regulated was shown by the fact that over 90% of Croatian citizens were the owners of real property. He drew attention to the dualism in the approaches of the cadastre and the land registers, but said that the solution of this problem was “coming along”.

Professor Nikola Gavella, PhD, professor emeritus of Zagreb University, discussed the intentions, achievements, successes and failures of the proprietary law regime in the Croatian legal system, saying that privatisation had compromised the process of the transformation of social into private property, and accordingly the proprietary law regime.

President of the Constitutional Court of the Republic of Croatia, Dr Miroslav Šeparović spoke about the constitutional guarantee of rights of ownership, saying that the Constitutional Court in its decisions had corrected many injustices, and that it had to stabilise the views it had developed and its practice in all cases that refer to proprietary law practice. He recalled the period of 20 years back, when Croatia had to face up to the problem of the legal unity of land with entered and non-entered buildings, and with the disorderly land registers, which did not perform the function of public register.

DIPLOME HRVATSKIH LIJEĆNIKA

Na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 6. prosinca 2017. otvorena je izložba *Diplome hrvatskih liječnika iz Zbirke diploma i povelja Hrvatskog muzeja medicine i farmacije HAZU*, koju je organizirao Hrvatski muzej medicine i farmacije HAZU u suradnji s Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu u povodu 100. obljetnice njegova osnutka.

Autorice su izložbe i kataloga prof. dr. sc. Stella Fatović-Ferenčić, upraviteljica Odsjeka za povijest medicinskih znanosti HAZU, i Silvija Brkić Midžić, upraviteljica Hrvatskog muzeja medicine i farmacije HAZU.

Izvornu muzejsku građu digitalizirao je Goran Vržina. Vizualni identitet i likovni postav izložbe te grafičko oblikovanje kataloga osmislio je Ante Rašić, red. prof. art.

Cilj projekta jest predstaviti stručnoj i široj javnosti dio vrijedne medicinske baštine koja se čuva u Zbirci diploma i povelja Hrvatskog muzeja medicine i farmacije HAZU, a svjedoči o povijesti medicinske edukacije prije osnutka prvog hrvatskog medicinskog fakulteta. Riječ je o diplomama hrvatskih liječnika, uglavnom sa stranih sveučilišta, koje su neinvazivnom metodom digitalizacije zaštićene i učinjene dostupnima istraživačima i široj javnosti. (M. L.)

DEGREE CERTIFICATES OF CROATIAN PHYSICIANS

On December 6, an exhibition was opened at the Medical Faculty of Zagreb University, featuring the degree certificates of Croatian physicians from the Collections of Diplomas and Charters of the Croatian Museum of Medicine and Pharmacy of the Croatian Academy of Sciences and Arts in association with the Medical Faculty to mark the centenary of the foundation of the faculty.

The exhibition was devised and the catalogue written and edited by Professor Stella Fatović-Ferenčić, PhD, director of the Department for the History of Medical Sciences in the Croatian Academy of Sciences and Arts and by Silvija Brkić Midžić, director of the Croatian Academy of Sciences and Arts Museum of Medicine and Pharmacy. Original museum material was digitised by Goran Vržina. The visual identity and design of the exhibition as well as the graphic design of the catalogue were by Professor Ante Rašić.

The objective of the project was to present to the profession and to the general public part of the valuable medical heritage

that is kept in the Collection of Diplomas and Charters of the Croatian Museum of Medicine and Pharmacy of the Croatian Academy of Sciences and Arts, and tells of the history of medical education before the founding of the first Croatian medical faculty. These are the diplomas, or degree certificates, of foreign universities which in a non-invasive digitisation method are at once protected and made available to researchers and the general public.

SUPRAMOLEKULSKA KEMIJA

U organizaciji Razreda za matematičke, fizičke i kemijske znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Zavoda za organsku kemiju Instituta Ruđer Bošković, 7. prosinca 2017. održan je minisimpozij *Supramolekulska kemija u Hrvatskoj – dosezi i pogled u budućnost*. Povod simpozija bila je 30. godišnjica dodjele Nobelove nagrade za kemiju Jean-Marieu Lehnju sa Sveučilišta Louis Pasteur u Strasbourgu, Donaldu Jamesu Cramu sa Sveučilišta države Kalifornije iz Los Angelesa i Charlesu J. Pedersenu iz američke tvrtke DuPont za razvoj i korištenje molekula sa struktorno specifičnim interakcijama visoke selektivnosti te

70. godišnjica rođenja akademika Mladenu Žiniću, koji je 1978. prvi u Hrvatskoj započeo istraživanja iz područja supramolekulске kemije nakon povratka s poslijedoktorskog studija kod nobelovca Vladimira Preloga. Dodjela Nobelove nagrade za kemiju 1987. uglednom francuskom kemičaru rezultat je velikog unapređenja kemijske znanosti proizašlog iz rezultata istraživanja spomenute trojice znanstvenika u prethodnih dvadesetak godina. Nova kemija, nazvana supramolekulskom, temelji se na dizajnu molekula sa svojstvima molekulskog prepoznavanja i samoudruživanja (*self-assembly*). Oba procesa omogućuju nastajanje dinamičkih kompleksa visoke strukturne složenosti nazvanih supermolekulama koje nastaju tvorbom slabih nekovalentnih interakcija. Temeljne principe i koncept supramolekulске kemije objavio je 1978. Jean-Marie Lehn, dopisni član HAZU, i u svijetu ga se smatra njezinim utemeljiteljem. Supramolekulska kemija postaje najintenzivnije istraživanim područjem kemije u svijetu krajem prošlog i početkom ovog stoljeća i otvara put razvoju nanokemije i nanotehnologije. U Hrvatskoj

intenzivna istraživanja supramolekulske kemije počinju od 1985. na Institutu Ruđer Bošković, gdje 1993. Mladen Žinić osniva Laboratorij za supramolekulsku i nukleozidnu kemiju u Zavodu za organsku kemiju. Surađujući s nobelovcem Jean-Marieom Lehnom i nizom vodećih supramolekulskih kemičara u svijetu, taj je laboratorij postao međunarodno prepoznatljiv te objavljuje više od 100 znanstvenih radova u vodećim međunarodnim znanstvenim časopisima. (M. L.)

SUPRAMOLECULAR CHEMISTRY

On December 7, 2017, a mini-symposium was held, *Supramolecular Chemistry in Croatia – achievements and prospects*, organised by the Department for Mathematical, Physical and Chemical Sciences of the Croatian Academy of Sciences and Arts and the Organic Chemistry Institute of the Ruđer Bošković Institute. The symposium coincided with the 30th anniversary of the award of the Nobel Prize for chemistry to Jean-Marie Lehn from Louis Pasteur University in Strasbourg, Donald James Cram from UCLA and Charles J. Pedersen from the DuPont company for the development and use of molecules with structurally specific interactions of high selectivity, as well as with the 70th birthday of Full Academy Member Mladen Žinić, who in 1978 was the first in Croatia to do research into the area of supramolecular chemistry, after his return from doing post-doctoral research with the Nobel Prizewinner Vladimir Prelog. The award of the Nobel Prize for chemistry to the distinguished French chemist was the result of the important advances in chemical science deriving from the results of the research of the three previ-

ously mentioned scientists in the previous twenty years. The new chemistry termed supramolecular is based on the design of molecules with the properties of molecular recognition and self-assembly. The two processes enabled the origins of dynamic complexes of great structural complexity called supermolecules that came into being with the formation of weak non-covalent interactions. The basic principles and concepts of supramolecular chemistry were published in 1978 by Jean-Marie Lehn, Croatian Academy of Sciences and Arts Corresponding Member, who is widely considered to be its founder. Supramolecular chemistry became the most vigorously researched area of chemistry in the world at the end of the last and the beginning of this century and paved the way for the development of nano-chemistry and nano-technology. In Croatia, vigorous research into supramolecular chemistry started in 1985 at the Ruder Bošković Institute, where in 1993 Mladen Žinić founded the Supramolecular and Nucleoside Chemistry Laboratory in the Organic Chemistry Institute. Working with the Nobel Prizewinner Jean-Marie Lehn and a number of leading supramolecular chemists worldwide, this laboratory has achieved international recognition and has published more than 100 original scientific research papers in the leading international science journals.

POSJET PREDSJEDNIKA KINESKE AKADEMIJE ZNANOSTI

Predsjednik Kineske akademije znanosti Bai Chunli posjetio je 15. prosinca 2017. Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti, gdje ga je primio predsjednik akademik Zvonko Kusić. Bio je to prvi susret predsjednika dviju akademija i njihovih suradnika te je zaključeno da će se nastaviti razgovori o definiranju buduće suradnje. Kineska akademija znanosti sa sjedištem u Pekingu osnovana je 1949. i ima važnu ulogu u gospodarskom i znanstvenom razvoju Kine. Ima 777 članova iz redova prirodnih znanosti te još 82 inozemna člana, u njezinu su sastavu 104 instituta i tri sveučilišta, a godišnji joj proračun iznosi deset milijardi dolara. Kineska akademija prirodnih znanosti vrlo je zainteresirana za razvoj partnerstva

sa zemljama srednje i jugoistočne Europe te već ima potpisane sporazume o suradnji s Češkom i Slovenskom akademijom. Uz akademika Kusića, na susretu su bili nazočni i akademici Svetozar Musić i Vladimir Bermanec te tajnik HAZU Marina Štancl. Gosti iz Kine razgledali su i Strossmayerovu galeriju starih majstora i Baščansku ploču. (M. L.)

A VISIT BY THE PRESIDENT OF THE CHINESE ACADEMY OF SCIENCES

On December 15, 2017, the President of the Chinese Academy of Science Bai Chunli visited the Croatian Academy of Sciences and Arts, where he was welcomed by Academy President Zvonko Kusić. This was the first meeting between the presidents of these two academies and their associates, and it was concluded that the talks about the definition of future collaboration would be continued. The Chinese Academy of Science, headquartered in Peking, was founded in 1949, and has an important role in the economic and scientific development of China. It has 777 members from the natural sciences, and another 82 foreign members. Organised within it are 104 institutes and three universities, and it has an annual budget of ten billion dollars. The Chinese Academy of Science has a lot of interest in developing partnerships with the countries of CSEE, and has already signed collaboration agreements with the Czech and Slovene academies. Present with President Kusić at the meeting were Full Academy Members Svetozar Musić and Vladimir Bermanec, as well as Croatian Academy of Sciences and Arts secretary Marina Štancl. The Chinese visitors also viewed the Strossmayer Gallery of Old Masters and the Baška Tablet.

BOŽIĆ U MALOM FORMATU

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti organizirala je 20. prosinca 2017. svoje tradicionalno predavanje posvećeno Božiću koje je održala dr. sc. Željka Čorak, članica suradnica HAZU, koja je ujedno i predsjednica Povjerenstva za izbor motiva te grafičkih i likovnih rješenja poštanskih maraka Republike Hrvatske. Tema predavanja bila je *Božić u malom formatu*, a bilo je posvećeno božićnim markama Hrvatske pošte. Od osamostaljenja Hrvatske objavljeno je 26 božićnih maraka, čime je stvoren antologiski niz božićnih prizora iz najrazličitijih hrvatskih krajeva. „Riječ je o maloj antologiji umjetnina na hrvatskim olтарima i u hrvatskim muzejima“, kazala je Željka Čorak prikazavši svaku od hrvatskih božićnih maraka. Pritom je podsjetila da su na tim markama bila prikazana i djela velikana hrvatskog slikarstva poput Nikole Božidarevića, Ljube Babića, Izidora Kršnjavoga, Emanuela Vidovića pa do suvremenih slikara – akademika Miroslava Šuteja, akademika Đure Sedera, Ivice Antolčića i Josipa Biffela. Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić kazao je da su i hrvatska i europska kultura oplemenjene Božićem u svim umjetnostima, od glazbe do likovne umjetnosti i književnosti pa do pučke umjetnosti. „Hrvatska kultura toliko je dobila s Božićem da se Hrvatski Božić može se smatrati hrvatskim kulturnim dobrom nedjeljivim od hrvatske kulture“, poručio je akademik Kusić. (M. L.)

SMALL FORMAT CHRISTMAS

For December 20, 2017, the Croatian Academy of Sciences and Arts organised its traditional lecture devoted to Christmas, this time given by Dr Željka Čorak, Associate Member of the Croatian Academy of Sciences and Arts and also President of the Commission for the Selection of Motifs and Graphic and Artistic Solutions for

the Postage Stamps of the Republic of Croatia. Since Croatia achieved independence, 26 Christmas stamps have been issued, creating an anthol-

ogy of Christmas scenes from very different Croatian regions. "This is a little anthology of the artworks on Croatian altars and in Croatian museums," said Željka Čorak, showing each one of the Croatian Christmas stamps. She noted that the stamps feature works of great figures of Croatian painting like Nikola Božidarević, Ljubo Babić, Izidor Kršnjavi, Emanuel Vidović and contemporary painters like Full Academy Member Miroslav Šutej, Full Academy Member Đuro Seder and Josip Biffel. Croatian Academy of Sciences and Arts President Zvonko Kusić said that Croatian and European culture had been enriched with Christmas in all the arts, in music and the fine arts, in literature and folk art. "Croatian culture has obtained so much with Christmas that a Croatian Christmas can be considered a Croatian cultural property indivisible from Croatian culture", said President Kusić.

BOŽIĆNI KONCERT

U palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 22. prosinca 2017. održan je tradicionalni *Božićni koncert* na kojem su nastupili *Zagrebački solisti* s koncertnim majstorom violinistom Sretenom Krstićem i solisticom Kajanom Pačko na violončelu. Na programu koncerta bili su *Koncert za violončelo i gudače* akademika Pavla Dešpalja, *Klavirski trio u g-molu* Bedřicha Smetane, u obradi za gudače Sretena Krstića, te hrvatske božićne pjesme.

Koncert u palači HAZU izravno je prenosila Hrvatska televizija, a nazočnima se obratio predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić, koji je podsjetio da se *Božićni koncert* u atriju palače HAZU održava već sedmu godinu zaredom. „Božićna poruka stara je 2.000 godina. Ona je univerzalna, ona promiče ljubav, optimizam i rođenje djeteta kao najvišu vrijednost svake zajednice. Nijedan dan toliko ne spaja ljude kao Božić i nijedan ne pobuduje takve emocije kao Božić, koji iz nas izvlači najbolje što imamo“, rekao je akademik Kusić. Izrazio je zadovoljstvo što HAZU u svojoj palači može ugostiti *Zagrebačke soliste*, koji su, kako je kazao, hrvatski kulturni i glazbeni brand. (M. L.)

CHRISTMAS CONCERT

On December 22, 2017, the traditional Christmas Concert was held in the palace of the Croatian Academy of Sciences and Arts, in which the Zagreb Soloists appeared, led by violinist Sreten Krstić, with Kajana Pačko playing solo cello. The programme included Full Academy Member Pavle Despalj's *Concerto for cello and strings*, the *Piano trio in G minor* of Bedřich Smetana, arranged for strings by Sreten Krstić, and Croatian traditional Christmas songs.

The concert in the Croatian Academy of Sciences and Arts palace was broadcast live by Croatian Television. Those present were addressed by the president of the Croatian Academy of Sciences and Arts, Zvonko Kusić, who recalled that the Christmas Concert in the atrium of the Croatian Academy of Sciences and Arts Palace had been held seven years running. "The Christmas message is 2000 years old. It is universal, promoting love and optimism and the birth of a child as the highest value of every community. No other single day brings people so closely together as Christmas, and none arouses such emotions as Christmas, which draws out the best of us", said Kusić. He expressed his great satisfaction that the Croatian Academy of Sciences and Arts was able to host in its palace the Zagreb Soloists, who are, as he said, a Croatian cultural and musical brand.

PREMINUĆA

U drugom polugodištu 2017. napustili su nas akademik Vladimir Stipetić (27. siječnja 1928. – 23. srpnja 2017.), akademik Vladimir Goldner (19. prosinca 1933. – 13. studenog 2017.) i akademik Milan Moguš (25. travnja 1927. – 19. studenog 2017.), predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u razdoblju 2004. – 2010., dopisni članovi fra Bonaventura Duda (14. siječnja 1924. – 3. kolovoza 2017.) i prof. dr. sc. Stanko Lasić (25. svibnja 1927. – 5. listopada 2017.) te članovi suradnici dr. sc. Ivan Erceg (1. studenog 1919. – 10. rujna 2017.) i prof. dr. sc. Jelena Aurer-Koželj (15. kolovoza 1934. – 30. rujna 2017.).

Život i djelo svakoga od njih trajno su utkani u Akademijinu povjesnicu.

DECEASED MEMBERS

In the second six months of 2017 the following Academy members died: Vladimir Stipetić (27 January 1928 – 23 July 2017) and Vladimir Goldner (19 December 1933 – 13 November 2017), Full Members of the Croatian Academy of Sciences and Arts, and Milan Moguš (25 April 1927 – 19 November 2017), president of the Croatian Academy of Sciences and Arts in the period 2004 – 2010. Other members of the Academy who passed away were Corresponding Members of the Croatian Academy Father Bonaventura Duda (14 January 1924 – 3 August 2017) and Professor Stanko Lasić, PhD (25 May 1927 – 5 October 2017); and Associate Members Ivan Erceg, PhD (1 November 1919 – 10 September 2017) and Professor Jelena Aurer-Koželj, PhD (15 August 1934 – 30 September 2017).

Their life and work will be remembered.

SURADNICI U OVOM BROJU GLASNIKA HAZU / CONTRIBUTORS IN THIS ISSUE

Dr. sc. **Anica Bilić**, znanstvena savjetnica, Centar za znanstveni rad HAZU u Vinkovcima, Jurja Dalmatinca 22, 32100 Vinkovci

Dr. sc. **Višnja Bralić**, Hrvatski restauratorski zavod, konzervator-restaurator savjetnik, Nike Grškovića 23, 10000 Zagreb

Dr. sc. **Ljerka Dulibić**, viša znanstvena suradnica, Strossmayerova galerija starih majstora HAZU, Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb

Ivana Gržina, kustosica, Strossmayerova galerija starih majstora HAZU, Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb

Akademik **Ivan Gušić**, prof. em., Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Horvatovac 102a, 10000 Zagreb

Dr. sc. **Damir Karbić**, znanstveni savjetnik, Odsjek za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti u Zagrebu, Strossmayerov trg 2, 10000 Zagreb

Akademik **Zvonko Kusić**, predsjednik HAZU, Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb

Marijan Lipovac, prof., Ured za odnose s javnošću i medije HAZU, Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb

Prof. dr. sc. **Tihomil Maštrović**, znanstveni savjetnik, Odsjek za povijest hrvatske književnosti Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, Opatička 18, 10000 Zagreb

Akademik **Ranko Matasović**, red. prof., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

Akademik **Slavko Matić**, prof. em., Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Svetosimunska cesta 25, 10000 Zagreb

Akademik **Pavao Pavličić**, prof. em., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

Gordana Poletto Ružić, Ured za odnose s javnošću i medije HAZU, Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb

Akademik **Pavao Rudan**, glavni tajnik HAZU, Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb

Dr. sc. **Andrea Sapunar Knežević**, znanstvena savjetnica, Odsjek za povijest hrvatske književnosti Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, Opatička 18, 10000 Zagreb

AUTORI FOTOGRAFIJA: **Ivica Bitunjac** (str. 3. i 7.), **Damir Fabijanić** (Korice, str.: 2, 4 gore, 6, 9, 10, 12, 14, 16, 18 prvi red lijevo gore i desno; drugi red lijevo; treći red lijevo, 19, 20, 22, 23, 24 gore, 27, 28, 32, 34, 36, 46-47, 57 lijevo, 60 desno, 63, 65, 70), **Goran Kos** (str. 4., 41., 42. dolje, 43., 44., 49., 53., 54., 55., 56., 57., 59., 61., 64., 67., 68., 70., 71., 73., 74. i 75.), **Marijan Lipovac** (str. 42. gore i 51.) i **Dobriša Skok** (str. 45. i 60.)

POPIS LIKOVNIH PRILOGA / FIGURES AND TABLES

- Str. 2. Naslovica prvog broja *Rada Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*
- Str. 3 Akademik Zvonko Kusić, predsjednik HAZU
- Str. 4. Prva *Pravila Akademije* objavljena u prvom broju *Rada JAZU*; Slika s proslave 150. godišnjice *Rada HAZU* i 140. godišnjice *Ljetopisa HAZU* u atriju palače HAZU 4. prosinca 2017.
- Str. 6. Naslovica prvog broja *Ljetopisa Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*
- Str. 7. Akademik Pavao Rudan, glavni tajnik HAZU
- Str. 9. Stranica iz prvog broja *Ljetopisa JAZU*
- Str. 10. Poprsje Augusta Šenoc na Strossmayerovom trgu u Zagrebu, rad Ivana Rendića
- Str. 12. Imena nekih istaknutih članova Razreda za književnost HAZU
- Str. 13. Portret akademika Slobodana Novaka
- Str. 14. Hrast lužnjak
- Str. 16. i 18. Slike iz Centra za znanstveni rad HAZU u Vinkovcima
- Str. 19. Poprsje Josipa Jurja Strossmayera na pročelju zgrade Centra za znanstveni rad HAZU u Vinkovcima, rad Rudolfa Valdeca
- Str. 20. Pogled na grad Korčulu iz Memorijalne zbirke Maksimiliana Vanke
- Str. 22., 23. i 24. Slike iz Memorijalne zbirke Maksimilijana Vanke u Korčuli
- Str. 24. Autoportret Maksimilijana Vanke
- Str. 25. Jezične karte Europe
- Str. 27. Pogled na otočić Gospe od Škrpjela kraj Perasta u Boki kotorskoj
- Str. 28. Katedrala svetog Tripuna u Kotoru
- Str. 32. Drugi svezak *Diplomatičkog zbornika kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije*
- Str. 34. Prvi svezak *Diplomatičkog zbornika kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije*
- Str. 35. Portret Tadije Smičklasa, rad Tihomira Lončara
- Str. 36. Nacionalni park Plitvička jezera
- Str. 38. Logo projekta TransCultAA
- Str. 40., 42., 43. i 44. Slike s *Dana otvorenih vrata HAZU*
- Str. 45. i 49. Slike sa svečanosti predstavljanja obnovljene slike *Susret pape Lava I. Velikog s Atilom* u Knjižnici HAZU 23. studenog 2017.
- Str. 46. i 47. Slika *Susret pape Lava I. Velikog s Atilom* u Knjižnici HAZU, rad Carla Marattija, nastala prema Rafaelovoj freski u Vatikanskoj palači
- Str. 48. Slika *Parnas*, rad Carla Marattija, nastala prema Rafaelovoj freski u Vatikanskoj palači
- Str. 51. Freske u katedrali u Đakovu
- Str. 52. Čigra
- Str. 53. Okrugli stol Zašto cijepljenje nema alternativu u palači HAZU 6. srpnja 2017.
- Str. 54. Predstavljanje *Glasnika HAZU* u atriju palače HAZU 12. srpnja 2017.
- Str. 55. Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić s kemijskim olimpijcima u palači HAZU 18. rujna 2017.
- Str. 56. Kip Johanna Gutenberga izložen u Knjižnici HAZU
- Str. 57. Postrojenje kemijske industrije; 27. znanstveni sastanak *Bolesti dojke* u palači HAZU 28. rujna 2017.
- Str. 58. Internetski portal *Znameniti.hr*
- Str. 59. Znanstveni skup *Hrvatski i bugarski kulturni djelatnici u Zagrebu* u Knjižnici HAZU 2. listopada 2017.
- Str. 60. Voditelj Arboretuma Trsteno akademik Igor Anić i upravitelj Arboretuma Ivan Šimić sa suradnicima; Pogled na Savudrijsku valu
- Str. 61. Japanska grafika; Srednjoškolci robotičari u palači HAZU 13. listopada 2017.
- Str. 62. Magnetska rezonanca vrata
- Str. 63. Dječji vrtić
- Str. 64. 43. Škola biološke antropologije Dr. Hubert Maver u palači HAZU 23. listopada 2017.
- Str. 65. Odlagalište otpada
- Str. 66. Seizmograf; Dodjela Nagrade *Dragutin Tadijanović Goranu* Gatalici u Slavonskom Brodu 3. studenog 2017.
- Str. 67. Obilježavanje Svjetskog dana romskog jezika u palači HAZU 3. studenog 2017.
- Str. 68. Znanstveni sastanak *Klinička obilježja hipotireoze* u palači HAZU 7. studenog 2017.
- Str. 69. Hrvatski književni povjesničar Milorad Medini
- Str. 70. Digitalni mikroskop s monitorom; Predstavljanje knjige *Kroatolski ogledi* Tihomila Maštrovića u Preporodnoj dvorani HAZU 20. studenoga 2017.
- Str. 71. Prof. dr. sc. Mirko Šamija; Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić i predsjednik Predsjedništva BiH Dragan Čović ispred replike Škrinje svetog Šimuna u atriju palače HAZU 1. prosinca 2017.
- Str. 72. Primjerak Ustava Republike Hrvatske na koji hrvatski predsjednici polazu prisegu
- Str. 73. Katalog izložbe *Diplome hrvatskih liječnika*; Mini simpozij *Supramolekulska kemija u Hrvatskoj* u Knjižnici HAZU 7. prosinca 2017.
- Str. 74. Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić i predsjednik Kineske akademije znanosti Bai Chunli u palači HAZU 15. prosinca 2017.; Prva hrvatska božićna poštanska marka iz 1991., rad Borisa Ljubičića
- Str. 75. Božićni koncert u palači HAZU 22. prosinca 2017.

Na prednjim koricama: Park Zrinjevac u Zagrebu; Predlist: Stupovi na ulazu u palaču HAZU

Na poledini korica: Prizor iz Nacionalnog parka Risnjak ; Zalist: Pogled na palaču HAZU iz parka Zrinjevac noću

A large, dark green forested mountain peak under a clear blue sky.

ISSN 1849-4838

